

Pražská vysoká škola psychosociálních studií

**Sociální rehabilitace osob závislých na
nealkoholových drogách**

Denisa Procházková

Bakalářská práce

Studijní program: Sociální práce se zaměřením na komunikaci a aplikovanou
psychoterapii

Vedoucí práce: Mgr. Jan Jakub Zlámaný, Ph.D.

Praha 2020

Prague College of Psychosocial Studies

**The social rehabilitation of non- alcoholic drug
addicts**

Denisa Procházková

The Bachelor Thesis

Study program: Social work with orientation to communication and applied
psychotherapy

The Bachelor Thesis Work Supervisor: Mgr. Jan Jakub Zlámaný, Ph.D.

Prague 2020

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala samostatně a výhradně s použitím citovaných pramenů, literatury a dalších odborných zdrojů.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne

Podpis

Poděkování

Ráda bych poděkovala vedoucímu mé bakalářské práce Mgr. Janu Jakobovi Zlámanému, Ph.D. za jeho čas a trpělivost v průběhu psaní práce a za cenné rady, které mi pomohly dosáhnout výsledku. Zároveň bych také poděkovala respondentům, kteří mi poskytli citlivé informace, za jejich čas a otevřenost.

Anotace

Bakalářská práce se zabývá tématem sociální rehabilitace osob závislých na nealkoholových drogách, především jsou vyzdviženy terapeutické komunity, jako účinný nástroj v sociální rehabilitaci. Blíže se věnuje podmínkám, které terapeutická komunita poskytuje klientům a které pomáhají klientům v jejich uzdravení. Teoretická část se zabývá tématem sociální rehabilitace, vymezením pojmů a popisuje historii terapeutických komunit a jejich místo v sociální rehabilitaci osob závislých na nealkoholových drogách. Praktická část mapuje prožívání klientů terapeutických komunit v jejich drogové závislosti a pobytu v terapeutických komunitách.

Klíčová slova:

Terapeutická komunita, komunita, závislost, nealkoholové drogy, sociální rehabilitace

Abstract

The bachelor thesis deals with the topic of social rehabilitation of non-alcoholic drug addicts, especially the contribution of the therapeutic community as an effective tool in the process of social rehabilitation. It focuses on the conditions that the therapeutic community provides to clients and that help clients in their recovery. The theoretical part deals with the topic of social rehabilitation, defining concepts and describing the history of therapeutic communities and their place in the social rehabilitation of those addicted to non-alcoholic drugs. The practical part maps the experience of clients of therapeutic communities in their drug addiction and while staying in therapeutic communities. A method of qualitative research, namely thematic analysis, has been applied in the research part.

Keywords:

Therapeutic community, community, addiction, non - alcoholic drugs, social rehabilitation

Obsah

Úvod	8
1 Vymezení pojmů	10
1.1 Závislost	10
1.2 Nealkoholové drogy	13
1.3 Sociální rehabilitace (sociální práce)	15
1.4 (Terapeutická) komunita	15
2 Historie terapeutických komunit.....	18
2.1 Historie terapeutických komunit na území České republiky	24
3 Sociální rehabilitace	25
4 Sociální práce v komunitě	35
4.1 Následná sociální práce se členy terapeutických komunit.....	44
5 Výzkumná část	46
5.1 Cíl výzkumu a výzkumné otázky	46
5.2 Výzkumný soubor	46
5.3 Etické aspekty souboru	47
5.4 Metoda zpracování a analýza dat.....	47
5.4.1 Hlubkový rozhovor	47
5.4.2 Tematická analýza	48
5.4.3 Sběr dat a jejich zpracování	50
5.5 Předporozumění.....	51
5.6 Výsledky.....	51
5.6.1 Droga mi dává	52
5.6.2 Droga mi bere.....	55
5.6.3 Dostupnost drogy.....	58
5.6.4 Podmínky pro změnu v komunitě.....	59
5.6.5 Vztah k sobě samému.....	65
5.6.6 Překonávání se	66
5.6.7 Z komunity čerpám dodnes	67
5.6.8 Nový život	68
5.6.9 Drogy jako pozitivní zkušenost.....	69
5.7 Závěr a shrnutí praktické části.....	70
5.8 Diskuse.....	74
Seznam užitých zdrojů	75

Příloha I – Rozhovor: Vojta	I
Příloha II – Rozhovor: Josefína.....	XIV
Příloha III – Rozhovor: Kristýna.....	XXV
Bibliografické údaje.....	XXXVII

Úvod

Societa coby základ fungování lidského druhu se ve své praxi (ať už se jedná o společnost globální, tedy celosvětovou, či například o malé sociální skupiny definované na území konkrétního státu nebo území) prakticky neustále potýká s celou řadou problémů, s nimiž se musí vyrovnávat, má-li mít své dlouhodobější trvání v čase a má-li být oporou pro své členy.

Některé z vyvstalých problémů jsou menšího, jiného zase mohou být naopak velmi zásadního charakteru, který je zpravidla možné posoudit zejména na základě jejich dopadu na harmonické fungování sociální skupin a společností jako takových.

Nejzávažnější potíže s nimiž, se (z hlediska sociálního) mohou sociální skupiny či společnost coby celek potýkat, jsou označovány za sociální patologie, kdy v rámci takto vymezené problematiky lze detekovat celou řadu projevů, jež lze za sociálně patologické oprávněně označovat.

Jedním ze závažným sociopatologických projevů v chování a jednání členů society je závislostní chování, které nejčastěji vzniká coby důsledek užívání nejrůznějších chemických látek, které ovlivňují fungování organismu jedince, a to na úrovni fyzické, psychické a druhotně též sociální úrovni.

Takzvaná závislost je zcela zásadním fenoménem postihujícím lidstvo a u konkrétních jednotlivců může způsobit závažné (někdy dokonce až nenapravitelné) škody s dopady nikoli pouze na jednu osobu, ale také na její široké sociální okolí.

Je tedy nutné, aby byla závislým osobám věnována zvláštní pozornost z hlediska snah o nápravu podobně vznikajících škod v případě, že již k rozvoji závislosti u daného jedince skutečně došlo.

V předkládaném textu orientuji svou pozornost na problematiku osob, jež se staly závislými na látkách – drogách – chemického charakteru, s výjimkou uživatelů alkoholových nápojů. V centru pozornosti tak budou ti jedinci, kteří se stali závislými na nealkoholových drogách a možnosti jejich rehabilitování.

V jednotlivých kapitolách tak bude věnován prostor nejprve vymezení základních pojmů, jež se ke zvolenému tématu váží, kromě toho pak dále bude zaměřena pozornost na sociální rehabilitaci coby oblast sociální práce a nosným bude zejména téma terapeutických komunit, u nichž bude věnován zvláštní prostor vymezení z hlediska historického vývoje daného konceptu léčby a chybět nebudou informace související s běžným fungováním takových komunit právě z úhlu pohledu sociální práce, sociálních pracovníků.

Cílem textu je poukázat na drogovou závislost coby na jedince i společnost ohrožující faktor fungování současných vyspělých společností a zároveň vyzdvížení terapeutické komunity coby efektivního prostředku sociální rehabilitace osob závislých na nealkoholových drogách.

1 Vymezení pojmů

Tato teoretická kapitola dokumentu bude věnována přiblížení základních pojmů, na jejichž základě autor dále rozpracovává problematiku vymezenou v samotném titulu (názvu) textu.

K těmto pojmům, bez jejichž definování a stručné charakteristiky by nebylo možné se vyjádřit k tématu sociální rehabilitace osob závislých na nealkoholových drogách pak patří: závislost, nealkoholové drogy, sociální práce a sociální rehabilitace a samozřejmě samotné terapeutická komunita.

Právě o uváděných konkrétně zvolených termínech bude blíže hovořeno v podkapitolách 1.1. – 1.4. dokumentu níže.

1.1 Závislost

Jak se lze dočíst v odborné medicínské literatuře: „*Závislost je dnes uznávanou nemocí s tichým předpokladem, že příčina závislosti spočívá ve vlastnostech chemických substancí nebo objektů.*“¹ Medicína tak pohlíží na závislosti jako na biochemické fenomény, které mají negativní dopad na život člověka zejména s ohledem na jeho zdravotní stav.

Kromě tohoto pohledu je pak možné detekovat dlouhou řadu přístupů (teorií) zaujímajících své stanovisko ke vzniku závislosti a její podrobné charakteristice.² Konkrétně je v této souvislosti hovořeno o:³

- teorii automatických procesů;
- teorii učení;
- teorii pudů;
- teorii dysfunkční inhibice;
- teorii nápodoby;

¹ KALINA, Kamil. *Základy klinické adiktologie*. Praha: Grada, 2008, s. 237.

² Srov. KALINA, Kamil. *Klinická adiktologie*. Praha: Grada Publishing, 2015, s. 106 – 107.

³ KALINA, Kamil. *Klinická adiktologie*. Praha: Grada Publishing, 2015, s. 106 – 107.

- teorii reflexního výběru;
- teorii racionálního výběru;
- teorii zaujatého výběru;
- teorii cílového zaměření;
- teorii pozitivní odměny;
- teorii získané potřeby;
- teorii pre-existující potřeby;
- teorii identity;
- integrativní teorii;
- teorii seberegulace;
- širší integrativní teorii;
- teorii procesu změny;
- biologické teorii;
- teorii sociální sítě;
- ekonomických modelech;
- teorii komunikace a marketingu;
- systémové teorii.

Výše uváděný přehled teorií pak naznačuje, že problematika samotného vzniku závislosti, podobně jako její charakterizace, je složitým tématem, na nějž bývá pohlíženo různě.

Závislostí je možné rozlišovat celou řadu, kdy Kalina například zmiňuje gambling, závislost na komunikačních médiích, či závislost na drogách⁴. U jiných autorů se však lze setkat s odlišně vypadající (často podrobnější) kategorizací⁵.

Důležitým poznatkem je také fakt, že lze u uživatele drog (tedy závislého jedince) rozlišovat dvě podoby jeho vztahu k návykové látce (či popřípadě návykovému chování), kterými jsou konkrétně⁶:

⁴ Srov. KALINA, Kamil. *Základy klinické adiktologie*. Praha: Grada, 2008, s. 8.

⁵ Pozn. autora: Více viz podkapitola 1.2. hovořící o takzvaných nealkoholových drogách a jejich užívání.

⁶ MACHOVÁ, Jitka a Dagmar KUBÁTOVÁ. *Výchova ke zdraví*. 2., aktualizované vydání. Praha: Grada, 2015, s. 76.

- **závislost psychická** (duševní) – jedná se o nejsilnější faktor vedoucí k opětvné, nutkavé konzumaci návykové látky;
- **závislost fyzická** (tělesná/somatická) – po vysazení návykové látky se manifestuje zejména projevy abstinenčních příznaků.

Kromě závislostí na nejrůznějších látkách, které na organismus působí zejména na chemické bázi, je možné u člověka zaznamenávat projevy závislostí na různých dalších prvcích jeho života. Zmiňované látkové závislosti pak lze doplnit výčtem nelátkových závislostí mezi než řadí Fischer se Škodou **netholismus** (závislost na internetu), **oniomanii** (závislost na nakupování), **nomofobii** (závislost na mobilních telefonech), workoholismus a **dysmorfofobii** či bigorexii.⁷

Má na člověka celou řadu negativních dopadů. Z důsledků užívání návykových látek lze jmenovat například negativní vliv na kognitivní schopnosti jedince, k němuž dochází při dlouhodobém užívání, a to v podobě různě velkých kognitivních deficitů.⁸ Negativní dopady užívání drog pak spočívají jak ve fyzických (somatických), tak také v psychických dopadech negativního ražení.⁹

Jako příklad negativního působení návykových látek (konkrétně pak stimulancí) je možné uvést následující výčet jejich možných dopadů na fungování organismu uživatele:¹⁰

- vazokonstrikce;
- neurodegenerace;
- snižování/zvyšování cerebrálního průtoku krve;
- anomálie v metabolismu glukózy;

⁷ FISCHER, Slavomil a Jiří ŠKODA. *Sociální patologie: závažné sociálně patologické jevy, příčiny, prevence, možnosti řešení*. 2., rozš. a aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2014, s. 7.

⁸ PREISS, Marek a Hana PŘIKRYLOVÁ KUČEROVÁ. *Neuropsychologie v psychiatrii*. Praha: Grada, 2006, s. 145.

⁹ Srov. PREISS, Marek a Hana PŘIKRYLOVÁ KUČEROVÁ. *Neuropsychologie v psychiatrii*. Praha: Grada, 2006, s. 153.

¹⁰ PREISS, Marek a Hana PŘIKRYLOVÁ KUČEROVÁ. *Neuropsychologie v psychiatrii*. Praha: Grada, 2006, s. 155.

- deficit v bioenergetické rovnováze;
- deficit v dopaminergním systému;
- a další.

S drogově závislími se ve své praxi často setkávají zejména psychologové, kteří se mohou v rámci výkonu své praxe ocitnout v některém ze zařízení, v nichž je o podobné jedince pečováno (jsou jim zde poskytovány služby) s cílem předcházet jejich opětovnému užívání návykových látek – konkrétně se může jednat například o ambulance či centra pro léčbu drogově závislých, o sociálně rehabilitační zařízení apod.¹¹

1.2 Nealkoholové drogy

Jak již bylo zmíněno v podkapitole 1.1. textu, tak jednou z kategorií závislostí, jíž je věnována nejčastější pozornost, je závislost na drogách.

Drogová závislost je *Světovou zdravotnickou organizací* (známou pod anglickou zkratkou WHO) označována jako toxikománie či také někdy jako závislost na omamných látkách a v zásadě se jedná o: „*psychický, někdy i fyzický stav charakterizovaný změnami chování a dalšími reakcemi, které vždy zahrnutí nutkání užívat drogu opakovaně (ustavičně nebo intermitentně) pro její psychické účinky a dále také proto, aby se zabránilo vzniku nepříjemných stavů, vznikajících při nepřítomnosti drogy v organismu.*“¹²

Toxikománie je v současnosti užívána coby pojem, jež je vztahován zejména k uživatelům takzvaných nealkoholových drog (tzv. nealkoholová toxikománie).¹³ Je důležité podobnou toxikománii odlišovat od pojmu narkomanie, jelikož daný

¹¹ KEBZA, Vladimír. *Psycholog ve zdravotnictví*. Praha: Karolinum, 2014, s. 99.

¹² MATOUŠKOVÁ, Ingrid. *Aplikovaná forenzní psychologie*. Praha: Grada, 2013, s. 31.

¹³ MACHOVÁ, Jitka a Dagmar KUBÁTOVÁ. *Výchova ke zdraví*. 2., aktualizované vydání. Praha: Grada, 2015, s. 76.

pojem má užší vymezení – měl by být spojován pouze s uživateli narkotik, tedy tlumících, uspávajících či dokonce uspávajících chemických látek.¹⁴

K nealkoholovým drogám lze řadit celou škálu látek, z nichž jsou v odborných zdrojích zmiňovány kupříkladu následující:¹⁵

- marihuana;
- hašiš;
- heroin;
- pervitin;
- LSD;
- extáze;
- a případné další.

Na základě výše uváděného výčtu je pak o nealkoholových návykových látkách možné skutečně hovořit jakožto o nealkoholových drogách ve smyslu, s nímž je obeznámena nikoli pouze vědecká (odborná) obec, ale taktéž laická veřejnost.¹⁶ Fischer se škodou pak (kromě alkoholové) uvádějí následující možnosti závislostí:¹⁷

- na nikotinu;
- na kanabinoidech;
- na sedativech a hypnotikách;
- na stimulancích;
- na organických rozpouštědlech;
- na halucinogenech.

¹⁴ MACHOVÁ, Jitka a Dagmar KUBÁTOVÁ. *Výchova ke zdraví*. 2., aktualizované vydání. Praha: Grada, 2015, s. 76.

¹⁵ Srov. SOBOTKOVÁ, Veronika. *Rizikové a antisociální chování v adolescenci*. Praha: Grada, 2014, s. 89.

¹⁶ Srov. SOBOTKOVÁ, Veronika. *Rizikové a antisociální chování v adolescenci*. Praha: Grada, 2014, s. 89 – 90.

¹⁷ FISCHER, Slavomil a Jiří ŠKODA. *Sociální patologie: závažné sociálně patologické jevy, příčiny, prevence, možnosti řešení*. 2., rozš. a aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2014, s. 7.

Nealkoholové drogy jsou v současnosti aktuálním a závažným tématem, a to například i s přihlédnutím k faktu, že jejich užívání není výsadou pouze plně dospělé populace, ale zkušenost s jejich užíváním mají taktéž například i žáci docházející do nejrůznějších tříd středních škol, v čemž česká republika není výjimkou.¹⁸

1.3 Sociální rehabilitace (sociální práce)

Dle Dvořáka lze sociální rehabilitaci nahlížet úhlem pohledu: „(re)integrace závislého do společnosti prostřednictvím (znovu)nabytých sociálních a profesních dovedností a podpůrného sociálního prostředí a vztahů.“¹⁹ V tomto ohledu je nutné upozornit na fakt, že sociální rehabilitace přesahuje tradiční cíl léčby a práce se závislými osobami, kterým je pouhá abstinence.²⁰

Sociální rehabilitace je zpravidla spojována taktéž s pojmem a fungováním takzvané následné péče.²¹

1.4 (Terapeutická) komunita

Komunitu psychologický slovník definuje jako skupinu lidí: „sdílejících společné zájmy.“²² Obecně pak lze o komunitě hovořit coby o lidském společenství utvářející se v nejrůznějších prostředích a kontextech – luze rozlišovat pracovní komunity, organizační komunity, sousedské komunity a mnohé další.²³

Komunita z hlediska léčby závislostí představuje formu skupinové terapie, která (vedle různých speciálních terapií a individuálního poradenství) představuje jednu

¹⁸ Srov. VALIŠOVÁ, Alena, Hana KASÍKOVÁ a Miroslav BUREŠ. *Pedagogika pro učitele. 2., rozš. a aktualiz. vyd.* Praha: Grada, 2011, s. 431.

¹⁹ In: KALINA, Kamil. *Základy klinické adiktologie.* Praha: Grada, 2008, s. 216.

²⁰ Srov. KALINA, Kamil. *Základy klinické adiktologie.* Praha: Grada, 2008, s. 216.

²¹ Srov. např. KALINA, Kamil. *Základy klinické adiktologie.* Praha: Grada, 2008, s. 215.

²² HARTL, Pavel a Helena HARTLOVÁ. *Psychologický slovník.* Vyd. 2. Praha: Portál, 2009, s. 267.

²³ Tamtéž.

z účinných možností, jejímž prostřednictvím lze a jedince působit ve směru jeho opětovného sociálního začlenění (integrace).²⁴

Konkrétně lze na základě slovníkové definice hovořit o terapeutické komunitě jakožto o: „organizaci léčby, v níž personál i pacienti vědomým úsilím vytvářejí otevřenými informacemi propojenou a koordinovanou skupinu se společným terapeutickým cílem.“²⁵ Důležitým faktorem působení zde je to, že pacienti se stávají zároveň aktivními účastníky nejen svého terapeutického procesu, ale taktéž procesů vedených směrem k dalším účastníkům dané komunity – je na ně přenášena část společné zodpovědnosti za terapii a její průběh.²⁶

Kratochvíl již v roce 1979 uvádí, že terapeutická komunita je ve své podstatě: „zvláštní formou intenzivní skupinové psychoterapie, kde klienti, většinou různého věku, pohlaví a vzdělání, spolu určitou dobu žijí a kromě skupinových sezení sdílejí další společný program s pracovní a jinou různorodou činností.“²⁷ Tento model práce s drogově závislými umožňuje zážitek fungování ve společnosti v jejím zminiaturizovaném modelu, do něž závislá osoba promítá nejen své běžně (často maladaptivní) vzorce chování, ale také své konflikty, potřeby apod.²⁸

Dle jednoho ze zakladatelů terapeutických komunit, Toma Maina, lze na terapeutickou komunitu nahlížet ve dvou rovinách významu tohoto pojmenování, a to jako na:²⁹

- organizované společenství;
- terapii.

²⁴ FISCHER, Slavomil a Jiří ŠKODA. *Sociální patologie: závažné sociálně patologické jevy, příčiny, prevence, možnosti řešení*. 2., rozš. a aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2014, s. 112.

²⁵ HARTL, Pavel a Helena HARTLOVÁ. *Psychologický slovník*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2009, s. 267.

²⁶ Tamtéž.

²⁷ In: KALINA, Kamil. *Terapeutická komunita: obecný model a jeho aplikace v léčbě závislosti*. Praha: Grada, 2008, s. 17.

²⁸ KRATOCHVÍL, 1979; In: KALINA, Kamil. *Terapeutická komunita: obecný model a jeho aplikace v léčbě závislosti*. Praha: Grada, 2008, s. 17.

²⁹ In: KALINA, Kamil. *Terapeutická komunita: obecný model a jeho aplikace v léčbě závislosti*. Praha: Grada, 2008, s. 17.

S ohledem a fakt, že je to právě komunita, která umožňuje závislému jedinci zprostředkovávat působení sociálního okolí (ačkoli v určitém „zmenšeném“ a do jisté míry uměle vyvolaném situačním kontextu), lze na tuto podobu (formu) práce se závislými jedinci pohlížet jako na výborný prostředek jejich sociální rehabilitace.

2 Historie terapeutických komunit

Ve třetí teoretické kapitole dokumentu bude pozornost zaměřena na poslední z odborných pojmů, jež byly zmíněny již v prvním hlavním oddílu textu, tedy terapeutické komunity, konkrétně pak zejména historickému pohledu na vznik a fungování těchto specifických prostředků skupinové terapie v oblasti práce se závislými jedinci.

V rámci historického exkurzu bude pozornost autora zaměřena na možné proměny přístupu k formování, vedení a působení terapeutických komunit založených na sdružování osob se sociálně patologickými projevy z hlediska adiktologického.

Bartošíková s Voříškem svou kapitolu týkající se terapeutické komunity uvádějí následujícím komentářem: „*Myšlenka terapeutické komunity vznikla v době druhé světové války ve Velké Británii.*“³⁰ Od období přibližně čtyřicátých let 20. století je tak možné se v rámci historického exkurzu vztaženého k pojmu, formování a fungování terapeutických komunit odrazit. Uváděný fakt ve své publikaci potvrzuje taktéž například Hartl.³¹

Tento popud (prvotní signál) vyvstával ze stavu tehdejší společnosti, v níž se pohybovalo stále se zvyšující množství vojáků, jež trpěli řadou obtíží zapříčiněných jejich účasti na válečném dění.³² Cílem práce s těmito osobami prozatím nebylo jejich opětovné uvedení do civilní společnosti, ale snaha o rychlou korekci jejich příznaků tak, aby byli schopni se navrátit do válečného konfliktu na pozici bojovníků.³³

Právě na skupinách vojenských osob tak začal být aplikován terapeutický přístup skupinové práce tak, jako něm bylo již stručně hovořeno v podkapitole 1.4.

³⁰ BARTOŠÍKOVÁ, Ivana a Radovan VOŘÍŠEK. *Příručka pro nízkoprahové terapie*. Boskovice: Albert, 1998, s. 54.

³¹ HARTL, Pavel. *Komunita občanská a komunita terapeutická*. Praha: Sociologické nakladatelství, 1997, s. 180.

³² Srov. BARTOŠÍKOVÁ, Ivana a Radovan VOŘÍŠEK. *Příručka pro nízkoprahové terapie*. Boskovice: Albert, 1998, s. 54.

³³ BARTOŠÍKOVÁ, Ivana a Radovan VOŘÍŠEK. *Příručka pro nízkoprahové terapie*. Boskovice: Albert, 1998, s. 54.

předkládaného textu. Konkrétně se lze k podobné aplikaci dozvědět následující informace týkající se odborníků přicházejících do kontaktu s válkou postiženými jedinci: „*S vojáky začali pracovat ve skupinách s využitím poznatků ze skupinové psychoterapie a se zaměřením na vzájemné působení vztahů pacientů mezi sebou i vztahů s personálem.*“³⁴

U Hartla je možné se dočíst, že k největším odborníkům na skupinovou psychoterapii (a tedy zákonitě těm osobám, z jejichž práce bylo vycházeno) v dané době patřili například Bion, Foulkes, Jones a další.³⁵

První zmínka o terapeutické komunitě coby způsobu odborné práce byla uvedena v článku vycházejícím v Anglii již po válce, konkrétně v roce 1946.³⁶ Nastolený způsob práce započatý během světového válečného konfliktu tak neupadá, ale je na něj navazováno dále i v období poválečném, z čehož lze usuzovat na jeho značný potenciál pro běžnou terapeutickou práci, nikoli pouze pro krizové scénáře výjimečných situací. První přímé užití pojmu „**terapeutická komunita**“ pak dle Kratochvíla lze přičíst řediteli psychiatrické nemocnice nesoucí název Cassel Hospital, T. F. Mainovi, a to právě v roce 1946, kdy jej užil v příspěvku, jenž osobně publikoval a který pojednával o notherfieldském léčebném programu.³⁷

Jméno, které je nutné s pojmem terapeutických komunit a jejich fungování spojit je zejména Maxwell Jones – tomuto muži je totiž přičítán hlavní podíl v oblasti formulování zásad práce s terapeutickou komunitou, jež vyvstávají z poznatků zejména psychiatrických.³⁸ Maxwellův neopomenutelný podíl na formování systému terapeutických komunit potvrzuje taktéž Hartl, který k dané osobě dodává, že se jednalo o muže původně působícího na postu vedoucího pracovníka

³⁴ BARTOŠÍKOVÁ, Ivana a Radovan VOŘÍŠEK. *Příručka pro nízkoprahové terapeuty*. Boskovice: Albert, 1998, s. 54.

³⁵ HARTL, Pavel. *Komunita občanská a komunita terapeutická*. Praha: Sociologické nakladatelství, 1997, s. 180.

³⁶ BARTOŠÍKOVÁ, Ivana a Radovan VOŘÍŠEK. *Příručka pro nízkoprahové terapeuty*. Boskovice: Albert, 1998, s. 54.

³⁷ HARTL, Pavel. *Komunita občanská a komunita terapeutická*. Praha: Sociologické nakladatelství, 1997, s. 180.

³⁸ BARTOŠÍKOVÁ, Ivana a Radovan VOŘÍŠEK. *Příručka pro nízkoprahové terapeuty*. Boskovice: Albert, 1998, s. 54.

sociálně rehabilitačního oddělení nemocničního zařízení *Belmont Hospital* (potažmo *Henderson Hospital*) a následně v nemocnici *Dingelton Hospital* (Skotsko).³⁹ Do druhého zmíněného zařízení s sebou přenáší právě systém léčby za pomoci terapeutické komunity, a nakonec přesídluje do moderního psychiatrického centra v Coloradu s označením *Fortlogan*.⁴⁰

K Jonesově práci se lze dočíst následující komentář: „*M. Jones se v první řadě zabýval takovou změnou struktury psychiatrického ústavu, která by posílila léčebný vliv na pacienty.*“⁴¹

Jones spolupracoval s kolegou, jehož přínos je pro terapeutické komunity taktéž neopomenutelným – jednalo se o muže jménem Tom Main; oba muži jsou pokládáni za zakladatele původní britské linie ve sféře terapeutických komunit.⁴²

K zahraniční historii vývoje terapeutických komunit je možné uvést, že ve Spojených státech amerických se terapeutické komunity původně rozšířily na základě opírání se o takzvaný **Synanon model**, kdy *Synanon* je označení soukromé organizace založené bývalým alkoholikem Ch. Dederichem v roce 1958.⁴³

Koncepce *Synanonu* by se ve stručnosti dala shrnout do několika zásadních bodů, mezi něž patří:⁴⁴

- nazírání na toxikomana jakožto na nezralou osobu se sklony obviňovat druhé z vlastních problémů;

³⁹ HARTL, Pavel. *Komunita občanská a komunita terapeutická*. Praha: Sociologické nakladatelství, 1997, s. 180.

⁴⁰ HARTL, Pavel. *Komunita občanská a komunita terapeutická*. Praha: Sociologické nakladatelství, 1997, s. 180.

⁴¹ HARTL, Pavel. *Komunita občanská a komunita terapeutická*. Praha: Sociologické nakladatelství, 1997, s. 180.

⁴² KALINA, Kamil. *Terapeutická komunita: obecný model a jeho aplikace v léčbě závislosti*. Praha: Grada, 2008, s. 229.

⁴³ BARTOŠÍKOVÁ, Ivana a Radovan VOŘÍŠEK. *Příručka pro nízkoprahové terapeutiky*. Boskovice: Albert, 1998, s. 54.

⁴⁴ BARTOŠÍKOVÁ, Ivana a Radovan VOŘÍŠEK. *Příručka pro nízkoprahové terapeutiky*. Boskovice: Albert, 1998, s. 55 – 56.

- náhled na pacienta nastupujícího léčbu v komunitě coby na jedince zodpovědného stejně, jako by tomu bylo u malého dítěte;
- zadávání pracovních úkolů nastoupivším pacientům v podobě mytí nádobí či podlahy (k jiným typům pracovních úkolů se musí jedinec postupně „propracovat od nuly“);
- neustálá konfrontace pacienta ve skupině s jeho vlastním chováním;
- přítomnost „služebně staršího“ člena komunity u nově nastupujících pacientů – starší člen nováčkovi slouží za vzor možného budoucího úspěchu a náplní jeho povinností je úkolování nově příchozího;
- trénink frustrační tolerance skrze nutnost čekání na „povýšení“ jedince v rámci skupiny a jí zastávaných povinností;
- systém opírající se o odměny (například propustky) a tresty (ztráta výhod v pracovním zařazení apod.);
- samotný vstup umožněn teprve až po zaplacení značné finanční částky – tato slouží jako důkaz toho, že namísto na drogu je možné, aby si závislá osoba zajistila prostředky na záchranu svého vlastního života;
- pobyt v komunitě umožněn na neomezenou dobu trvání, za předpokladu, že se léčená osoba vzdá drog a je ochotná přizpůsobit se pravidlům fungování komunity samotné;
- pravidelná „encounterová“ sezení – zde odbourávány pacientovy obrany za užití slovních útoků, jež bývají značně vyhrocené (jejich cílem má být upřímnost osočovaného jedince k sobě i druhým a schopnost sebekritického postoje) – bez vedoucího člena;
- nazírání projevů pláče coby formy katarze.

Jako zajímavá specifika modelu *Synanonu* uplatňovaného v amerických terapeutických komunitách lze uvést fakt, že do nich mohou vstupovat i manželské páry (či dokonce je též možné uzavírat v jejich rámci sňatky), pro děti je zde

zajišťována výchova kolektivní formou či také to, že daný systém nebere ohled na minulost – není zde projevován zájem o anamnézu pacientů.⁴⁵

Ačkoli tento přístup prokázal svou účinnost působení na drogově závislé za prostřednictvím působení pouhých psychologických prostředků, jeho kompletní absolvování bylo zaznamenáno pouze u 20 % všech osob, jež daný program léčby nastoupily.⁴⁶

Výše popsaný americký model je možné na základě jeho charakteristik vyhodnotit jako značně přísný.

Z hlediska historického lze pak podobně vyhraněný postoj k toxikomanům zaznamenat nejen v USA, ale taktéž například v Polsku, a to v 70. letech 20. století.⁴⁷ I zdejší pacienti v rámci takzvaných *Monarů* nemají zpočátku téměř žádná práva a také v rámci polských terapeutických komunit lze zaznamenat poměrně nízké procento úspěšného dokončení léčby – zde se dle Bartošíkové s Voříškem jednalo přibližně o 40 % všech nastoupivších osob.⁴⁸

K fungování polského přístupu k terapeutické práci v komunitě a jejímu úspěchu zaznamenanému na samotných klientech je možné dočíst se následující komentář: „*Ti však měli větší naději, protože pravidla stanovovala, že pokud opustil toxikoman Monar, neměl už právo se do něj vrátit.*“⁴⁹ S postupem vývoje v přístupu k drogově závislým pacientům pak bylo možné, aby polští klienti nastoupili léčbu v komunitě celkem dvakrát, ovšem vždy bylo nutné splnit pravidlo, že se bude jednat o zařízení umístěné co nejdále od původního místa bydliště jedince.⁵⁰

⁴⁵ BARTOŠÍKOVÁ, Ivana a Radovan VOŘÍŠEK. *Příručka pro nízkoprahové terapeuty*. Boskovice: Albert, 1998, s. 55.

⁴⁶ BARTOŠÍKOVÁ, Ivana a Radovan VOŘÍŠEK. *Příručka pro nízkoprahové terapeuty*. Boskovice: Albert, 1998, s. 56.

⁴⁷ BARTOŠÍKOVÁ, Ivana a Radovan VOŘÍŠEK. *Příručka pro nízkoprahové terapeuty*. Boskovice: Albert, 1998, s. 56.

⁴⁸ Tamtéž.

⁴⁹ BARTOŠÍKOVÁ, Ivana a Radovan VOŘÍŠEK. *Příručka pro nízkoprahové terapeuty*. Boskovice: Albert, 1998, s. 56.

⁵⁰ Tamtéž.

V Polsku lze hovořit o rozvoji terapeutických komunit zpočátku zejména v hlavním městě Varšavě.⁵¹

Kromě USA a Polska je možné taktéž hovořit o rozšíření konceptu terapeutických komunit do dalších zemí, které se inspirovaly zejména Jonesovým přístupem.⁵² Konkrétně tak lze hovořit například o Švýcarsku (zde působil probíhalo například v Kreuzlingenu) či Německu (možno uvést místa jako Lindau, Hannover, Berlín a další).⁵³

V rozmezí 70. – 90. let 20. století pak u terapeutických komunit tak, jak původně vznikaly (tedy v jejich „pravém slova smyslu“) dochází ke značnému útlumu. Tento fakt se týká taktéž „kolébky“ terapeutických komunit, Velké Británie, v níž v daném období přetrvávají (kromě Jonesem a Mainem založených systémů) pouze tři další podobné.⁵⁴ Obrození daných přístupů pak nastává až v novém tisíciletí, kdy dochází ke vzniku nových komunit v oblasti zdravotnictví a sociálních služeb, stejně jako například ve sféře speciální pedagogiky či vězeňství – podobný příznivý vývoj lze vysledovat jak v samotné Velké Británii, tak také například v Itálii.⁵⁵

Od poloviny 90. let dochází navíc k nově vlně rozvoje terapeutických komunit zaměřených na problematiku drogově závislých.⁵⁶ Tato zařízení se vyznačují tím, že v nich pacienti a personál utvářejí jakési kontinuum (často se personálem stávají právě osoby, které měly možnost léčbu v daných institucích samy absolvovat) – konkrétně lze jmenovat například instituce jako *Phoenix House* či

⁵¹ Srov. v HARTL, Pavel. *Komunita občanská a komunita terapeutická*. Praha: Sociologické nakladatelství, 1997, s. 181.

⁵² Srov. HARTL, Pavel. *Komunita občanská a komunita terapeutická*. Praha: Sociologické nakladatelství, 1997, s. 181.

⁵³ HARTL, Pavel. *Komunita občanská a komunita terapeutická*. Praha: Sociologické nakladatelství, 1997, s. 181.

⁵⁴ PINES, 1999; In: KALINA, Kamil. *Terapeutická komunita: obecný model a jeho aplikace v léčbě závislosti*. Praha: Grada, 2008, s. 53.

⁵⁵ Srov. KALINA, Kamil. *Terapeutická komunita: obecný model a jeho aplikace v léčbě závislosti*. Praha: Grada, 2008, s. 53.

⁵⁶ KALINA, Kamil. *Terapeutická komunita: obecný model a jeho aplikace v léčbě závislosti*. Praha: Grada, 2008, s. 53 – 54.

Daytop Village.⁵⁷ U daných zařízení se lze v odborné literatuře dočíst jejich přízvisko „bezdrogové“, které je zcela pochopitelně vystihuje.⁵⁸

Aktuálně lze dle Kaliny rozlišovat hned několik proudů diferencujících se v oblasti terapeutické komunitní péče o drogově závislé osoby, k jejichž formování a rozvoji dochází od druhé poloviny 90. let 20. století, kdy se jedná konkrétně o:⁵⁹

- proud bezdrogových terapeutických komunit vycházejících z původní americké tradice (takzvané „concept houses“), šířící se po světě formou určitého franchisingu;
- proud křesťanských bezdrogových terapeutických komunit pro závislé pocházející rovněž z USA, jež mají svou vlastní koncepci a zároveň i program (v porovnání s výše uváděnými concept houses);⁶⁰
- proud evropských bezdrogových terapeutických komunit, jež jsou autonomní a zároveň sekulární – tyto se nejvíce přibližují původnímu Jonesovu modelu, jelikož jsou založené na profesionálním přístupu a vyznačují se svou nevýraznou hierarchizací fungování.

2.1 Historie terapeutických komunit na území České republiky

V souvislosti s územím státnosti České republiky je možné poznamenat, že zdejší první terapeutická komunita vzniká v roce 1954 (byla založena v Lobči).⁶¹ S ohledem na uváděné datum lze říct, že historie české komunitně terapeutické

⁵⁷ KALINA, Kamil. *Terapeutická komunita: obecný model a jeho aplikace v léčbě závislosti*. Praha: Grada, 2008, s. 53 – 54.

⁵⁸ Srov. KALINA, Kamil. *Terapeutická komunita: obecný model a jeho aplikace v léčbě závislosti*. Praha: Grada, 2008, s. 53 – 54.

⁵⁹ KALINA, Kamil. *Terapeutická komunita: obecný model a jeho aplikace v léčbě závislosti*. Praha: Grada, 2008, s. 54.

⁶⁰ Pozn. autora: Podobnou franšizou jsou například instituce *Teen Challenge*, o nichž již bylo v textu dříve hovořeno (viz KALINA, Kamil. *Terapeutická komunita: obecný model a jeho aplikace v léčbě závislosti*. Praha: Grada, 2008, s. 54).

⁶¹ BARTOŠÍKOVÁ, Ivana a Radovan VOŘÍŠEK. *Příručka pro nízkoprahové terapeuty*. Boskovice: Albert, 1998, s. 54.

práce se – vzhledem k jejím celosvětovým dějinám – začíná psát poměrně časně, necelých deset let po skončení druhé světové války.

V Lobči pod vedením F. Knoblocha dochází k rozvoji komunit zaměřených jak na léčbu (zejména neurózy), tak také na výcvik (hovořeno je o takzvaných *Lobečských dnech*).⁶²

V *Apolináři* pak vzniká komunita pod vedením J. Skály, kdy Skála (společně se svými kolegy Rubešem a Urbanem) dává vzniknout dokonce celému koncipovanému a široce pojímaného systému výcvikových komunit dnes známých pod označením **SUR**,⁶³ jež vzniklo na základě zkratk přímení všech tří zakládajících členů.

Dále na českém území vzniká takzvané kroměřížská komunita pod vedením S. Kratochvíla, kdy právě Kratochvíl je autorem, jenž v roce 1979 jako první publikuje monografii týkající se dané problematiky.⁶⁴ Tuto monografii lze nalézt pod titulem *Terapeutická Komunita* a byla vydána nakladatelstvím *Academia Praha*.⁶⁵

3 Sociální rehabilitace

V návaznosti na vymezení pojmu terapeutické komunity tak, jak byl prezentován v první kapitole dokumentu a v souladu s informacemi zmíněnými v jeho druhé části, v níž bylo hovořeno o historii samotných terapeutických komunit ve světě i v samotné České republice, bude třetí hlavní oddíl dokumentu obsahovat informace odborníků vyjadřujících se k tématu sociální rehabilitace obecně.

Jak již bylo uvedeno v podkapitole 1.4. textu, terapeutická komunita (za předpokladu splnění všech základních podmínek jejího vedení a fungování

⁶² HARTL, Pavel. *Komunita občanská a komunita terapeutická*. Praha: Sociologické nakladatelství, 1997, s. 181.

⁶³ Tamtéž.

⁶⁴ Tamtéž.

⁶⁵ Viz KRATOCHVÍL, Stanislav. *Terapeutická komunita*. Praha: Academia, 1979.

obecně) slouží jako účinný socializační nástroj pro populaci osob závislých na návykových látkách (drogách).

Třetí kapitola tak poslouží pro zasazení sociální komunity do širšího kontextu sociální práce a konkrétně sociální rehabilitace.

Sociální práce se realizuje zejména v rámci takzvaných sociálních služeb.⁶⁶ Dle Gulové jsou **sociální služby** poskytovány osobám, které je možné označit za „sociálně znevýhodněné“ – cílem podobné intervence je pak zejména zlepšení kvality života znevýhodněných lidí, jejich ochrana před možnými riziky a (opětovně) začleňování do společnosti.

Samotné sociální služby je pak možné kategorizovat na základě různých parametrů, kdy jednou z takových klasifikací je jejich rozčleňování na:⁶⁷

- služby preventivní;
- služby terapeutické;
- služby rehabilitační.

Zvýše uváděného výčtu možností tak vyplývá souvislost sociální práce v její obecné podobě se sférou možné sociální rehabilitace, která je jednou z jejich přirozených součástí. Konkrétně se lze k podrobnějšímu „složení“ či podoby sociálních služeb dočíst následující komentář: *„Služby sociální péče jsou dále děleny na služby sociální péče, služby sociální prevence, na sociální poradenství, na sociální služby poskytované ve zdravotnických zařízeních ústavní péče a sociální rehabilitaci.“*⁶⁸

Sociální rehabilitaci lze považovat za odvětví spadající do oblasti preventivních sociálních služeb, nebo taktéž „služeb sociální prevence“, s to společně s celou řadou dalších sociálních služeb, z nichž lze výběrově jmenovat například terénní

⁶⁶ GULOVÁ, Lenka. *Sociální práce: pro pedagogické obory*. Praha: Grada, 2011, s. 30.

⁶⁷ GULOVÁ, Lenka. *Sociální práce: pro pedagogické obory*. Praha: Grada, 2011, s. 32.

⁶⁸ GULOVÁ, Lenka. *Sociální práce: pro pedagogické obory*. Praha: Grada, 2011, s. 32.

programy, sociální terapeutické dílny, či například služby následné péče a mnohé další.⁶⁹

Trutnovská definuje sociální rehabilitaci následujícím způsobem: „... je zaměřena na posilu osobních kompetencí, schopností a dovedností člověka, aby mohl využívat běžné společenské zdroje a fungovat i v přirozeném prostředí, zejm. v oblasti zaměstnání a v návaznosti pak též ve všech dalších oblastech kulturního a společenského života.“⁷⁰ Sociální rehabilitaci pak zpravidla vykonává sociální pracovník, tedy osoba, jež je za tímto účelem vzdělávána a má dle platné legislativy požadované předpoklady proto, aby se mohla sociálním pracovníkem stát.⁷¹ Sociální rehabilitace je pak zpravidla službou, která je klientům nabízena a poskytována bez nároku na finanční kompenzaci, tedy na její úhradu podobně, jako je tomu například u sociálních služeb rané péče, krizové pomoci, terénních programů, sociálního poradenství a některých dalších sociálních služeb,⁷² jichž mohou na území České republiky občané využívat.

U Kuzníkové se lze dočíst informaci o tom, že existuje oblast takzvané zdravotně sociální rehabilitace, jíž se věnují sociální pracovníci fungující v rámci své profese právě v nejrůznějších zdravotnických zařízeních.⁷³

Cílem sociální rehabilitace ve zdravotnických zařízeních je dle Novosada zejména: „udržení reálně dosažitelné kvality života klienta.“⁷⁴ Kromě tohoto základního cíle je pak sociální rehabilitace taktéž nástrojem preventivním, kdy funguje jako faktor, jenž by měl ve svém výsledku vést ke snížení pravděpodobnosti budoucího – opakovaného – navrácení se konkrétního klienta zpět do

⁶⁹ Srov. GULOVÁ, Lenka. *Sociální práce: pro pedagogické obory*. Praha: Grada, 2011, s. 32.

⁷⁰ MATOUŠEK, Oldřich, KŘIŠŤAN, Alois, ed. *Encyklopedie sociální práce*. Praha: Portál, 2013, s. 450.

⁷¹ Srov. MATOUŠEK, Oldřich. *Sociální služby: legislativa, ekonomika, plánování, hodnocení*. Praha: Portál, 2007, s. 47.

⁷² MATOUŠEK, Oldřich. *Sociální služby: legislativa, ekonomika, plánování, hodnocení*. Praha: Portál, 2007, s. 77.

⁷³ KUZNÍKOVÁ, Iva. *Sociální práce ve zdravotnictví*. Praha: Grada, 2011, s. 47.

⁷⁴ NOVOSAD, 2000; In: KUZNÍKOVÁ, Iva. *Sociální práce ve zdravotnictví*. Praha: Grada, 2011, s. 47.

zdravotnického zařízení, v němž již měl možnost v minulosti pobývat.⁷⁵ V tomto případě tak služby sociálního pracovníka nejsou řazeny do kategorie preventivní činnosti, ale dle Kuzníkové lze v podobných případech hovořit namísto o sociální prevenci o sociální pomoci, jež v sobě zahrnuje taktéž rehabilitační prvky.⁷⁶

V případě sociální rehabilitace s klienty s mentálním postižením či jinými obtížemi pak mohou konkrétně stanovené cíle vypadat odlišným způsobem.⁷⁷ Sociální rehabilitace u mentálně postižených klientů by měla vést k: „*podpoře na cestě k samostatnosti, nezávislosti a soběstačnosti člověka (...) takovým způsobem, aby mohl žít běžným způsobem života.*“⁷⁸

Ačkoli tedy dílčí cíle mohou u různých cílových skupin sociální práce v podobě rehabilitace vypadat odlišně, na základě porovnání výše uváděných dvou autorů a jejich vyjádření k hlavnímu zájmu a koncovému výsledku podobné preventivní práce, lze hovořit o tom, že konečná snaha je téměř totožnou.

S ohledem na hlavní téma předkládaného dokumentu je pak nutné se ještě vyjádřit k cílům sociálně rehabilitační práce u skupiny závislých osob. Zde odborné zdroje uvádějí, že cílem je opět zejména snaha o začlenění závislých jedinců zpět do běžného života s jeho sociálními okolnostmi a požadavky.⁷⁹

Na základě uváděných informací tak lze vyslovit závěr, že sociální rehabilitace je jednou z činností, jíž se vůči klientovi vyznačuje (poskytuje ji) sociální pracovník.

Jak ve svém příspěvku uvádějí Šeda s Hoškovou: „*Sociální práce má nezastupitelné místo v procesu začleňování klientů se závislostí do společnosti, neboť časté sociální a právní problémy klientů, které nebyly řešeny, zabraňují jejich integraci.*“⁸⁰ Sociální

⁷⁵ KUZNÍKOVÁ, Iva. *Sociální práce ve zdravotnictví*. Praha: Grada, 2011, s. 47.

⁷⁶ Srov. KUZNÍKOVÁ, Iva. *Sociální práce ve zdravotnictví*. Praha: Grada, 2011, s. 47.

⁷⁷ Srov. MAHROVÁ, Gabriela a Martina VENGLÁŘOVÁ. *Sociální práce s lidmi s duševním onemocněním*. Praha: Grada, 2008, s. 121.

⁷⁸ MAHROVÁ, Gabriela a Martina VENGLÁŘOVÁ. *Sociální práce s lidmi s duševním onemocněním*. Praha: Grada, 2008, s. 121.

⁷⁹ Srov. ARNOLDOVÁ, Anna. *Sociální péče 2. díl: Učebnice pro obor sociální činnost*. Praha: Grada Publishing, 2016, s. 46.

⁸⁰ In: RŮŽIČKA, Michal a Pavlína PRACHAŘOVÁ. *Teorie a praxe strukturovaných doléčovacích programů*

pracovníci by tak měli být přirozenou součástí péče o klienty, který se rozhodl přestat užívat návykové látky (drogy) a je motivován změnit svou životní situaci. Sociální práce tak má své místo jak v procesu sociální rehabilitace, tak například při práci s klienty ve fázi jejich čerpání takzvané následné péče.

O obou zmiňovaných fázích průběhu léčby drogově závislých klientů bude podrobněji pojednáno v jednotlivých odstavcích třetí kapitoly a následně pak taktéž v kapitole čtvrté, jež bude zaměřena na sociální práci v terapeutických komunitách.

S přihlédnutím k tomu, s jakým typem klienta sociální pracovník v daném ohledu pracuje – zda se například jedná o osobu umístěnou ve zdravotnickém zařízení či jiné instituci – pak tuto činnost lze označovat za čistě preventivní, nebo se může jednat o činnost intervenční mající charakter aktuální pomoci. Podobu aktuální pomoci může mít sociální rehabilitace například ve vztahu k chronicky nemocným pacientům.⁸¹

K charakteristice sociální rehabilitace coby preventivního působení na člověka se pak přiklání například Kruhtová v publikaci *Encyklopedie sociální práce* vydané autory Matouškem a Křišťanem,⁸² ale i Samotný Matoušek.⁸³

V návaznosti na výše uváděné „úvodní“ informace k problematice sociální rehabilitace tak, jak se s ní lze setkávat v běžné praxi, tak lze hovořit o různých druzích sociálních rehabilitací, jež mohou být klientům nabízeny a zprostředkovávány. O těchto bude podrobněji hovořeno v následujících odstavcích.

v adiktologii: sborník zkušeností. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2014, s. 149.

⁸¹ Srov. KUZNÍKOVÁ, Iva. *Sociální práce ve zdravotnictví.* Praha: Grada, 2011, s. 47.

⁸² In: MATOUŠEK, Oldřich, KŘIŠŤAN, Alois (ed.). *Encyklopedie sociální práce.* Praha: Portál, 2013, s. 390.

⁸³ Srov. MATOUŠEK, Oldřich. *Sociální služby: legislativa, ekonomika, plánování, hodnocení.* Praha: Portál, 2007, s. 44.

Nutnost sociální rehabilitace u závislých osob lze odvozovat od samotného fungování člověka a jeho organismu, u nějž je v současnosti již většinou odborníků uznávám biopsychosociální model.⁸⁴

Stejně tak se lze setkat s názorem odvozujícím závislost taktéž od modelu, jenž je označován jako „biopsychosociální“.⁸⁵

Biopsychosociální model závislosti hovoří o tom, že léčba osob závislých na návykových látkách by měla spočívat v akcentaci všech předpokladů tvořících samotné pojmenování modelu jako takového – tedy jak předpokladů biologických, tak také zároveň psychologických a sociálních.⁸⁶

Někdy je uváděný přístup ještě rozšiřován o sféru spirituální.⁸⁷ Hovořit pak lze o **spirituálním modelu závislosti** u člověka.

Komplexní přístup klíčbě osob závislých na drogách (či obecně návykových látkách) by měl vycházet z výše zmiňovaných modelů, a to z toho důvodu, že ve všech čtyřech zmiňovaných oblastech fungování člověka je možné detekovat určité vlivy, které mohou vést (či dokonce vedly) k rozvoji chování manifestujícího se závislostí na droze.⁸⁸

Z oblasti biologické je možné intervenci zaměřit na nemoci, jež lze ovlivňovat právě medicínskou cestou, kdy Kalina hovoří zejména o dvou základních bodech praxe v dané souvislosti, a to o **léčbě nemocí, jež cestu k nadužívání** (abúzu) konkrétní látky **otevřely** a o **léčbě nemocí, které nezdravé návykové chování u jedince nadále udržují** (upevňují).⁸⁹

K první možnosti, na níž by měla být zaměřena pozornost autor uvádí, že u jedince může dojít k rozvoji návyku například na různých analgetických, trankvilizérech,

⁸⁴ Srov. např. OREL, Miroslav a Věra FACOVÁ. *Člověk, jeho mozek a svět*. Praha: Grada, 2009, s. 118.

⁸⁵ Srov. KALINA, Kamil. *Základy klinické adiktologie*. Praha: Grada, 2008, s. 21 – 22.

⁸⁶ KALINA, Kamil. *Základy klinické adiktologie*. Praha: Grada, 2008, s. 21.

⁸⁷ Tamtéž.

⁸⁸ Srov. KALINA, Kamil. *Základy klinické adiktologie*. Praha: Grada, 2008, s. 21 – 22.

⁸⁹ KALINA, Kamil. *Základy klinické adiktologie*. Praha: Grada, 2008, s. 21.

popřípadě stimulancí, s nimiž osoba měla možnost přijít do styku v rámci léčby takových onemocnění, jakými jsou například bronchiální astma, alergické syndromy či jiné diagnózy.

V případě nemocí nadále udržujících návykové chování závislosti na různých chemických látkách pak autor hovoří o následujících možnostech, s nimiž je vhodné počítat a zaměřovat tak na ně pozornost z hlediska biologického pohledu na závislost konkrétní osoby i její léčbu:⁹⁰

- somatické komplikace odvykacích stavů;
- fyzické následky abúzu drog (například dermatitidy, narušení imunity, důsledky hepatitidy či HIV apod.).

Z oblasti psychologického působení je nutné věnovat pozornost kompletní biografii jedince (takzvané **anamnéze**), z níž lze vyvozovat možná spojení psychických obtíží a následného užívání návykových látek coby reakce na tyto zážitky a stavy.⁹¹

Kromě identifikace možných počátků – příčin – vzniku závislosti na droze je pak **psychodiagnostika** zaměřena taktéž na detekci **následných změn psychické stránky fungování** klienta (například výskytu panických poruch, poruch osobnosti, depresivity či psychotických změn apod.).⁹²

Léčebnými technikami (přístupy) k osobám s problémem v oblasti návyku na drogy jsou z hlediska psychologie zejména různé **psychoterapeutické postupy a techniky**. Právě v této souvislosti je možné uvést, že: „*Jednotlivé psychoterapeutické techniky tým implementuje do systému terapeutické komunity*

⁹⁰ KALINA, Kamil. *Základy klinické adiktologie*. Praha: Grada, 2008, s. 21.

⁹¹ Tamtéž.

⁹² Tamtéž.

*a skupinové psychoterapie.*⁹³ Skupinová psychoterapie a její projevy do komunitní práce se závislou osobou pak může mít podobu:⁹⁴

- kognitivně – behaviorální orientace;
- psychodynamických postupů;
- transpersonálně orientované terapie.

Z oblasti sociálního působení na člověka závislého na drogách je důležité upozornit, že: *„Sociální předpoklady jsou v léčbě reflektovány na úrovni sociální práce (...) a výrazně ovlivňují prognózu výsledků léčby a dalšího uplatnění klienta.“*⁹⁵

Sociální působení na závislého tak není pouze jakousi „doplňkovou“ metodou práce se závislou osobou, ale jedná se o zcela zásadní, integrální, součást práce s klientem, pokud má tomuto být poskytnuta efektivní pomoc s pozitivním výhledem do budoucna co se další životní dráhy bez projevů závislosti týče.

Z hlediska sociální intervence jsou tak vzhledem ke klientovi prováděny následující odborné kroky **zkoumání sociogenních vzorců**, ze jejichž podpory došlo ke vzniku a další podpoře abúzu, jež mohou dopomoci stabilizace jeho životní situace a zlepšení jeho stavu nikoli pouze v aktuální moment, ale v dlouhodobě perspektivě:⁹⁶

- zkoumání vlivu skupiny vrstevníků;
- zkoumání vlivu politických fenoménů;
- zkoumání vlivu kulturních fenoménů.

Z hlediska sociální pomoci závislému klientovi lze hovořit zejména o procesu jeho **resocializace**, tedy vedení jedince k *„návratu k socializovanému (...) uplatnění“*,

⁹³ KALINA, Kamil. *Základy klinické adiktologie*. Praha: Grada, 2008, s. 21.

⁹⁴ Tamtéž.

⁹⁵ KALINA, Kamil. *Základy klinické adiktologie*. Praha: Grada, 2008, s. 21.

⁹⁶ KALINA, Kamil. *Základy klinické adiktologie*. Praha: Grada, 2008, s. 21 – 22.

kterýžto proces je nedílnou součástí léčby a slouží zároveň jako jedno z měřítek efektu kompletního léčebného působení.⁹⁷

K resocializaci coby snaze začleňovat nemocné zpět do běžné společnosti je možné podotknout, že odborná literatura hovoří taktéž o takzvané socioterapii, jejíž proces je právě úzce propojen s resocializací jedince, na něž je podobná terapie zaměřena.⁹⁸

Ze sféry spirituality člověka pak lze zmínit některé konkrétní léčebné systémy, jež jsou založeny svou podstatou nikoli biologické či psychosociální, ale obohacují již dříve zmíněné přístupy a postupy pro práci se závislými osobami o rozměr filozofický.

Typickým příkladem podobného léčebného systému jsou například **Anonymní alkoholicí** – tito se svými celkem 12 léčebnými „kroky“ tvoří „*páteř léčebné filozofie*“.⁹⁹

Spirituálně zaměřené programy pomoci závislým na drogách staví své působení zejména na následujících aspektech:¹⁰⁰

- na životním smyslu (údělu);
- na víře v Boha;
- na soucitu a vzájemné sounáležitosti;
- na pokoře a respektu;
- na přesahu vlastního Já (tedy individuality jednotlivce).

Podobné (výše blíže specifikovaná) programy mají mnoho společného s psychologíí a psychoterapeutickou tradicí (například jungiánskou), z níž často vycházejí – konkrétně lze jmenovat jako příklad hnutí **Teen Challenge**.¹⁰¹ Lze tedy hovořit o jakési prolínání psychologického, filozofického a spirituálního působení

⁹⁷ KALINA, Kamil. *Základy klinické adiktologie*. Praha: Grada, 2008, s. 22.

⁹⁸ HARTL, Pavel a Helena HARTLOVÁ. *Psychologický slovník*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2009, s. 550.

⁹⁹ KALINA, Kamil. *Základy klinické adiktologie*. Praha: Grada, 2008, s. 22.

¹⁰⁰ Tamtéž.

¹⁰¹ Tamtéž.

na závislé osoby, k nimž se připojuje taktéž aspekt sociální (například v podobě pravidelných schůzek skupin apod.).

V Českých podmínkách pak lze hovořit o fungování takzvaných socioterapeutických klubů, v nichž se navzájem setkávají právě bývalí uživatelé návykových látek se současnými pacienty účastníky se vlastního programu léčby.¹⁰² Tento koncept v českých podmínkách poprvé zavedl Jaroslav Skála – setkání se odehrávala původně v Praze v nemocničním zařízení *U Apolináře*.¹⁰³

V závěru hovoru o komplexním – biopsychosociálněspirituálním modelu – pohledu na závislost, jedince užívajícího drogy a možnosti léčebného působení vůči podobným osobám – je pak možné uvést následující shrnující komentář Kaliny, který se vyjadřuje, že: „*Pokud má léčba přesáhnout za pouhou stabilizaci abúzu návykových látek, tzn. aspirovat na komplexní úzdravu jedince, pak musí obsahovat nástroje, metodiky a techniky, které působí na všech čtyřech úrovních.*“¹⁰⁴

Všechny výše uváděné informace související se sociální rehabilitací klienta závislého na drogách (v tom směru, že upozorňují na nutnost jeho opětovného plnohodnotného zapojení do společnosti, za kterýmžto účelem je nutné jedince věnovat pozornost jak z hlediska fyzického, tak také psychického, sociálního a spirituálního) je možné z hlediska adiktologického řadit do oblasti takzvané sekundární prevence.¹⁰⁵

Aktivizaci a adaptaci jedince by z hlediska psychoterapeutického působení v daném ohledu mohla napomoci například hypnoterapie, o níž ve své publikaci hovoří Kratochvíl.¹⁰⁶

¹⁰² Srov. SKÁLA, Jaroslav a kol. *Závislost na alkoholu a jiných drogách*. Praha: Avicenum, s. 180.

¹⁰³ SKÁLA, Jaroslav a kol. *Závislost na alkoholu a jiných drogách*. Praha: Avicenum, s. 180.

¹⁰⁴ KALINA, Kamil. *Základy klinické adiktologie*. Praha: Grada, 2008, s. 22.

¹⁰⁵ Srov. KALINA, Kamil. *Základy klinické adiktologie*. Praha: Grada, 2008, s. 20 – 22.

¹⁰⁶ KRATOCHVÍL, Stanislav. *Klinická hypnóza*. 3., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2009, s. 164.

4 Sociální práce v komunitě

Čtvrtá kapitola dokumentu bude obsahovat informace vyplývající z předcházejících dvou oddílů, které do určité míry propojí a doplní o další potřebná fakta.

Tato fakta se budou týkat již konkrétního fungování odborníků (sociálních pracovníků) a taktéž jejich klientů (závislých osob podstupujících psychoterapeutickou léčbu), s nimiž se potýkají při svém běžném fungování v rámci terapeutické komunity, zejména pak s přihlédnutím k fungování těchto komunit v jedenadvacátém století, ovšem nikoli výhradně.

Právě poslední kapitola ta poslouží k nejpodrobnějšímu pohledu na sociální rehabilitaci závislých lidí v terapeutické komunitě, jejímu popisu.

Terapeutické komunity se od fungování péče o závislého například v nemocničních zařízeních výrazně odlišují, a to zejména v ohledu povinností a kompetencí, které daná osoba v komunitě má.¹⁰⁷ Konkrétně se k fungování účastníků léčebné komunity lze dočíst následující: „*Spíše zde přebírají větší část správy a prací v domě sami.*“¹⁰⁸

K jednotlivým povinnostem (bodům správy) fungování komunity a jejích členů je možné konkrétně uvést následující ilustrativní výčet:¹⁰⁹

- organizace nákupů;
- uklízení;
- vaření;
- úklid;
- vzájemné setkávání v rámci řešení krizí;
- diskuse o využívání volného času.

¹⁰⁷ GÖHLERT, Fr.-Christoph a Frank KÜHN. *Od návyku k závislosti: toxikomanie: drogy: účinky a terapie*. Praha: Ikar, 2001, s. 111.

¹⁰⁸ GÖHLERT, Fr.-Christoph a Frank KÜHN. *Od návyku k závislosti: toxikomanie: drogy: účinky a terapie*. Praha: Ikar, 2001, s. 111.

¹⁰⁹ Tamtéž.

Cílem fungování komunity je tak (mimo jiné) zážitek pocitu určité „rodinné“ sounáležitosti, kterého se dle Göhlerta a Kühna některým účastníkům dostává dost možná poprvé za celý jejich život, stejně jako zkušenost s účastí na společenství a jeho fungování.¹¹⁰

Bartošíková s Voříškem k cíli práce formou terapeutických skupin podotýkají, že: *„Hlavní myšlenkou terapeutické komunity je větší podíl pacientů na léčbě, kdy se podporuje otevřená vzájemná komunikace a zplošťuje tak původní klasická hierarchie ve zdravotnických zařízeních.“*¹¹¹

V návaznosti na poznatky týkající se historie terapeutických komunit, jež byla předmětem zájmu autora ve třetí kapitole předkládaného dokumentu tak lze vyvozovat pozitivum podobné práce s pacienty (mimo jiné) z její efektivity co do počtu pacientů léčených ve stejném čase.

Fungování členů komunity je řízeno stanoveným **denním programem** zahrnujícím nejrůznější aktivity, stejně jako například dobu strávenou u jídla apod.¹¹²

Všechny výše uváděné informace lze shrnout v následujícím komentáři zastřešující jak hlavní myšlenku, tak také způsob fungování terapeutické komunity a jejího účinku na účastníky v praxi: *„Mnozí postižení vyprávějí právě o tomto téměř rodinném pocitu velmi pozitivně a pociťují to později jako nejdůležitější zkušenost v terapeutickém smyslu.“*¹¹³

Terapeutické komunity jsou (z hlediska své organizace a personálního řízení) jakousi reakcí na „pyramidový“ systém fungování zdravotnických zařízení –

¹¹⁰ GÖHLERT, Fr.-Christoph a Frank KÜHN. *Od návyku k závislosti: toxikomanie: drogy: účinky a terapie*. Praha: Ikar, 2001, s. 111.

¹¹¹ BARTOŠÍKOVÁ, Ivana a Radovan VOŘÍŠEK. *Příručka pro nízkoprahové terapeuty*. Boskovice: Albert, 1998, s. 54.

¹¹² GÖHLERT, Fr.-Christoph a Frank KÜHN. *Od návyku k závislosti: toxikomanie: drogy: účinky a terapie*. Praha: Ikar, 2001, s. 111.

¹¹³ GÖHLERT, Fr.-Christoph a Frank KÜHN. *Od návyku k závislosti: toxikomanie: drogy: účinky a terapie*. Praha: Ikar, 2001, s. 111.

typicky nemocnic – v nichž největší rozhodovací pravomoc má „šéf“ stojící na jeho vrcholu, dále pak řada zaměstnanců, u nichž jsou kompetence a povinnosti rozdělovány, ovšem pacient je teprve tím posledním prvkem řetězu poskytované péče, a to navíc prvkem značně pasivním (jedná se ve své podstatě o pouhé „konzumenty“ nabízených služeb zaměřených na léčebné postupy).¹¹⁴ Oproti tomu se terapeutické komunity nevyznačují podobně jasně vyznačenými vztahy na škále nadřízenost – podřízenost, autoři Bartošíková s Voříškem podobné fungování nastiňují coby formu **organizace jednotky utvářené za účelem léčby**.¹¹⁵

Výše uváděný náhled na fungování je pak doplňován taktéž o fakt, že terapeutická komunita je zároveň vnímána také coby psychoterapeutická metoda léčby pacientů.¹¹⁶ Tato metoda je založena na tom, že: „*Umožňuje vyzkoušet a pozměnit své schopnosti žít s druhými lidmi v těsné blízkosti, vycházet s nimi, dozvědět se něco o sobě a taky o druhých, živě se učit zvládat konflikty, pomáhat druhým, vybudovat si svoje místo.*“¹¹⁷ Terapeutickou komunitu by bylo lze s trochou nadsázky označit za **způsob nácviku života ve světě**, který je ovšem prováděn v odborníky kontrolovaném – tedy pro pacienty bezpečném – prostředí.

Mezi základní principy **fungování terapeutických komunit** jsou odborníky řazeny následující body:¹¹⁸

- aktivní podíl pacientů na vlastní léčbě;
- podpora otevřené komunikace;
- podíl všech členů komunity na rozhodování;
- podpora vzájemnosti skupiny („my“);
- neustálý průběh takzvaného živého učení;

¹¹⁴ BARTOŠÍKOVÁ, Ivana a Radovan VOŘÍŠEK. *Příručka pro nízkoprahové terapeuty*. Boskovice: Albert, 1998, s. 54.

¹¹⁵ BARTOŠÍKOVÁ, Ivana a Radovan VOŘÍŠEK. *Příručka pro nízkoprahové terapeuty*. Boskovice: Albert, 1998, s. 54.

¹¹⁶ Tamtéž.

¹¹⁷ BARTOŠÍKOVÁ, Ivana a Radovan VOŘÍŠEK. *Příručka pro nízkoprahové terapeuty*. Boskovice: Albert, 1998, s. 54.

¹¹⁸ BARTOŠÍKOVÁ, Ivana a Radovan VOŘÍŠEK. *Příručka pro nízkoprahové terapeuty*. Boskovice: Albert, 1998, s. 54 – 55.

Práce účastníků komunit neodvisí pouze od jejich samotného pobytu v daném prostředí, ale začíná již před samotným nástupem pacienta.

Tento fakt potvrzuje základní podmínka uvádějící, že klient by měl být do komunit zapojen teprve až ve chvíli, kdy u něj úspěšně proběhl **proces detoxifikace**.¹¹⁹ Uváděná podmínka je nepřekročitelná z toho důvodu, že samotné komunity nejsou vybaveny k péči, kterou v rámci detoxifikačního procesu osoba potřebuje.¹²⁰

Samotný nástup do pomocného léčebného zařízení – komunity – je založen na **principu dobrovolnosti**.¹²¹ Nikdo tedy nemůže klienta nutit podobnou formu pomoci podstoupit. Kromě dobrovolného souhlasu je klient před svým nástupem taktéž běžně **obeznámen** s tím, jak podobný léčebný proces probíhá a jaké požadavky v jeho rámci na něj budou kladeny.¹²²

V praxi celý proces před nástupem do terapeutické komunity vypadá přibližně následujícím způsobem: „... klient vyhledá pomoc (...) v některém kontaktním centru. (...) Když klient podmínky léčení přijme, jde teprve na detox a lidé z kontaktního centra nebo z komunity s ním udržují kontakt, pomáhají mu zvládnout první kroky a taky prověřují motivaci k léčbě.“¹²³

Komunity navíc mají na základě „prověřování“ žádajícího o vstup odmítnou, a to na základě společného hlasování.¹²⁴

Samotný proces léčby jedince v komunitě je dlouhodobou záležitostí, která je počítána nikoli na týdny, ale spíše na měsíce a roky.

¹¹⁹ Srov. BARTOŠÍKOVÁ, Ivana a Radovan VOŘÍŠEK. *Příručka pro nízkoprahové terapeutky*. Boskovice: Albert, 1998, s. 56.

¹²⁰ BARTOŠÍKOVÁ, Ivana a Radovan VOŘÍŠEK. *Příručka pro nízkoprahové terapeutky*. Boskovice: Albert, 1998, s. 56.

¹²¹ Srov. BARTOŠÍKOVÁ, Ivana a Radovan VOŘÍŠEK. *Příručka pro nízkoprahové terapeutky*. Boskovice: Albert, 1998, s. 56.

¹²² BARTOŠÍKOVÁ, Ivana a Radovan VOŘÍŠEK. *Příručka pro nízkoprahové terapeutky*. Boskovice: Albert, 1998, s. 56.

¹²³ BARTOŠÍKOVÁ, Ivana a Radovan VOŘÍŠEK. *Příručka pro nízkoprahové terapeutky*. Boskovice: Albert, 1998, s. 56.

¹²⁴ Tamtéž.

Bartošíková s Voříškem uvádějí, že v drogových komunitách se jedná o pobyt v rozmezí přibližně 18 – 24 měsíců (tedy někdy dokonce i dva roky), které jedinec v daném prostředí souvisle tráví.¹²⁵ Uváděný poznatek se v publikacích různí. S přihlédnutím na datum vydání odborného zdroje je pak možné nalézt informaci o tom, že terapeutická komunita je protidrogovou institucí, v níž dospělí pacienti nad 18 let věku pobývají zpravidla 6 – 18 měsíců.¹²⁶ U Nešpora s Provažníkovou lze dokonce získat informaci o tom, že dle druhu zařízení lze v terapeutické komunitě coby pacient pobývat pouze několik málo týdnů či maximálně rok.¹²⁷

Léčba samotná by měla vůči pacientům fungovat způsobem, který zahrnuje následující prvky:¹²⁸

- trénink sociálních dovedností;
- trénink života ve společenství;
- učení se „každodennosti“;
- přípravu na pobyt jedince mimo terapeutickou komunitu.

V léčbě jsou za nejnáročnější fáze považovány její začátek stejně, jako její ukončení spojené s přechodem klienta do běžných životních podmínek okolního sociálního světa.¹²⁹ Léčebný proces je zpravidla rozdělován do určitých fází, kterými si účastníci komunity osobně procházejí (nutno upozornit, že léčebný proces se může komunitu od komunity poněkud odlišovat) a teprve při jejich úspěšném zvládnutí je jim umožněno přejít do fáze následující.¹³⁰

¹²⁵ Tamtéž.

¹²⁶ HAJNÝ, Martin. *O rodičích, dětech a drogách*. Praha: Grada, 2001, s. 103.

¹²⁷ NEŠPOR, Karel a Hana PROVAŽNÍKOVÁ. *Slovník prevence problémů působených návykovými látkami: pro rodiče a pedagogy*. 3., rozš. vyd. Praha: Fortuna, 1999, s. 32.

¹²⁸ BARTOŠÍKOVÁ, Ivana a Radovan VOŘÍŠEK. *Příručka pro nízkoprahové terapeuty*. Boskovice: Albert, 1998, s. 56.

¹²⁹ Tamtéž.

¹³⁰ Tamtéž.

Jednotlivé fáze léčebného procesu by bylo možné v jejich základní rovině popsat přibližně následujícím způsobem:¹³¹

- *první fáze* (doba trvání v rozmezí několika týdnů až měsíců) – minimum práv klienta je spojeno s maximem povinností, jež jsou na osobu kladeny; typická je izolace jedince od jeho původního sociálního prostředí a celodenní pracovní vytížená;
- *druhá fáze* – o jejím přechodu u jednotlivce rozhoduje komunita; zde je pro jedince zpravidla již možné přijmou návštěvu či na propustku opustit komunitu v doprovodu jiného jejího člena; pacient již může opouštět interiér zázemí komunity nebo se třeba podílet i na její správě;
- *třetí fáze* – z druhé fáze do ní osoba postupuje opět na základě rozhodnutí komunity; klient již běžně interaguje s vnějším světem (například může docházet do zaměstnání mimo komunitní prostředí), ovšem do komunity se zpět navrácí; vydělané finance jsou odevzdávány coby prostředky fungování komunity; klient se aktivně připravuje na čtvrtou – závěrečnou – fázi svého pobytu v terapeutické komunitě;
- *čtvrtá fáze* – v jejím rámci se uskutečňuje přechod klienta do reálného života; osoba si má najít práci i bydliště mimo komunitní prostředí (za tímto účelem si ponechává část svého výdělku); součástí příprav na ukončení pobytu v komunitě je plánování, kontakt s úřady; komunita určuje konečné datum jejího opuštění ze strany pacienta tak, aby jeho pobyt zde nebyl zbytečně „uměle“ prodlužován.

Práce samotných odborníků podílejících se na vedení terapeutických komunit pak vychází z **týmového principu**, kdy je vhodné, aby se o pacienty zařazené do komunity staralo vícero odborných profesí, jejichž zástupci by měli mezi sebou navzájem spolupracovat a komunikovat.¹³² Tento přístup k práci s klienty

¹³¹ Tamtéž.

¹³² Srov. ŘEHAN, Vladimír. *Závislost na alkoholu a jiných drogách - psychologický přístup*. Olomouc: Vydavatelství Univerzity Palackého, 1994, s. 61.

v komunitě lze – s ohledem na zdroj podporující vyřčené – vysledovat coby uznávaný již v rámci 90. let minulého století.

Taktéž Kalina ve své publikaci upozorňuje na tým terapeutické komunity, v jehož rámci se (kromě psychologů, psychiatrů apod.) uplatňuje také celá řada dalších pracovníků,¹³³ k nimž lze počítat i pracovníky sociální.¹³⁴

Terapeutické komunity pro léčbu závislostí mají – na rozdíl od jiných typů komunit – svá určitá specifika.¹³⁵ Jedním z těchto specifíků je zejména **diferenciace** (tuto lze sledovat v rámci uspořádání výsad a také povinností, jež jednotliví členové komunity mají).

Zcela logicky je pak nutné o terapeutických komunitách pro závislé uvažovat jakožto o „**drug free**“ institucích – není tedy za žádných okolností povoleno do nich přinášet drogy ani alkohol.¹³⁶

K fungování terapeutických komunit pro závislé osoby je možné uvést následující princip jejich „provozu“ vztahující se k chování zúčastněných klientů, jenž není možné přehlížet, jelikož má přímý dopad na podobu ale i samotnou délku pobytu klienta ve zvolené komunitě, na jejímž fungování se podílí: „*Závažné porušení pravidel znamená ukončení léčby, méně závažné dočasný pokles v hierarchii komunity na nižší stupeň s menší mírou výhod nebo jiné znevýhodnění.*“¹³⁷

Práce v terapeutické komunitě klientovi umožňuje „*náhled do lidského společenství a sociální skupiny v jejich různorodých rozměrech, možnostech a mezích.*“¹³⁸

¹³³ MARKOVÁ, Eva, Martina VENGLÁŘOVÁ a Mira BABIAKOVÁ. *Psychiatrická ošetrovatelská péče*. Praha: Grada, 2006, s. 80.

¹³⁴ Srov. např. ADVAITA, z. ú. – *Prevence a léčba závislosti. Podrobnější informace o terapeutické komunitě v Nové Vsi* [online]. 2018 [cit. 2018-07-16]. Dostupné z: <https://advaitaliberec.cz/terapeuticka-komunita/zakladni-informace-o-terapeuticke-komunitě/>.

¹³⁵ NEŠPOR, Karel a Hana PROVAZNÍKOVÁ. *Slovník prevence problémů působených návykovými látkami: pro rodiče a pedagogy*. 3., rozš. vyd. Praha: Fortuna, 1999, s. 32.

¹³⁶ Tamtéž.

¹³⁷ NEŠPOR, Karel a Hana PROVAZNÍKOVÁ. *Slovník prevence problémů působených návykovými látkami: pro rodiče a pedagogy*. 3., rozš. vyd. Praha: Fortuna, 1999, s. 32.

¹³⁸ KALINA, Kamil. *Terapeutická komunita: obecný model a jeho aplikace v léčbě závislosti*. Praha: Grada, 2008, s. 229.

Jedná se tedy o sociální **práci**, kterou klient provádí během pobytu v komunitě **sám na sobě**. Tuto by bylo lze pokládat za naprostý základ fungování terapeutické komunity a jejího působení na jednotlivé členy i komunitu coby celek, což ostatně potvrzuje většina poznatků, jež byly v rámci celé čtvrté kapitoly textu postupně uváděny.

Členové týmu pracovníků uplatňujících se v terapeutických komunitách (tedy i sociální pracovníci) se zpravidla uplatňují ve třech rovinách práce s klienty/pacienty, kterými jsou:¹³⁹

- rovina komunitní práce se skupinou klientů;
- rovina individuální práce s jednotlivými klienty/pacienty;
- rovina intervizní práce, v níž se tým orientuje na fungování a práci vlastních členů (profesionální pracovníci se „zabývají sami sebou“).

Jak již bylo v textu zmíněno dříve, složení pracovního týmu fungujícího v rámci terapeutické komunity může sestávat do značné části z bývalých uživatelů návykových látek, takzvaných „ex-userů“.¹⁴⁰

Ke zmiňovanému složení a jeho vlivu na práci s klienty účastnými na komunitě je možné poznamenat následující komentář Kaliny týkající se profesního výkonu jednotlivých pracovníků – o těchto lze říct, že: *„Člen týmu terapeutické komunity může rozvíjet svou osobnost i odbornost bez ohledu na to, jde-li o ex-usera, nebo profesionála.“*¹⁴¹

Autor pak navíc taktéž uvádí důvod, proč je i přes veškerou snahu o profesionalizaci péče a léčebných procesů poskytovaných nejrozličnějším skupinám sociálně ohrožených osob v terapeutických komunitách pracujících s osobami závislými na návykových látkách přítomnost nikoli pouze profesionálů

¹³⁹ Srov. KALINA, Kamil. *Terapeutická komunita: obecný model a jeho aplikace v léčbě závislosti*. Praha: Grada, 2008, s. 231.

¹⁴⁰ Srov. KALINA, Kamil. *Terapeutická komunita: obecný model a jeho aplikace v léčbě závislosti*. Praha: Grada, 2008, s. 230.

¹⁴¹ KALINA, Kamil. *Terapeutická komunita: obecný model a jeho aplikace v léčbě závislosti*. Praha: Grada, 2008, s. 230.

vítána – jedná se o ocenění hodnoty „ex-usera“, jeho možný přínos pro komunitní práci ve smyslu jeho osobní zkušenosti se situací, v níž se pacienti sami aktuálně nacházejí.¹⁴²

Kalina ovšem uvádí taktéž poznámku obsahující informaci o tom, že současné demokraticky orientované terapeutické komunity jsou již téměř výlučně plně profesionálně vedeny, a to i přesto, že trend poloprofesionálních pracovních týmů v dané oblasti uplatnění nikdy zcela nevymizel (lze se setkávat jak s bývalými drogově závislými osobami, tak nejrůznějšími dobrovolníky apod.).¹⁴³

Přítomnost sociálního pracovníka v terapeutické skupině je dána jeho možným přínosem pramenícím z faktu, že terapeutické komunita není a ani by neměla být psychoterapeutickou skupinou tak, jak je tomu v případě typické skupinové terapie psychologických pacientů.¹⁴⁴

Fungování komunity a případné prospívání zúčastněných klientů, jež ji utvářejí, tak neodvisí pouze od výkonu praxe psychologických/psychiatrických odborníků, ale je značně formováno také dalšími osobami, na něž se mohou členové komunity obrátit s vlastními problémy.

Jak již bylo v textu zmíněno dříve, zcela zásadní problematikou pro pacienty léčící se ze závislosti na drogách představují právě nejrůznější sociální odpady jejich dřívějšího chování na současné i budoucí fungování dané osoby. Z tohoto důvodu je nutné, aby měli účastníci komunity přístup k pomoci taktéž sociálního, nikoli pouze psychologického či specificky adiktologického, charakteru.

¹⁴² Srov. KALINA, Kamil. *Terapeutická komunita: obecný model a jeho aplikace v léčbě závislosti*. Praha: Grada, 2008, s. 63.

¹⁴³ KALINA, Kamil. *Terapeutická komunita: obecný model a jeho aplikace v léčbě závislosti*. Praha: Grada, 2008, s. 63.

¹⁴⁴ KALINA, Kamil. *Terapeutická komunita: obecný model a jeho aplikace v léčbě závislosti*. Praha: Grada, 2008, s. 230.

Konkrétní kroky, které jsou sociálními pracovníky směrem ke členům terapeutické komunity osob závislých na návykových látkách vedeny, lze definovat kupříkladu následujícím způsobem:¹⁴⁵

- snaha o maximální stabilizaci sociálních podmínek klienta;
- pomoc se zajišťováním finančních prostředků, na něž má dotyčná osoba ze systému sociálního zabezpečení nárok;
- a případné další kroky ve spolupráci se samotným klientem.

4.1 Následná sociální práce se členy terapeutických komunit

Terapeutická komunita představuje variantu odvykací péče.¹⁴⁶ Na odvykání je pak navazováno často využitím takzvané dodatečné péče ze strany pacienta. V odborné literatuře se lze setkat s označením **následné péče**, které podobné služby zastřešuje.¹⁴⁷

Následná péče je zajišťování nikoli komunitní, ale ambulantní formou a má odvyklému jedinci dopomoci v adaptaci na podmínky skutečného reálného světa – jeho nároky a podmínky fungování v široké společnosti sahající za hranice skupiny, která pro něj představovala terapeutickou komunitu.¹⁴⁸

Organizace následné péče je již v rukou převážně samotného pacienta, který může volit z různých variant jejího fungování (lze zmínit kupříkladu účast na skupině) – tato tedy funguje v úzkém propojení nikoli pouze s psychologem, ale taktéž se sociálním pracovníkem, který osobám, jež byly závislé na drogách dopomáhá

¹⁴⁵ ADVAITA, z. ú. – Prevence a léčba závislosti. *Podrobnější informace o terapeutické komunitě v Nové Vsi* [online]. 2018 [cit. 2018-07-16]. Dostupné z: <https://advaitaliberec.cz/terapeuticka-komunita/zakladni-informace-o-terapeuticke-komunitě/>.

¹⁴⁶ GÖHLERT, Fr.-Christoph a Frank KÜHN. *Od návyku k závislosti: toxikomanie: drogy: účinky a terapie*. Praha: Ikar, 2001, s. 111.

¹⁴⁷ Viz např. KALINA, Kamil. *Terapeutická komunita: obecný model a jeho aplikace v léčbě závislosti*. Praha: Grada, 2008, s. 200.

¹⁴⁸ GÖHLERT, Fr.-Christoph a Frank KÜHN. *Od návyku k závislosti: toxikomanie: drogy: účinky a terapie*. Praha: Ikar, 2001, s. 111.

v jejich odvyklém stavu například s hledáním zaměstnání, angažuje se v komunikaci s jednotlivými úřady apod.¹⁴⁹

¹⁴⁹ Tamtéž.

5 Výzkumná část

Ve společnosti je závislostní chování jev, který není trendem moderní společnosti, ale je zde již od nepaměti. Tento patologický projev chování je však velmi závažný a úzce souvisí i s dalšími patologickými aspekty. Terapeutické komunity jsou efektivním prostředkem v sociální rehabilitaci závislých osob. Ve výzkumné části se proto zaměřuji právě na ně.

Mojí motivací je osobní zkušenost se závislostí a úspěšná rekonvalescence mimo terapeutickou komunitu, absolvování pobytové stáže v terapeutické komunitě a významný počet lidí závislých na nealkoholových drogách v mém okolí.

5.1 Cíl výzkumu a výzkumné otázky

Cílem mého výzkumu je zjistit, jak klienti terapeutických komunit vnímali svoji drogovou závislost a jak prožívali sociální rehabilitaci v terapeutických komunitách. Mou snahou je rozšířit vhléd a proniknout hlouběji do oblasti dané problematiky. Zvolila jsem, vzhledem k citlivosti a charakteru daného tématu, kvalitativní design. Formulovala jsem proto tyto dvě výzkumné otázky:

Co klienti terapeutických komunit vnímali, že jim pomáhá v terapeutických komunitách při jejich sociální rehabilitaci?

Jak klienti terapeutických komunit prožívali svou drogovou závislost?

5.2 Výzkumný soubor

Pro svůj výzkum jsem volila bývalé klienty terapeutických komunit, kteří úspěšně dokončili léčbu v terapeutické komunitě a žijí nyní relativně „spořádaný“ způsob života. Vzhledem k (ne)dostupnosti participantů, jsem o spolupráci požádala tři respondenty, a to dvě ženy a jednoho muže. Snažila jsem se o gendrovou vyváženost. Dva z participantů jsem požádala o rozhovory skrze mého kolegu z práce, třetího jsem oslovila osobně. Všechny jsem znala osobně skrze práci, školu a jiné vzdělávání, a proto jsme rozhovory vedli v přátelské a neformální atmosféře.

Rozhovory probíhaly na začátku roku 2020. Dva z nich probíhali postupně u mě doma. Třetí bohužel musel proběhnout z důvodu pandemie přes skype. Všechny rozhovory byly nahrávány, následně ručně přepsány, a nakonec přepsány do počítače.

5.3 Etické aspekty souboru

Před začátkem rozhovoru jsem respondenty seznámila s tématem a cílem mé bakalářské práce, dále jsem je seznámila s etickými zásadami a se způsobem, jak bude nakládáno s rozhovory a informacemi, které mi budou poskytnuty. Respondenti byli obeznámeni s možností kdykoliv rozhovor ukončit nebo neodpovídat na otázku, která pro ně bude příliš citlivá nebo nepříjemná. Možnost odmítnutí otázky nebo ukončení rozhovoru však žádný z respondentů nevyužil. Účastníkům rozhovoru jsem nakonec dala podepsat informovaný souhlas.

5.4 Metoda zpracování a analýza dat

Pro praktickou část mé práce jsem zvolila kvalitativní výzkum. Tato metoda se mi vzhledem k výzkumným otázkám i omezenému počtu respondentů jevila jako vhodnější. Zároveň tato metoda umožňuje, narozdíl od kvantitativního výzkumu, logické uspořádání deskriptivních kategorií na základě sémantických významů (Švaříček, Šed'ová a kol., 2014, s.16).

5.4.1 Hlubkový rozhovor

U kvalitativního výzkumu se používají zejména tři metody - z rozhovorů, z pozorování a z dokumentů, nejpoužívanější pak je právě rozhovor. „*Používá se pro něj označení hlubkový rozhovor, jež můžeme definovat jako nestandardizované dotazování jednoho účastníka výzkumu zpravidla jedním badatelem pomoci několika otevřených otázek.*“ (Švaříček, Šed'ová a kol., 2014). Dále lze hlubkový rozhovor dělit na tři základní typy podle jeho strukturovanosti – strukturovaný, polostrukturovaný a nestrukturovaný (Švaříček, Šed'ová a kol., 2014). V mém případě se tedy jedná o polostrukturovaný rozhovor, neboť jsem sice měla předem připravené otázky, ale podle výpovědi respondentů jsem flexibilně a promptně

reagovala v případě, kdy měli zabíhavé či jiné tendence, které s výzkumnými otázkami zcela zjevně nesouvisely. Také mi tento typ rozhovoru umožnil nahlédnout na témata, která jsem ani nečekala, že se ve výpovědích respondentů objeví, což mělo za následek rozšíření počtu témat a více práce při kódování.

5.4.2 Tematická analýza

Nejdříve je nutné pojem tematická analýza definovat, dále se jí pak pokusím rozdělit (dle rozličných kritérií) a vždy určit, o jakou se jedná právě v mém případě, popřípadě proč.

Tato metoda pro identifikaci, analýzu a vykazování vzorů často interpretuje různé aspekty výzkumného tématu do ještě větší hloubky.

„Thematic analysis is a method for identifying, analysing, and reporting patterns (themes) within data. It minimally organises and describes your data set in (rich) detail. However, it also often goes further than this, and interprets various aspects of the research topic.“ (Braun a Clarke, 2006).

Často se vedou diskuze, jaká má být minimální prevalence daných dat (kódů) v tématech, zda je důležité brát v potaz celkový výskyt či výskyt u jednotlivých respondentů nebo do jaké míry je tematická analýza až příliš flexibilní a často na úkor vědeckosti výzkumu, o čemž pojednávají právě Braun a Clarke (2006) : *„As this is qualitative analysis, there is no hard-and-fast answer to the question of what proportion of your data set needs to display evidence of the theme for it to be considered a theme (...) so researcher judgement is necessary to determine what a theme is. Our initial guidance around this is that you need to retain some flexibility, and rigid rules really do not work.“ (Braun a Clarke, 2006).*

Podrobný popis jednoho konkrétního aspektu/Bohatý popis dat

Domnívám se, že v tomto případě se jedná o bohatý popis dat, respektive dvou aspektů, a to prožívání závislosti a zvládací mechanismy a veškerá další témat vynořujících se právě z těchto dvou výzkumných otázek. V kapitole **6.6 Výsledky** a jednotlivých podkapitolách pak rozepisují nejen témata, která byla již při

sestavování zřejmá, ale také mnoho nových a pro mě neočekávaných témat, která jsem vzhledem k jejich časté prevalenci vy výpovědí respondentů musela zahrnout do interpretace.

Induktivní vs teoretická

Vzhledem k bohatému popisu dat, a především pak velké provázanosti mezi výsledky (daty), definováním obecných závěrů bez počátečních premis navázaných na teoretickou zaměřenost typickou při deduktivním postupu.

„An inductive approach means the themes identified are strongly linked to the data themselves (Patton, 1990) (as such, this form of thematic analysis bears some similarity to grounded theory).“

Sémantická vs latentní témata

V kapitole 5.2.3 Data a jejich zpracování pojednávám o nahrávání a následném přepisu rozhovorů s respondenty. Jedná se o doslovný přepis jejich výpovědí bez hledání témat „za vyřčeným“. Zcela očividně se tedy jedná o tzv. sémantická témata.

„With a semantic approach, the themes are identified within the explicit or surface meanings of the data and the analyst is not looking for anything beyond what a participant has said or what has been written.“ (Brown a Clarke, 2006)

Fundamentalistická/realistická vs konstruktivistická tematická analýza

Rozhovory jsou vedené s respektem k jedinečnosti a individualitě probandů. Jistě – oslovují podobná témata a specifčnost zkoumané problematiky a sociálního prostředí (terapeutické komunity) má jistý sociální dopad a formativní vliv, avšak převažují právě individuální diskurz respondentů – jedinečnost jejich zkušeností, temperamentu, variaci zvládacích mechanismů či jedinečnost jejich prožívání.

„With an essentialist/realist approach, you can theorise motivations, experience, and meaning in a straight forward way (...) in contrast, from a constructionist

perspective, meaning and experience are socially produced and reproduced, rather than inhering within individuals." (Braun a Clarke, 2006), (Burr, 1995).

Tematická analýza krok za krokem (Braun a Clarke, 2006)

Phase 1: familiarising yourself with your data (poznávání dat)

Phase 2: generating initial codes (generování počátečních kodů)

Phase 3: searching for themes (hledání témat)

Phase 4: reviewing themes (revize témat)

Phase 5: defining and naming themes (definování a pojmenování témat)

Phase 6: producing the report (produkování zprávy)

5.4.3 Sběr dat a jejich zpracování

Rozhovory proběhly na začátku roku 2020. Dva respondenty jsem zpovídala u mě doma, třetí bohužel musel proběhnout, z důvodu pandemie, přes aplikaci Skype. Všechny rozhovory byly nahrávány na mobilní zařízení, následně ručně přepsány na papír a poté do počítače. Délka rozhovorů se pohybovala v rozmezí 45-60 minut.

Domnívám se, že právě nahrávání rozhovorů zaručuje nezkrácenou kvalitu výpovědi a při důsledné analýze lze získat podstatné informace, které se jinak nemusí podařit zaznamenat.

„Zvukový záznam navíc zachycuje veškeré kvality mluveného slova, tedy sílu hlasu, délku pomlky, různé doprovodné zvuky či řečové vady atd. Tyto kvality nám záznam metodou tužka a papír nenabídne. Záznam je zcela nestranný a je na něm vše tak, jak se odehrálo.“ (Hendl, 2016, s. 197).

Pro tento výzkum byla zvolena metoda tematické analýzy (viz. kapitola **5.4.2 Tematická analýza**), kterou Braun a Clarke (2006, s. 79) označují jako „*metodu identifikace, analýzy a odkazování ke vzorům (tématům) v datech,*“ autorky u ní vyzdvihují především její flexibilitu.

5.5 Předporozumění

Prostředí závislostí pro mě před volbou daného tématu nebylo nové. Vybrala jsem si na základě vlastní zkušenosti se závislostí, která však byla jiná nejen v ohledu sociální rehabilitace. Terapeutickou komunitou jsem si nikdy neprošla i přes to však mohu říct, že moje rehabilitace byla úspěšná. Závislost vnímám jako téma, za kterým je schovaných mnoho hlubších osobních problémů.

V procesu mého uzdravení za primární aspekty považuji – stěžejní znovunavázání pro mě důležitých vztahů a podporu, které se mně od blízkého okolí dostávalo, změna sociálního prostředí, které na mě působilo, možnost poznání sebe sama nejen v kontextu závislosti a v neposlední řadě pak nabytí sebehodnoty. Na pozadí závislosti u sebe vnímám snahu někam patřit a být milován, touhu být někdo (sebehodnota) a touhu po intenzivních zážitcích.

Skrze terapeutickou komunitu jsem však měla možnost korektivní zkušenosti v roli stážistky na týdenním pobytu v TK Sejřek. Měla jsem možnost být zapojena do programu jako klient TK. Tato stáž mě velmi oslovila. V první řadě mi přišlo velmi přínosné spolužití klientů s podobnou zkušeností v jednom domě, možnost sdílení společných strachů, nároků (vnějších i vnitřních) a zároveň separace od společnosti. Jako významný prvek rehabilitace v TK shledávám skupinové sezení, při kterých je možnost řešit si své hlubší problémy. Dělbou každodenní práce a snahu dostat se do další fáze abstinence vnímám jako prvek, který může pomoci v získání sebehodnoty a sebejistoty. Na stáži mě překvapilo velké množství volného času, který klienti měli a který byl z mého pohledu velmi nevyužitý. TK Sejřek se ale zabývá duálními diagnózami, a proto to bylo v tomto směru pochopitelné.

5.6 Výsledky

V rámci mého výzkumu se vynořilo jedenáct důležitých témat, která se objevovala napříč všemi rozhovory. Některá z nich jsem rozdělila do dalších subtémat. Cílem této části mé práce je analýza jednotlivých témat, která se v rozhovorech objevovala jako společná. Témata jsou chronologicky uspořádána, lze je tedy dělit

na dobu před závislostí a v době závislosti, na dobu v terapeutické komunitě a na dobu po absolvování terapeutické komunity.

5.6.1 Droga mi dává

Toto první téma odkazuje na vlastnosti, postoje a nedostatky, které jim droga v průběhu jejich závislosti přinášela. Všichni participaci v rozhovorech zmiňují pozitiva, která se objevovala na začátku jejich závislostního období. Toto téma jsem rozdělila do třech hlavních subtémat.

Sebevědomí

Sebevědomí bylo jedním z témat, u kterého mě nepřekvapilo, že se v rozhovorech objevovalo. Respondenti zmiňují změnu jejich pocitů v tomto ohledu směrem k lepšímu. Kristýna mluví o přívalu energie a sebevědomí v době kdy začla užívat návykové látky.

„Jednak teda příval energie, kterou jsem vůbec neměla před tím, chuť do věcí, sebevědomí...“ (Kristýna, řádek 26)

Vojta mluví o pocitech před tím, než začal užívat návykové látky, o zakřiknutosti, obezitě a také o pocitu sebevědomí a moci, kterou mu droga dodávala.

„Jo, já jsem do té doby byl takovej zakřiknutej prostě...“ (Vojta, řádek 59)

„Byl jsem takovej, jako když jsem byl úplně menší, tak jsem byl takovej obtloustlejší jako prostě a... Jo, každěj má svoje, neměli jsme tátu, jo, vždycky to bylo takový ňáký, ne, že bych hýřil nákou sebejistotou, nebo byl výrazně dobrej ve sportu nebo něco...“ (Vojta, řádek 62)

„V první chvíli to byla spíš ta frajeřina a to mi dodávalo jakoby ten pocit toho sebevědomí.“ (Vojta, řádek 46)

„Jako kdyby v tu chvíli do mě vplulo něco, co jsem neměl a co strašně... taková jako... Až bych řek jakoby moc...“ (Vojta, řádek 70)

Respondentka Josefína zdůrazňuje pocity, kdy si libovala v póze, do které se v době závislosti stavěla.

„Já jsem heroin začla brát ze začátku právě proto, že mě bavilo... Že to bylo takový trošičku póza, malinko, že jako heráci...Mně to přišlo takový jako hustý, jo. Takže jsem si někdy libovala v tom, že jsem jako ta smažka, že jsem v tý... Že mě to vlastně bavilo.“ (Josefína, řádek 67)

Přival energie

Toto téma odkazuje na energii, kterou respondenti začali při užívání návykových látek pociťovat. Respondentky Kristýna a Ségra vypovídají o velkém přivalu energie, také o větší kreativnosti a možnosti dělat věci, které by bez návykových látek nebyly schopné dělat. Zmiňují také větší chuť dělat věci, které je bez návykových látek nebavily.

„No, řekla bych, že můj mozek fungoval tak na 250 procent, jo? Takže já jsem najednou prostě, že mi to hrozně pánilo, že jsem byla najednou schopná třeba se učit na gymplu ty složitý věci...“ (Kristýna, řádek 35)

„Ale asi jak jsem řekla, jako funkce mozku se zvýšila strašně moc a mě hrozně bavilo přemejšlet, hrozně mě bavilo tvořit, viděla jsem souvislosti, který jsem před tím neviděla...“ (Kristýna, řádek 44)

Jako jak jsem se cítila, co bylo nejlepší na tom, jak jsem se cítila, je asi nějaká... Jendak teda přival energie, kterou jsem vůbec neměla před tím, chuť do věcí, sebevědomí, pocit nesmrtelnosti, hodně se mi zmenšili úzkosti a sociální úzkosti...“ (Kristýna, řádek 25)

„No, že mě bavily normální věci, který mě normálně...Mejt nádobí...mami... jsem se vždycky snažila bejt taková nenápadná, víš jako já zase nádobí...jó, nádobí... Prostě jsem se snažila jako maskovat to a že bylo všechno takový pestrý a to bylo ještě dřív ten perník, ten efedrinovej, to bylo ještě úplně něco jinýho, takže to bylo takový fakt... Já jsem psala i básničky ze začátku a tak, mě to prostě bavilo, no...“ (Josefína, řádek 54)

„Před tím jsem byla taková, že se mi do toho nechtělo, měla jsem kecy a teď najednou bych byla jó, jasně, jó dobrý...“ (Josefína, řádek 85)

Vojta vypovídá o dosud nepoznaném pocitu, pocitu moci, který nikdy před tím necítil. Z jeho vyprávění jsem pochopila, že právě tento pocit byla právě energie, sebevědomí, pocit nesmrtelnosti.

„Takže najednou jakoby ten pocit tý... Něco s čím jsem se do té doby nesetkal. Já si přesně pamatuju, kdy jsem si jako poprvý dal drogu nitrožilně a byl to jako fakt pocit, se kterým jsem se nikdy před tím nesetkal.“ (Vojta, řádek 52)

Sociální kontakty

Lehčí navazování sociálních kontaktů zmiňují v rozhovorech především Kristýna a Vojta. Kristýna vypovídá také o zmenšení sociální fobie, větším pocitu sounáležitosti s lidmi a pocitu porozumění.

„Hodně se mi zmenšily úzkosti a sociální úzkosti, tak jsem se dokonce byla schopná i bavit s lidma a no... A tohle se mi stalo osudným, no...“ (Kristýna, řádek 28)

„Ale zažívala jsem, asi díky těm hormonům a různěm pocitům štěstí jako... Velký třeba sounáležení s lidma, pocit, že mi lidi rozuměj a já jim...“ (Kristýna, řádek 37)

„ A vlastně já jsem si dal dřív tvrdý drogy, než jsem měl vůbec jako sex s holkou a takhle ten večer, kdy jsem si poprvý šlehnul, tak jsem hned... Byl jsem na nějaký diskotéce, hned jsem tam sbalil Růžu prostě, jo?“ (Vojta, řádek 65)

V oblasti sociálních kontaktů mě však velmi překvapilo, že všichni respondenti zmiňují méněcennost partnerství či erotiky v době závislostního období a období rehabilitace.

„No, pro mě asi nebyly důležitý partnerský, erotický, já jsem tam teda něco s někým zažívala malinko, ale rozhodně v tom nebyly větší citový pouta.“ (Kristýna, řádek 134)

„Byl jsem na nějaký diskotéce, hned jsem tam sbalil Růžu prostě, jo, šli jsme ke mně domu, nakonec jsem se s ní ani nevyspal, protože drogy jakoby byly zajímavější v tu chvíli a nějak to prostě neproběhlo...“ (Vojta, řádek 67)

„Ty holky, co už já jsem tam zažila, co tam byly se mnou, ale zůstaly tam potom, když jsem odešla, tak tam byly nějaký právě techtle mechtle, ta jedna i otěhotněla tam a todle. Ale jako mně to vlastně vůbec nikdy ani nenapadlo. Vůbec jako. Já jsem měla tolik co dělat se sebou, že jako vlastně tohle šlo úplně mimo mě, úplně.“ (Josefína, řádek 195)

5.6.2 Droga mi bere

Druhé téma poukazuje na skutečnost, že všichni respondenti v rozhovorech zmiňují chvíle, kdy prožívali opačný účinek návykových látek, kdy prožívaly naopak úbytek pozitivních vlastností. Do tohoto tématu jsem se rozhodla zařadit také subtémata, které úzce souvisejí s rozhodnutím podstoupit léčbu na základě negativních zkušeností s drogovou závislostí.

Kristýna mluví o nepříjemných stavech jako jsou deprese a fobie, které ji postupně začaly omezovat v životě a vracely se v ještě větší míře, než se objevovaly před začátkem užívání návykových látek.

„No, takhle skvěle jsem se cejtla nějakou dobu a zhruba tak od půlky mé drogové kariéry jsem se cítila dost hrozně. Nejhorší asi... Nejhorší asi bylo, že se mi vlastně znova vrátily ty stavy, který... Před kterýma jsem utíkala, který jsem tím chtěla řešit. A ozvaly se ještě v horších měřítkách, jo? Takže jsem jako...Jak ten mozek je trošku přepracovanej, jak ten metabolismus je vyčerpanej, člověk málo spí, málo jí a hrozně se za sebe stydí, tím co dělá, tak jsem začala mít znova sociální fobie, paranoiu, úzkost, nebyla jsem vůbec schopná fungovat, jako v životě.“ (Kristýna, řádek 50)

„...tady ty věci, o který jsem přicházela, o sebehodnotu...Člověk přijde úplně o všechno vlastně jako postupem času. A poslední o co člověk přichází, jsou asi ty blízký vztahy.“ (Kristýna, řádek 56)

Josefína vypráví o chvílích, kdy se začala cítit znovu bez energie, sama a drogu už jen potřebovala.

„...takže mi to dávalo fakt jako hodně zabrat a vlastně já jsem spoustu toho času... na tom perníku nebyla vůbec jako akční, živá nebo to, jenom jsem to tak nějak prostě jako

potřebovala. Ale už jsem se cejtila strašně jako vyždímaná a hlavně už taková jako i sama i mezi těma lidma, co jsem byla, tak to bylo takový, že mi v tom vlastně nebylo vůbec dobře...” (Josefína, řádek 114)

Vojta hovoří o tom, že mu droga brala víc a víc. Hovoří také o nezodpovědnosti vůči sobě a vůči životu v období kdy užíval drogy. Zmiňuje také nemožnost přestat užívat drogy, právě z důvodu negativních účinků drog.

„...že potom čím víc jsem toho bral, tím víc mi to jako ta droga vzala, nebo tady ten život. Neříkám, že to byla jenom čistě ta droga, samozřejmě bez ní bych asi fungoval jinak, ale prostě tou nezodpovědností vůči sobě a vůči nějakému životu.“ (Vojta, řádek 151)

„A to samozřejmě způsobuje jako docela silnou virguli nějakých jako splínů a depresí a pak je to hodně jak... Pak to začíná bejt hodně znatelný a už je to hodně těžký, hodně těžký je ten rozdíl, tam se to vlastně překlápí, že si dám drogu- jsem normální a nedám si jí a jsem úplně v prdeli. No a potom už je to jako většinou jasná volba, protože nikdo nechce bejt úplně v prdeli.“(Vojta, řádek 155)

Blížkost smrti jako hranice

Toto sub téma poukazuje na zlom v životech absolventů terapeutických komunit a to konkrétně na zlom, kdy jejich tělo již nezvládlo nápor omamných látek a byli nuceni se rozhodnout mezi léčbou a psychickým či fyzickým zdravím. Toto téma je velice stěžejní skrz všechny rozhovory a objevuje se jako velmi důležité. I přes to, že většinu respondentů motivovali do léčby rodiny, kamarádi, partneři či jiné vnější podněty, nakonec se právě psychické a fyzické zdraví a vlastní rozhodnutí objevuje jako nejsilnější motivace.

„No a to když jsem zjistila, že jsem v pořádných troskách, tak jsem vlastně se odhodlala jako se drog pustit a snažit se s tím něco dělat“ (Kristýna, řádek 59)

„...protože já jsem věděla, že se prostě musím změnit, nebo že brzo umřu, protože to se fakt nedalo snést.“ (Kristýna, řádek 84)

Kristýna také zmiňuje TK jako místo, kde se podruhé narodila a kde bojovala o život.

„...jako místo, kde jsem se podruhý narodila vlastně.“ (Kristýna, řádek 121)

„V tom vlastně jako je parta lidí, který usilu... Nebo když to řeknu dramaticky, bojujou o život. Vlastně jako bez nadsázky.“ (Kristýna, řádek 140)

Vojta v rozhovoru vyjadřoval své obavy v oblasti toxických psychóz, které prožíval a také mluví o strachu z věcí, které dělal, aniž by se s nimi ztotožňoval.

„...kdy mi začaly toxický psychózy, tak jsem si začal uvědomovat, jako že jo, musím trošku opatrně no.“ (Vojta, řádek 89)

„Jo, takže rodina a potom vlastně to byla ta psychóza vlastně, to byla druhá léčba, už taková jako dlouhodobější, tehdy jsem šel do komunity poprvý, když mi začaly psychózy a už jsem fakt udělal jako věci, se kterými jsem se těžko ztotožňoval.“ (Vojta, řádek 122)

Naproti tomu Josefína popisuje, jak její tělo ke konci období drogové závislosti selhávalo. Zmiňuje také důležitost vlastního rozhodnutí a motivace k zahájení léčby.

„Takže vlastně to bylo asi spíš jako tlak okolí no, asi spíš, že to nebylo jako o mně, ale nějak prostě... Ale ta poslední vlastně, do toho brodu jsem šla, tak to už bylo o tom, že jsem cejtila, jak moje tělo nemůže. Hodně. Že prostě už to fakt nezvládám.“ (Josefína, řádek 109)

„No a pak když jsem na tu poslední léčbu se chystala a už jsem se teda jako rozhodla, že podniknu nějakou dlouhodobější, tak já jsem to brala tak jako, že to tak je prostě, že už jsem jako docela daleko a tam už to bylo takový hodně jako na hraně, že prostě já jsem končila třeba ty poslední dva měsíce co tejdén na kapačkách kuli cukrovce, že jsem to někde přepískla, nezvládla jsem to už jako zkočírovat, tak mě tam vždycky na noc nechali, dali mi nějaký kapačky, pak mě zase pustili a už to fakt jako bylo se mnou blbý a strašně vysilující to bylo a já už jsem fakt nemohla.“ (Josefína, řádek 134)

Stud

Kristýna a Josefína zmiňují ve svém vyprávění pocity studu, které zažívaly v době závislosti.

„... člověk málo spí, málo jí a hrozně se za sebe stydí, tím co dělá...“ (Kristýna, řádek 54)

„ Já jsem spíš roky před tím řešila, co si lidi říkajm když jsem tak... Na tom tak strašně blbě a ještě si za to můžu sama. Já jsem cejtla hroznou vinu a stud.“ (Kristýna, řádek 88)

„...pak už to bylo špatný, ale to už jsem jako vnímala, že... mě na tom vadilo to, že je to na mě vidět, že to jako okolí... A já jsem se začla stydět. Bylo mi to nepříjemný, když se na mě ty lidi koukali v tramvaji, v metru, někde. Bylo to fakt nepříjemný no.“ (Josefína, řádek 73)

5.6.3 Dostupnost drogy

V tomto tématu bych se ráda pokusila shrnout výpovědi respondentů, kteří ve svých rozhovorech poukazují na důležitost dostupnosti drogy. Nález, že dostupnost drogy může ovlivnit jejich závislost, bylo pro mě zajímavým zjištěním.

Vojta a Josefína mi sdělují, že dostupnost drogy pro ně byla v jejich podmínkách velmi snadná a že to byl jeden z důvodů, proč se jejich závislost prohlubovala velmi rychle.

„...ten nástup tý závislosti byl tak raketovej, že já jsem se velmi rychle dostal poměrně k nevysychajícímu zdroji toho pervitinu, takže jsem měl přísun a to hodně velkej jo, já jsem vlastně mohl brát nonstop a řek bych, že i možná by se dalo říct, že v tu dobu těch začátků, jsem bral uplně nejvíc, jako že nejvíc bez brzd, nejvíc prostě v kuse, nejvíc jako...“ (Vojta, řádek 83)

„...protože postupně jsem se dostávala nák jako vejš, ale i vlastně jsem se propadala víc mezi ty drogově závislý, protože ze začátku jsem si dorgy kupovala, pak jsem se seznámila s vaříčema a žila jsem s vaříčem a už to bylo vlastně daleko jako úplně jinde zase, protože ty dávky byly daleko vyšší, ten přístup k tomu byl snažší a vlastně mě to víc a víc prohlubovalo, házelo mě to víc mezi ty fetující lidi...“ (Josefína, řádek 40)

Kristýna naopak mluví o problému s dodavateli jako o jednom z faktorů, proč se rozhodla přestat užívat návykové látky.

„Další věc byla, že se mi začala komplikovat vztahová situace s mými dodavateli. Kdy jsem nechtěla podstupovat některý věci, který asi byly na pořadí dne, a tak jsem si řekla, že možná je ta pravá chvíle se na to vybodnout.“ (Kristýna, řádek 70)

5.6.4 Podmínky pro změnu v komunitě

Toto téma se objevuje jako velmi rozsáhlé, a proto jsem pod toto téma zařadila šest nejdůležitějších subtémat, které se objevovali ve většině, nebo všech rozhovorech. Kristýna, Vojta i Josefína hovoří o TK, kde se léčili, velmi kladně a vzpomínají na období jejich pobytu dobře. Kristýna a Vojta přirovnávají TK k něčemu, co se od života mimo komunitu velmi liší a Josefína přiznává, že život v TK byl pro ni jednodušší. Kristýna shrnula, že v TK jsou ideální podmínky pro potřebnou změnu.

„Hele, jako ono to společenství v té komunitě funguje prostě jako nějaké podivnej organismus, jako takovej formát, kterej se vlastně jinde nevidí.“ (Kristýna, řádek 137)

„Ale jako pocitově první co cejtím je úplně jako dojetí vděčnost.“ (Kristýna, řádek 117)

„Že je to takový nepřirozený prostředí, jo, je to prostě nějaký řád, kterej jinde neplatí, s tím reálným světem to nemá úplně moc společnýho, je to prostě jak nějaká vesnice nějakých amišů prostě.“ (Vojta, řádek 242)

„No v té komunitě je to jednodušší, že jo, je to prostě jednodušší. (Josefína, řádek 206)

„Myslím si, že všechny ty podmínky tam jsou ideální pro tu změnu, protože venku...Venku myslím, není moc prostor na to změnit se, jako vzít to jako totální rekonstrukci. (Kristýna, řádek 185)

Čas

Čas zmiňují všichni respondenti ve svých rozhovorech. Kristýna vnímá, že je pro ni nemožná změna bez času a prostoru. Vojta dokonce cítil, že potřeboval více času, než je v běžných TK umožňováno a že každý jedinec potřebuje jinou dobu na zotavení. Pro Josefínu byl čas taky důležitý.

„Venku myslím, není moc prostor na to změnit se, jako vzít to jako totální rekonstrukci. Pobouchat cihly, nebo všechno strhnout nakonec od základů. Tak na to jako není moc venku čas ani prostor. A že tam je člověk chráněnej těma pravidlami, tím časem, tou strukturou toho času...“ (Kristýna, řádek 186)

„A šestnáct měsíců jsem byl v první fázi prostě a pořád jsem byl jakoby na začátku a proto říkám, že mně trošku vadí ta omezená doba na to, kdy jsem...“ (Vojta, řádek 289)

„Ale ten čas, kterej jsem potřeboval na to jakoy zotavení a hledání sebe, byl daleko delší a vždycky byl delší, jo, že já si myslím, že tak ty tři roky jsou jako taková trošku mez, kdy začíná, jo? Ta abstinence nabírat trochu vážnosti, že ty tři roky jako jsou jako, že do té doby je to takový hrozně křehký všechno, jo.“ (Vojta, řádek 292)

„Já jsem vždycky říkala, půjdu na detox, to bude stačit, to bude stačit, jo... A teď jsem prostě věděla, že jako musím do té komunity a že čím dýl se budu léčit, tím to bude lepší...“ (Josefína, řádek 118)

Cíl a smysl

Společný a jasně definovaný cíl v TK se ukazuje být pro respondenty významný, což definuje především Kristýna a Vojta. Stejně tak jako jejich subjektivní pocit, že to, co dělají, má smysl. Dále také vědomí, že vědí, co mají dělat a kde je jejich místo, jak zmiňuje především Josefína.

„Smysl, obrovské, jako hmatatelné, ten tam prostě je jako, ten by se dal krájet, jo, takovej koncertované prostě. Všude v tom prostředí. Smysl toho, co děláš, proč tam seš, smysl toho, dívat se prostě na sebe do zrcadla, snažit se bejt prostě jinej...“ (Kristýna, řádek 182)

„ Ta struktura toho dlouhýho času tam, to že člověk furt za něčím jde, že má jako pořád cíl jako nějaký, kterej je jasně daný, nemění se, tam je jenom na tobě jak ho jako... S jakým usilím a jak poctivě ho jako chceš dosáhnout.“ (Kristýna, řádek 251)

„Jsme najednou stáli v nějakým stejným prostředí a táhli a najednou člověk pozná, jak je to vlastně jednak malicherný tadyty věci, když potřebuješ řešit, jo? Když bylo třeba potřeba, jako si společně udělat dřevo na zimu, nebo něco...“ (Vojta, řádek 327)

„No, v té komunitě je to jednodušší, že jo, je to prostě jednodušší. Tam je to nalajnovaný, co tam kdy budeš dělat, co máš za povinnosti, co jak máš vyřídit, zařídit, ale vlastně je tam nějaká samostatnost...“ (Josefína, řádek 206)

Vztahy v TK

Vztahy v komunitách jsou dle rozhovorů bezesporu významnou podmínkou pro sociální rehabilitaci. Toto téma se několikrát objevuje napříč rozhovory a to hned v několika rovinách. Vojta a Kristýna přiznávají, že lidé, s kterými absolvovali pobyt v TK, by si do života mimo TK nevybrali. Kristýna mluví také o blízkosti, kterou prožívala velmi intenzivně a skrz blízkost mohla být otevřená a také otevřenost od ostatních klientů přijímat. Příkladá váhu také společné korektivní zkušenosti klientů TK. Interakce se členy TK odehrávající se na jednom místě v určitém časovém horizontu, je důležitá také pro Vojtu.

„A ty vztahy jsou tam hrozně blízky se všema, protože nemůžeš jinak. I s lidma, který by sis do svého života fakt nevybrala, kterých je tam většina, prostě bojujete o společnou věc. A skrz tu jako blízkost si mlžete k sobě dovolit bejt na sebe i drsný, říkat si pravdu do očí. To bez té blízkosti není možný.“ (Kristýna, řádek 142)

„Že ti prostě do toho lidi maj co kecat, protože to prostě zažívaj taky. Přesně tohle. Přitom nejsou nějaký jako... Prostě odborníci v bílejch pláštích, který si o tom něco

myslí, ale že jsou to některý, kterým se před měsícem stalo to samý, víš?“ (Kristýna, řádek 369)

„Že kolikrát si myslím, že na ulici bysme si možná o sebe neopřeli ani kolo, ale tam jsme najednou jakoby, jo? Jsme najednou stáli v nějakým stejným prostředí a táhli a najednou člověk pozná jak je to vlastně jednak malicherný tadyty věci...“ (Vojta, řádek 326)

„Podle mě největší rozdíl je v tom, že všechny ty důležitý interakce, jakoby se dějou tam, jo?“ (Vojta, řádek 261)

„...že veškerou tu komunitu těch lidí maj na jednom místě, v jednom domě“ (Vojta, řádek 262)

„...a to bych to třeba přirovnal k vesnici, jo. Jak se říká, na vesnici se všichni znaj, na vesnici je to lepší, protože jako se nemusím bát o svoje děti, jo, protože tam se každej zná, všechno o sobě ví, jo, tak tady je to prostě vesnice v jednom domě.“ (Vojta, řádek 266)

„...jakože jsme spolu tam něco zažili, hodně si toho řekli a jako fakt málo koho, znám tak skrz na skrz, jako ty lidi tam, protože tam to bylo jen o tom, že jsme se bavli o těch pocitech a těch vztazích a těch rodinách a prostě je to fakt jak kdyby člověk získal prostě další rodinu no.“ (Vojta, řádek 232)

Josefína vnímala důležitost vztahů z pohledu jistoty, že ji někdo bude naslouchat, když bude třeba.

„ A hlavně vždycky tam byla skupina lidí jako, který byli ochotní prostě poslouchat, když něco bylo, cokoliv, že jo. Já jsem to teda moc nevyužívala ty mimřádky a tohle, jo, ale vlastně... A ty terapeuti, takový bezpečí a jistota.“ (Josefína, řádek 218)

Pocit bezpečí

V rozhovorech respondenti mluví o důležitosti pocitu bezpečí v TK. Vnímají bezpečí uvnitř komunity jako velkou rozdílnost od běžného života a jako výsadu komunity, díky které mohou pracovat sami na sobě.

Kristýna mluví o komunitě, jako o svém druhém domově.

„ Dlouho jsem to vnímala, jako svůj druhý domov, jako místo, kde jsem se podruhé narodila vlastně. Kde jsem měla šanci dospět, měla jsem tam šanci dát se dohromady...“ (Kristýna, řádek 121)

„A že tam jak je člověk chráněnej těma pravidlami, tím časem, tou strukturou toho času, tou blízkostí a tou společnou věcí prostě. Strašná motivace je v tom. To jsou podmínky pro tu změnu, no...“ (Kristýna, řádek 188)

Josefína vnímá v procesu léčby jako pomáhající, že si byla v TK při stále se opakujících činnostech jistá. Podotýká také, že terapeuti v ní vzbuzují bezpečí.

„Měla jsem určitéj druh povinností a který vlastně když si člověk jako... Za tu dobu se to člověk naučil, že jo, když po několikátý stejný povinnosti, takže jsem si v tom byla jistá, věděla jsem co... Jistota nějaká no.“ (Josefína, řádek 216)

„A ty terapeuti... Takový bezpečí a jistota...“ (Josefína, řádek 220)

„Mě tam pomáhalo prostě to, že tam jsem, že jsem tam v bezpečí, mám tu jistotu, vim co mám dělat, mám svoje místo určitý a to mi pomáhalo.“ (Josefína, řádek 241)

Vojta také mluví o nemožnosti být otevřený v běžném životě tak, jako v TK. Vypovídá, že je potřeba držet si v životě mimo komunitu větší a bezpečnější odstup od lidí.

„To fungovalo nějaký to dobro mezi těma lidma. Kdyžto když jsem pak vyběhl ven a ještě s tou smůlou, že jsem se vrátil do té závislosti, tak to srdce na dlani je jako... Bylo najednou úplně rozklovaný tím vnějším světem. Že se nedá vyjít s tím nastavením jako z komunity do běžnýho života a jako přežít solidně. Člověk si musí nejdřív jako zase zpátky stáhnout, prostě trošku schovat a udržet si nějaký odstup od lidí, protože ne všechno tady na tom světě je jako v pořádku, že jo.“ (Vojta, řádek 271)

Pravidla a řád

Dle výpovědí přinesla sociální rehabilitace v TK respondentům do života řád, který je pro ně důležitý i v nynější době. Pravidla a jasně definovaný řád vnímali

bezpečně, i když v době kdy tuto zkušenost prožívali, nevnímali stereotyp nebo každodenní práci vždy pozitivně. I přes to, že se respondenti svěřují, že se do práce a každodenních činností museli často nutit, v přítomnosti mluví o řádu a pravidlech jako právě o tématu, který se jeví jako velmi přínosný a bez kterého by podle Vojty, Kristýny a Josefíny nebylo možné v komunitě fungovat.

„No, v té komunitě je to jednodušší, že jo, je to prostě jednodušší. Tam je nalajnovaný co tam kdy budeš dělat, co máš za povinnosti, co jako si máš vyřídit, zařídit, ale vlastně i když je tam potom nějaká samostatnost, že si to musíš jako sama přes někoho vyřizovat, tak je to furt daleko snažší, než ty věco jako venku.“ (Josefína, řádek 206)

„Jo, ono to bylo jakoby zvláštní, fakt padesát lidí funguje v jakoby takovým pološikanozním řádu, různých věků, všichni narušený extrémisti vlastně, jo? A celý to zajišťuje jeden člověk s jinou osobností, jo? A všichni se tam z něj můžou posrat jako. Když se to řekne takhle, tak to zní až jako, až jako sekta. Ale de facto tam všichni jdou s tím, že jako věřej, že jim to pomůže nějakým způsobem, jejich rodiny věřej, ž jim to pomůže a malýmu procentu to opravdu pomůže.“ (Vojta, řádek 337)

„...tak tady je to prostě vesnice v jednom domě. Kde jako musí platit nějaký dobrý hodnoty, aby ty lidi spolu mohli vycházet a když to tak není, tak komunita je jakoby vyloučí, jo. Že prostě tam je opravdu... To fungovalo, nějaký to dobro mezi těma lidma.“ (Vojta, řádek 268)

Vojta zmiňuje, co mu komunita přinesla do života.

„No, já jsem tam vlastně... Až tam jsem začal pracovat, chodit do školy zároveň, takže asi jednak řád, jednak nějak poznání sebe sama.“ (Vojta, řádek 370)

„Ten společnej bič a motivace je jako v té komunitě asi jako jedna z nejdůležitějších věcí.“ (Kristýna, řádek 368)

Kristýna dále zmiňuje řád jako jednu z podmínek pro změnu v komunitě. Mluví také o sebedisciplíně, kterou díky komunitě získala a čerpá z ní do dnes.

„Omezenej pohyb, pravidla, který jinde nejsou...“ (Kristýna, řádek 181)

„Pak mě strašně pomáhá, nebo pořád čerpám, taky to krotím, nějakou jako sebedisciplínu, nějakou jako... Já nevím, jestli jsem to v sobě měla asi i před tím. No, že se jako dokážu k věcem jako dokopat, že hodně u věcí vydržím.“ (Kristýna, řádek 276)

Fáze

Dosahování „úspěchů“ ve formě dosahování jednotlivých fází, bylo důležité především pro Kristýnu, jak v rozhovoru uvádí. Mluví však o tomto tématu, jako o velmi podstatné věci v TK, a proto jsem se rozhodla vložit do své práce toto téma jako poslední subtéma podmínek pro změnu v komunitě.

„...protože člověk tam plní fáze, připadá si dobře, něco splní, ostatní ho pustěj do další fáze, to je jako velká prostě událost, jo? Postupně sílíš, postupně seš víc jako...“ (Kristýna, řádek 243)

„Sebevědomí se posiluje, sebehodnota se posiluje, tam jak vlastně plníš ten bodovací systém a fáze a máš ty rituály, ty jsou hrozně fajn, prostě to je úžasný...“ (Kristýna, řádek 246)

„To není jenom jako, to je doopravdy, že to člověk prožije, že postupuje dál, to je třeba ta věc, co mi chyběla potom po komunitě, že tady venku nejsou žádný fáze. Venku si musíš poradit sama, jestli postupuješ, nebo ne.“ (Kristýna, řádek 248)

5.6.5 Vztah k sobě samému

Jako klíčovým prvkem v závislostním chování se jeví vztah k sobě samému. Ve všech rozhovorech se objevuje téma vztah k sobě samému hned několikrát.

„...smysl toho, dívat se prostě na sebe do zrcadla, snažit se bejt prostě jinej, snažit se změnit, to je hrozná dřina.“ (Kristýna, řádek 184)

„Že ta komunita člověku dá jako šanci na začátku uchopit do vlastních rukou to, jak ten vztah k sobě začít prostě dělat. Protože on je dost jako v bídě, že jo, když tam člověk přijde. A myslim si, že od toho se potom odvíjí všechno ostatní...“ (Kristýna, řádek 234)

„Mít se rád jsou silný slova jako tehdy, ale jako začínat mít k sobě vůbec jako nějaký vztah se potom odráží v tom, že můžu mít vztahy se svejma blízkýma, můžu mít prostě... Můžu mít čeho dosahovat, můžu se na něco těšit, můžu si bejt sebou jistá, opírat se o sebe, všechno prostě...“ (Kristýna, řádek 237)

„Tohleto mě strašně pomáhalo tam zůstat, protože ten vztah k sobě se začal prohlubovat a sílit, bylo na čem stavět.“ (Kristýna, řádek 241)

„No, já jsem tam vlatsně, až tam jsem začal pracovat, chodit do školy zároveň. Takže jednak řád, jednak nějak poznání sebe sama. Někou jistotu, že jako nezahynu. Já jsem tam přicházel jako dost mladej, takže tím osmnáctým rokem se to nějak láme, já jsem si to odbyl tam jako. Někdo chodil na vojnu, já jsem šel do komunity prostě, tam jsem se trošku odsekl od maminky a bylo to prostě jako, jo?“ (Vojta, řádek 370)

„Že mi pomohla s tím, si nějak od toho odpoutat a změnit se, určitě, protože ja už jsem na koci toho fetování neměla vůbec žádný sebevědomí, já jsem byla prostě uplně v prdeli. Jako fakt skoro sem se styděla vyjít na ulici a bylo to pro mě fakt jako nesnesitelný. A tam mi vlastně pomohli zase si trošku věřit...“ (Josefína, řádek 273)

„Cílevědomost a výkonovost, kterou musím krotit. Na který se dost zakládá jako nějaká sebehodnota, tak s tím se teďka popasovávám. S tím souvisí věc, že se na sebe můžu spolehnout...“ (Kristýna, řádek 272)

5.6.6 Překonávání se

Napříč rozhovory se objevuje téma překonávání sám sebe, posouvání svých limitů a touha překročit své hranice. Klienti TK mluví o tom, jak se jim začalo líbit se překonávat, nebo také o tom, jak z komunity neodešli právě z důvodu, že čas odchodu posouvali den po dni.

„Pak mě strašně pomáhalo, nezklamat rodiče. No, ale pozdějc, když už se to překlápilo v tu vnitřní motivaci, v tu jako že se mi vlastně líbí překonávat se, začít se vlastně k sobě, uplně na zelený louce, budovat vztah, jo.“ (Kristýna, řádek 231)

„...jako já třeba ráda vzpomínám na pracovní terapii, kde prostě jsme chodili pracovat ven, sbírat kameny z pole, dřevo z lesa a tak. Tak do toho jsem se musela

hodně překonávat, když třeba pršelo, byla zima, ty jsi věděla, že musíš bejt celej den venku a vohejbat se pro těžký kameny. Tak jsem si říkala, jo dobrý, tohle překonám, ale potom prostě, když musíš čtvrtěj, pátej, osmej tejden prostě sedět u záhonu a okopávat brambory, protože to prostě zrovna hospodářství vyžaduje, tak ty mě prostě úplně zabíjely tadyty jako... To byla fakt zkouška velká..." (Kristýna, řádek 296)

„... ale myslim si, že jsem si prostě chtěla dát šanci, že jsem to chtěla zkusit, víš? Ještě to vydržet, je to jako když seš v sauně a říkáš si, ty jo, ještě to vydržim, nebo už se na to vykašlu? A ještě to prostě chvilku vydržíš. Protože můžeš. Vždycky jsem si říkala, ještě můžeš.“ (Kristýna, řádek 353)

„ No já jsem tam vlastně přišel s plánem, že tam budu jako určitou dobu a pořád jsem si říkal, jako ze začátku, tak to vdyřim ještě prostě tady, tu dobu těch... A říkal jsem si, za sedm měsíců musim bejt doma. Tak potom jako už prostě bylo třeba pět měsíců a furt jsem byl na začátku, tak jsem si říkal, ty jo, tak dobře, tak jako teď to ale nabere rakotovej a za rok budu prostě doma, jo. A šestnáct měsíců jsem byl v první fázi prostě a pořád jsem byl jakoba na začátku..." (Vojta, řádek 270)

„... ale já jsem si neříkala, že to nedokážu, já jsem si říkala, musim to vydržet. Nebylo tam jako že... Mě vůbec nenapadali myšlenky, že bych odešla, nebo že bych něco, prostě já jsem si říkala, musíš to prostě. Dneska to zvládneš, půjdeš si večer lehnout, těšila jsem se vždycky na to, až si půjdu lehnout.“ (Josefína, řádek 162)

5.6.7 Z komunity čerpám dodnes

V rozhovorech se respondenti často zmiňují o vlastnostech a návycích, které získali v TK a staly se pro ně důležitou součástí v životech a v přítomnosti z nich velmi čerpají. V tomto tématu bych ráda citovala vlastnosti, návyky a postoje, které se v rozhovorech objevují. Kristýna mluví o cílevědomosti, výkonnosti a sebedisciplíně. Velmi podobně mluví o vztahu k práci Vojta, který vypovídá, že v nynější době překonává těžké časy již prací a zároveň mu to něco přináší. I Josefína zmiňuje ve své výpovědi práci, jako novou zdatnost.

„Cílevědomost a výkonovost, kterou musím krotit. Na který se dost zakládá jako nějaká sebehodnota, tak s tím se teďka popasovávám, S tím souvisí věc, že se můžu na sebe spolehnout...“ (Kristýna, řádek 272)

„Pak mě strašně pomáhá, nebo pořád čerpám, taky to krotím, nějakou jako sebedisciplínu, nějakou jako... Já nevím, jestli jsem to v sobě měla i před tím. No, že se jako dokážu k věcem dokopat, že hodně u věcí vydržím.“ (Kristýna, řádek 276)

„Jako i roky potom, prostě, si na některý věci vzpomenu, protože je teprv začínám chápat, jo. Že mi tehdy dal spoustu věcí, který... Tehdy jsem si nějak mysle, že jim ňák rozumím, ale uběhne pět, sedm let a najednou jsem v ňáký situaci a vzpomenu si, že mi to tehdy jako by už říkal, nebo říkali, takže z toho čeprám vlastně do teďka.“ (Vojta, řádek 203)

„...bylo to takový hodně zaměstnaný a teďka, když se mi stane něco těžkýho, tak taky hodně pracuju a díky tomu, to zase jakoby nějak překonám tu dobu. Zároveň, jo... Mi to do života něco přináší, ale už je jedno na čem, ale naučil jsem se fungovat na plno, no.“ (Vojta, řádek 388)

„Jako chodím do práce, já jsem nikdy do práce nechodila. A zvládnou svoji práci teda, mě to takhle stačí zatím.“ (Josefína, řádek 364)

„Naučila jsem se po sobě mejt nádobí hned. Jako nic... Já si nedovedu něco konkrétního... Tak ty věci k čemu nás tam vedli, jako k tý samostatnosti, aby člověk dělal svoje věci včas, správně...“ (Josefína, řádek 264)

5.6.8 Nový život

Kristýna, Josefína i Vojta se v rozhovorech dotýkají tématu spokojeného života, který právě žijí. Všichni cítí, že už jsou jinde a že si žijí životy, ve kterých jsou relativně spokojení. Právě téma spokojeného života se ukazuje jako důvod, proč se nevrací k návykovým látkám.

„Že ty vztahy začaly nabývat na síle a že to prostě kuli svému životu, kterej by mohl být docela fajnovej, že to prostě ne to... Nepustim.“ (Kristýna, řádek 359)

„Jednak žiju život, jakej jsem vždycky chtěla, i když vždycky je na čem makat a co si přát, ale jako... Já jsem prostě nevěřila, že to může bejt jednou takhle dobrý, jak je to teďkonc. Takže ty drogy v tom životě vlastně nemaj vůbec žádný místo, jo.“ (Kristýna, řádek 377)

„Jako miluju to, jakej život umí bejt. Fakt drogy jako jsou trapný proti tomu.“ (Kristýna, řádek 389)

„...takže to co mě teďka drží, je vědomí toho, že dokážu budovat nějakej život, ve kterym budu spokojenej. A ve kterym jsem spokojenej při těch dílčích jako procesech.“ (Vojta, řádek 419)

„Už jsem jinde. Už to mám za sebou. Já si to fakt nedokážu ani představit, jo.“ (Josefína, řádek 303)

5.6.9 Drogy jako pozitivní zkušenost

I přes veškeré negativní zkušenosti jako je fyzické i psychické vyčerpání, dlouhý čas věnovaný sociální rehabilitaci, ztrátu důležitých sociálních vztahů a podobně, se ukazuje, že pro respondenty je závislostní období nakonec pozitivní zkušeností a jsou rádi, že toto prožili.

„Takže ty drogy mně hrozně pomohly a já je vlastně mám za to ráda, jo? A pak taky bylo strašně fajn, že se mi dostalo takovýhle jako ohromný výsady, někde prostě strávit devět měsíců v každodenní péči a dát svůj život do pořádku. Myslim, že je to velká vzácnost.“ (Kristýna, řádek 402)

„Prostě víš, že to je jako velká výhoda. Takže v tomhleto je to taky hrozně pozitivní zkušenost. A taky jsem poznala vlastně to... Dark side, jako odvrácenej svět. To já ráda víš co. Poznala jsem spoustu věcí, který prostě může jako vědomí zažít, taková gymnastika, jo. I tomu jsem ráda vlastně. Tý otevřený makovici, která mi z toho trošku zustala. Jsem jako vnímavější pro různý odstíny vědomí myslí.“ (Kristýna, řádek 408)

„Za to jsem taky drogám vděčná, že vlastně spustily takový domino toho, že se prostě moje rodina začala každej sám o sebe starat a dali si taky své životy do pořádku,

protože jako je to asi hecovalo, takže to je jako... Já na drogy nedám dopustit.“
(Kristýna, řádek 418)

„Ale ne všechno bylo špatný, jo. Jak potkávám za svůj život spoustu lidí, který jsou podle mě jako... Prožili třeba úplně vzorovej život, ale já bych to s nima nechtěl měnit.“ (Vojta, řádek 431)

„...ale vzpomínám na to... Často na to si vzpomenu, jak to jsem támhle něco, tohlenc to, ale jako fakt to úplně cejtim, že to prostě bylo, že je to moje minulost, že... Já nevím jestli, víš, asi bych měnila jen kuli tomu, abych mohla bejt v tuhle chvíli někde dál, jo, z tohohle důvodu. Ale jinak vlastně toho úplně asi nelituju, jo.“ (Josefína, řádek 325)

5.7 Závěr a shrnutí praktické části

V této kapitole bych ráda shrnula výsledky mé praktické části. Na základě tematické analýzy vyplynulo na povrch 9 dominujících témat, která se objevovala víceméně u všech tří participantů. Některá jsem dále, podle principů tematické analýzy, rozdělila do subtémat. Cílem mého výzkumu bylo identifikovat, jak klienti TK prožívali závislostní období a období sociální rehabilitace. Na začátku praktické části jsem si položila základní otázky, ke kterým bych se teď ráda vrátila a pokusila se na ně odpovědět.

1. Co klienti terapeutických komunit vnímali, že jim pomáhá v terapeutických komunitách při jejich sociální rehabilitaci?

Všichni participaci zmiňovali hned několik aspektů, které pro ně byly v terapeutické komunitě důležité. Z rozhovorů se objevilo hned 6 nejdůležitějších podmínek pro celkovou změnu postoje k sobě samému a ke společnosti, které respondenti vnímali jako základní stavební kameny v celkové rekonstrukci svého života.

Důležitost v sociální rehabilitaci hrál čas. Čas strávený v TK se jeví jako jeden z klíčových aspektů, protože jak respondenti zmiňují, abstinence a uzdravení vyžaduje čas. V rozhovorech se objevuje i potřeba více času

v terapeutickém zařízení, který ale bohužel v některých institucích není poskytován.

Vztahy v komunitě poskytovaly respondentům bezpečné prostředí a možnosti nácviku fungování v sociálních vztazích mimo komunitu. I přes to, že respondenti by si tyto lidi do svého života mimo komunitu nevybrali, nahrazovali jim právě tyto vztahy v TK rodinu. S ostatními klienty TK měli společný cíl a zkušenost, což se ukazuje pro klienty významné.

Právě společný cíl a smysl, který respondenti zmiňují jako přítomný v terapeutických komunitách, je další podmínkou, kterou prostředí terapeutické komunity vytváří a které bylo pro ně v sociální rehabilitaci důležité. Vědomí, že vědí, kde je jejich místo, co se od nich očekává a možnost se v opakujících aktivitách zlepšovat, jim dávalo jistotu a odvahu setrvávat v léčbě.

Pravidla a řád jsou pro fungování komunity podle respondentů nezbytné. Jedná se o pravidla, která mimo terapeutickou komunitu v takovéto míře neplatí, a právě to dělá život mimo TK nebezpečným a pobyt v terapeutické komunitě naopak bezpečným. Klientům dává toto fungování v řádu jistotu, a právě zmiňovaný pocit bezpečí, který respondenti prožívali jako faktor potřebný pro své uzdravení. Výrazně také prožívali proces postupování do dalších fází. Pro respondenty znamenal přechod do dalších fází zlomové okamžiky, které vnímali jako svůj vlastní, odpracovaný úspěch. V některých případech bylo přecházení do dalších fází to, co participantům po ukončení léčby v TK chybělo. Jejich úspěchy již nebyly jasně dané přechodem do další fáze, ale to, co se v životě považuje za úspěch, bylo již vnímáno subjektivně a na základě vlastního hodnocení/sebehodnocení, což s sebou přináší jistá úskalí, například pokud má jedinec problém se sebevědomím, sebepojetím nebo příliš silného vnitřního kritika.

Naprostá shoda panovala mezi respondenty v tématu vztahu k sobě samému. Vnímání sama sebe se objevovalo v rozhovorech hned několikrát a participanté přemýšleli, jak důležité pro ně bylo v TK vybudovat si k sobě vztah a poznat své pravé já.

Tato témata se objevovala u respondentů v souvislosti s prožíváním sociální rehabilitace v TK a ukázala se jako významná v průběhu léčby. Klienti TK vnímali tyto prvky jako pomáhající a některá dokonce nezbytné pro svoji rekonvalescenci.

2. Jak klienti TK prožívali svoji drogovou závislost?

O prožívání drogové závislosti smýšleli respondenti k mému údivu velmi podobně a objevilo se zde hned několik témat, která byla společná. Všichni respondenti prožívali na začátku drogové závislosti velký příval energie, větší chuť do věcí, které je dříve nebavily a celkovou větší chuť do života. Vojta dokonce popsal svůj stav jako pocit moci, kterou nikdy předtím neměl. Ukazuje se, že všichni respondenti čelili pocitu méněcennosti nebo malého sebevědomí, který ale ustupoval pod vlivem drog. Výrazně prožívali lehčí navazování sociálních kontaktů, někteří dokonce vymizení sociální fobie, jak zmiňuje v rozhovoru Kristýna. Všichni však zmínili nedůležitost erotiky či partnerství v závislostním období a období léčby. V celkovém úhlu pohledu se respondenti shodli na tom, že drogy jim na začátku závislostního období přinášely spoustu benefitů. O drogách smýšleli jako o pomocníkovi, díky kterému se dostanou k vlastnostem, které v průběhu života postrádali. Zlomový okamžikem bylo pro všechny selhání jejich zdraví. Respondenti vzpomínají na chvíle, kdy jim tyto benefity droga začala brát a začali cítit, že již neberou návykové látky k dosažení příjemných pocitů, ale z potřeby. Hranicí pro ně byla až blízkost smrti. Někteří respondenti mluví o psychózách, jiní o selhání těla, nebo o navrácení fobií v horším stavu než před závislostí. Objevuje se zde také téma studu. Kristýna a Josefína popisují, jak se za sebe ke konci závislostního období styděly a jak nepříjemně prožívaly reakce okolí na jejich stav, který již nešel skrývat. Překvapením proto je, že nikdo v rozhovorech nevnímá svoje závislostní období v negativních emocích. Ani jednou nebylo řečeno, že by někdo z participantů tohoto období litoval. Objevují se dokonce pocity vděčnosti

vůči návykovým látkám. Z období sociální rehabilitace klienti TK čerpají zkušenosti dodnes. A prožívají život, který je pro ně spokojeným.

5.8 Diskuse

Ráda bych v této kapitole uvedla přednosti a limity mého výzkumu. Jak jsem již zmiňovala v předchozích kapitolách, s drogovou závislostí mám osobní zkušenost, a právě v tomto ohledu vnímám vlastní lehce zkreslený pohled na danou problematiku na základě vlastních zkušeností. Chybělo mi však hlubší porozumění prožívání klientů TK v průběhu sociální rehabilitace. V rámci výzkumné části jsem se proto chtěla blíže dostat k vnímání procesu jejich uzdravení s pomocí terapeutických komunit.

Jako limit mé práce považuji poměrně malý vzorek respondentů, který je hůře dostupný vzhledem k povaze daného tématu. Při vyšším počtu participantů by mohly být témata daleko obsáhlejší a mohly by se ukazovat i témata jiná. Právě z tohoto důvodu nelze výsledky zobecňovat. Všechny rozhovory trvaly kolem 50 minut, a to vnímám jako výhodu co do obsáhlosti informací. Ráda bych ve výzkumu, pokud to bude možné, pokračovala za účelem zjišťování, jestli je možné zlepšit podmínky v terapeutických komunitách, které se ukazují jako koncept, který funguje a splňuje vše potřebné pro proces uzdravení, avšak také má své limity. Studie například ukázala důležitost potřeby různě dlouhého časového rozpětí pro každého klienta pro zotavení, a to hlavně v začátcích léčby.

Limitem této práce je také moje nezkušenost s vedením rozhovorů za účelem kvalitativního výzkumu, což se promítlo v nepochopení některých otázek, v jisté klouzavosti a odbíhání od témat. Se současnými zkušenostmi by tedy rozhovory mohly být lépe propracované a méně zavádějící. Navzdory omezením přinesla tato studie zajímavá témata, která by mohla být kvalitním základem pro budoucí výzkum v dané oblasti.

Seznam užitých zdrojů

1. ADVAITA, z. ú. – Prevence a léčba závislosti. *Podrobnější informace o terapeutické komunitě v Nové Vsi* [online]. 2018 [cit. 2018-07-16]. Dostupné z: <https://advaitaliberec.cz/terapeuticka-komunita/zakladni-informace-o-terapeuticke-komunitě/>.
2. ARNOLDOVÁ, Anna. *Sociální péče 2. díl: Učebnice pro obor sociální činnost*. Praha: Grada Publishing, 2016. 320 s. ISBN 978-80-247-5148-1.
3. BARTOŠÍKOVÁ, Ivana a Radovan VOŘÍŠEK. *Příručka pro nízkoprahové terapeutky*. Boskovice: Albert, 1998. SCAN. 78 s. ISBN 80-85834-57-X.
4. BURR, V.. *An introduction to social constructionism*. London: Routledge. (1995)
5. BRAUN, V. CLARKE, V. *Using thematic analysis in psychology*. *Qualitative Research in Psychology*. 2006. ISSN 1478-0887.
6. FISCHER, Slavomil a Jiří ŠKODA. *Sociální patologie: závažné sociálně patologické jevy, příčiny, prevence, možnosti řešení*. 2., rozš. a aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2014. Psyché (Grada). 232 s. ISBN 978-80-247-5046-0.
7. GÖHLERT, Fr.-Christoph a Frank KÜHN. *Od návyku k závislosti: toxikomanie: drogy: účinky a terapie*. Praha: Ikar, 2001. 143 s. ISBN 80-7202-950-9.
8. GULOVÁ, Lenka. *Sociální práce: pro pedagogické obory*. Praha: Grada, 2011. Pedagogika (Grada). 208 s. ISBN 978-80-247-3379-1.
9. HAJNÝ, Martin. *O rodičích, dětech a drogách*. Praha: Grada, 2001. Pro rodiče. 133 s. ISBN 80-247-0135-9.
10. HARTL, Pavel. *Komunita občanská a komunita terapeutická*. Praha: Sociologické nakladatelství, 1997. Studijní texty (Sociologické nakladatelství). 221 s. ISBN 80-85850-45-1.
11. HARTL, Pavel a Helena HARTLOVÁ. *Psychologický slovník*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2009. 776 s. ISBN 978-80-7367-569-1.
12. HENDL, J. *Kvalitativní výzkum*. Praha, Česko: Portál, 2005, ISBN 978-80-7367-485-4

13. KALINA, Kamil. *Klinická adiktologie*. Praha: Grada Publishing, 2015. Psyché (Grada). 696 s. ISBN 978-80-247-4331-8.
14. KALINA, Kamil. *Terapeutická komunita: obecný model a jeho aplikace v léčbě závislostí*. Praha: Grada, 2008. Psyché (Grada). 394 s. ISBN 978-80-247-2449-2.
15. KALINA, Kamil. *Základy klinické adiktologie*. Praha: Grada, 2008. Psyché (Grada). 388 s. ISBN 978-80-247-1411-0.
16. KEBZA, Vladimír. *Psycholog ve zdravotnictví*. Praha: Karolinum, 2014. 104 s. ISBN 978-80-246-2446-4.
17. KRATOCHVÍL, Stanislav. *Klinická hypnóza*. 3., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2009. Psyché (Grada). 304 s. ISBN 978-80-247-2549-9.
18. KRATOCHVÍL, Stanislav. *Terapeutická komunita*. Praha: Academia, 1979.
19. KUZNÍKOVÁ, Iva. *Sociální práce ve zdravotnictví*. Praha: Grada, 2011. 224 s. ISBN 978-80-247-3676-1.
20. MAHROVÁ, Gabriela a Martina VENGLÁŘOVÁ. *Sociální práce s lidmi s duševním onemocněním*. Praha: Grada, 2008. Sestra (Grada). 176 s. ISBN 978-80-247-2138-5.
21. MACHOVÁ, Jitka a Dagmar KUBÁTOVÁ. *Výchova ke zdraví*. 2., aktualizované vydání. Praha: Grada, 2015. Pedagogika (Grada). 312 s. ISBN 978-80-247-5351-5.
22. MARKOVÁ, Eva, Martina VENGLÁŘOVÁ a Mira BABIAKOVÁ. *Psychiatrická ošetrovatelská péče*. Praha: Grada, 2006. 352 s. ISBN 80-247-1151-6.
23. MATOUŠEK, Oldřich, KŘIŠŤAN, Alois (ed.). *Encyklopedie sociální práce*. Praha: Portál, 2013. 552 s. ISBN 978-80-262-0366-7.
24. MATOUŠKOVÁ, Ingrid. *Aplikovaná forenzní psychologie*. Praha: Grada, 2013. Psyché (Grada). 304 s. ISBN 978-80-247-4580-0.
25. NEŠPOR, Karel a Hana PROVAZNÍKOVÁ. *Slovník prevence problémů působených návykovými látkami: pro rodiče a pedagogy*. 3., rozš. vyd. Praha: Fortuna, 1999. 54 s. ISBN 80-7071-123-X.

26. OREL, Miroslav a Věra FACOVÁ. *Člověk, jeho mozek a svět*. Praha: Grada, 2009. Psyché (Grada). 256 s. ISBN 978-80-247-2617-5.
27. Patton, M. Q. (1990). *Qualitative evaluation and research methods (2nd ed.)*. Newbury Park, CA: Sage.
28. PREISS, Marek a Hana PŘIKRYLOVÁ KUČEROVÁ. *Neuropsychologie v psychiatrii*. Praha: Grada, 2006. Psyché (Grada). 416 s. ISBN 80-247-1460-4.
29. RŮŽIČKA, Michal a Pavlína PRACHAŘOVÁ. *Teorie a praxe strukturovaných doléčovacích programů v adiktologii: sborník zkušeností*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2014. 300 s. ISBN 978-80-244-4171-9.
30. ŘEHAN, Vladimír. *Závislost na alkoholu a jiných drogách - psychologický přístup*. Olomouc: Vydavatelství Univerzity Palackého, 1994. 77 s. ISBN 80-7067-359-1.
31. SKÁLA, Jaroslav a kol. *Závislost na alkoholu a jiných drogách*. Praha: Avicenum, 1987. 206 s.
32. SOBOTKOVÁ, Veronika. *Rizikové a antisociální chování v adolescenci*. Praha: Grada, 2014. Psyché (Grada). 152 s. ISBN 978-80-247-4042-3.
33. ŠVAŘÍČEK, Roman; ŠEĎOVÁ, Klára a kol. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Praha: Portál, 2014. ISBN 978-80-262-0644-6
34. VALIŠOVÁ, Alena, Hana KASÍKOVÁ a Miroslav BUREŠ. *Pedagogika pro učitele*. 2., rozš. a aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2011. Pedagogika (Grada). 456 s. ISBN 978-80-247-3357-9.

Příloha I – Rozhovor: Vojta

1 Tak začneme hned první otázkou. Co se vlastně stalo, že tě ten život dovedl tomu, k tý
2 závislosti, k těm drogám?

3

4 Tak u mě to byla asi hloupost, jsem byl hodně mladej a prostě ty drogy v té době byly
5 hodně všude kolem mě, vlastně poprvé kontakt s nějakou drogou byl asi alkohol, to bylo
6 v podstatě ještě dřív, než jsem začal dospívat, asi v sedmi, osmi letech a k drogám jako
7 takovým sem se dostal někdy... Možná k marihuaně v průběhu toho dvanáctýho roku
8 života. Nejdřív experimentálně úplně, potom sem začal kouřit jakoby víc a chvíli na to jsem
9 zkusil i další drogy a přišlo mi to tehdy jakoby atraktivní, jsem chtěl... Prostě přišlo mi to
10 jako frajeřina. A i když ta ??? byla na nějaký úrovni, jako ve škole jsem viděl i filmy a mě
11 spousta lidí řeklo... No v podstatě s tou trávou to začlo tak, že si ji přinesl domů brácha a
12 balil si tam jointy u stolu. On je o dva roky a kousek jakoby starší než já a řekl mi, prostě na
13 tohle nesahej, to to vůbec a to bylo jako kdyby mi řekl prostě jo to si prostě dej, prostě když
14 můžu já, tak jako... jo? No a v podstatě to proběhlo tak, že to byla moje... Takhle jsem si
15 zakouřil první trávu, že jsem ukradl bráchovi a pak už jsem mohl říkat, že jsem ji kouřil, že
16 jo, i když to byla nějaká hrozná sláma jako vůbec to... Ale pak jsem se teprve dostal jakoby
17 k trávě, potažmo k drogám jakoby přes tuhle zkušenost, vlastně ale já mu to nijak
18 nedávám za vinu jo, to bylo prostě... Mohl to být kdokoliv jiný, ale prostě byl to ten
19 brácha.

20

21 Takže myslíš, že to vlastně vychází z té trávy u tebe, že to byla jakoby ta vstupní brána
22 k těm drogám?

23

24 Já myslím, že vstupní brána k drogám je alkohol. A že jako v tom věku, kdy já jsem začínal a
25 jakože první alkohol jsem měl daleko dřív, tak jako dětem nepatří do ruky ani ten alkohol.
26 Jakoby jo a tam je vlastně takováta... Tam už se ztrácí takovýto... Ta zákonná hranice,
27 protože ve věku, kdy nemůžu ani pít a piju a nemůžu ani hulit trávu a hulím jí, jako má to
28 úplně stejnou hodnotu. Jako jedinej rozdíl je v tom, že někdo říká, že to... A v té době, kdy
29 jsem si poprvé zakouřil trávu, tak to nebylo ani zdaleka tak hrozný, jako když jsem se
30 poprvé opil. Když jsem se poprvé opil, tak mi bylo opravdu zle jako a cítil jsem ten, ty
31 účinky jako fakt silný, kdyžto ta první tráva, protože nebyla silná, tak to bylo takový nic,
32 jako jenom to bylo něco, co se pojilo s muzikantka nebo něčím, jo ? Se světem kterej
33 vlastně byl nějaký zajímavý něčím, Já jsem hodně tehdy přebíral tu bráchovu kulturu i co
34 se týče hudby a tohle, ale jak říkám jako, mohl to být prostě někdo jiný. Akorát teda spolu
35 máme speciální vztah, tak tam to bylo možná jakoby trošku tím ovlivněný, jenže tam podle
36 mě není rozhodně na vině brácha nebo ta muzika jako jo? Ani ty umělci prostě v podstatě,
37 zdravým rozumem jde pojmout, že když umělec jako užívá drogy, tak u toho nemusí být
38 zodpovědný jako. Ale spousta lidí si to překládá prostě rovná se jako je to dobrý no.

39

40

41 Dobře a co bylo v té době jakoby vlastně to, co se ti nejvíc na tom stavu líbilo? Ať už s tím
42 alkoholem nebo s tou trávou teda, co bylo vlastně to, co tě tam nalákalo, co bylo na tom
43 stavu tak hezký?

44

45 No tak jak jsem říkal, to je taková ta frajeřina jakoby to celkem popisuje si myslím, že
46 neřekl bych ani, že v tu chvíli bych to pocítoval, tam to byl spíš... V tu první chvíli to byla
47 spíš ta frajeřina a to mi dodávalo jakoby ten pocit toho sebevědomí, ale pak následně, když
48 jako já jsem velmi rychle přešel, nebo prošel tu škálu takových těch jako lehkejších drog a
49 vlastně hodně rychle jsem přešel na pervitin a pak hodně rychle vlastně i nitrožilně aniž by
50 to moje okolí jakoby nějak prostě... Sem to udělal nějak tak sám a potom co sem se podíval na
51 ??? , film kterej by měl v podstatě od toho odrazovat že jo, tak tam už jako to s tím
52 sebevědomím mělo hodně co dočinění. Takže najednou jakoby ten pocit tý... Něco s čím
53 sem se do té doby nesetkal. Já si to přesně pamatuju, kdy jsem si jako první dal drogu
54 nitrožilně a byl to jako fakt pocit, se kterým sem se nikdy před tím nesetkal.

55

56 Můžeš ten pocit jakoby nějak víc definovat, jestli se to týkalo právě toho sebevědomí,
57 nebo...

58

59 Jo já jsem do té doby byl takovej jakoby zakřiknutej, prostě víceméně... Nebo zakřiknutej,
60 já jsem ... Jako vlastně jako úplně dítě jsem by celkem veselej, ale vždycky jsem měl takový
61 nějaký svoje jo, zase jsem byl nejmladší, bráchá na sebe vždycky strhnul nějakou pozornost jo,
62 i proto to byl nějaký můj vzor, byl sem takovej jako když jsem byl úplně menší, tak
63 jsem byl takovej obtloustlejší jako ??? prostě a ... Jo každěj má svoje, neměli jsme tátu jo,
64 vždycky to bylo takový nějaký, ne že bych hýřil nějakou sebejistotou, nebo byl nějak výrazně
65 dobřej ve sportu nebo něco, my jsme spíš chodili jako na výtvarku a takhle a vlastně já
66 jsem si dal dřív tvrdý drogy než jsem měl vůbec jako sex s holkou a takhle a ten večer kdy
67 jsem si to poprvý šlehnul tak jsem hned, byl jsem na nějaký diskotéce, hned jsem tam sbalil
68 Růžu prostě jo, šli jsme ke mně domu, nakonec jsem se s ní ani nevyspal, protože drigy
69 jakoby byly zajímavější v tu chvíli a nějak to prostě neproběhlo, ale jakoby takhle to
70 najednou jako šlo lehce, jako kdyby... Jako kdyby v tu chvíli do mě vplulo něco, co jsem
71 neměl a co strašně... taková jako... Až bych řekl jakoby moc a strašně ???

72

73 No takže to ani nemá cenu se ptát na vnímání sebe. (smích) Možná by mě zajímalo, v čem
74 bylo jakoby jiný na té droze jakoby to vnímání toho světa, jestli si měl pocit tam nějakýho
75 rozdílu. Ve vnímání jako toho okolí kolem tebe.

76

77 No jako když jsem měl v sobě tu drogu nebo když jsem ji v sobě neměl? Jako to je otázka
78 no...

79

80 No ptala jsem se spíš na to, když si ji měl, ale ono to vlastně spolu souvisí s tím když jsi ji
81 neměl, jak se změnila ta realita kolem tebe.

82

83 Jako výrazně, já jsem vlastně ten nástup tý závislosti byl tak raketovej, že já jsem se velmi
84 rychle dostal poměrně k nevysychajícímu zdroji toho pervitinu, takže jsem měl přísun a to
85 hodně velkej jo, já jsem vlastně mohl brát nonstop a řek bych, že i možná by se dalo říct, že
86 v tu dobu těch začátků, jsem bral úplně nejvíc, jako že nejvíc bez brzd, nejvíc prostě v kuse,
87 nejvíc jako... Vždycky potom už jsem si to musel hlídat, protože já jsem se jako poměrně
88 rychle potom propracoval na první léčbu a která byla jako hodně krátkodobá a pak jsem
89 teda jako pokračoval dál v tomhle trendu až do de facto 18ti, kdy mi začaly psychózy a pak
90 od té doby, co jsem jako začal mít toxický psychózy, tak jsem si začal uvědomovat jakože
91 jo, musím trošku opatrně no. Jsem se k tomu vlastně ze startu hrozně rychle profetoval do
92 jako takovýho problému a... Takže vnímání reality se rozhodně změnilo a hodně a takovej
93 ten jak jsem mluvil ze začátku tý zodpovědnosti a tomu, tak ten všední život a ty hodnoty
94 který prostě jsou všeobecně uznávaný a jsou správně, tak najednou ty nebyly a... Nemůžu
95 říct, že bych si úplně pamatoval, co jsem si myslel, ale jako dost dobře vim, co jsem nedělal
96 jako. Neučil jsem se že jo, nedělal jsem věci který bych v tom věku dělat měl a který by mi
97 v tom věku, neříkám že to každého malého člověka baví, ale dělá to protože musí.

98

99 Takže vlastně to byla taková volnost poměrně v tom stavu?

100

101 Takže mi to bylo jedno.

102

103 No a co tě přimělo k tomu, se nechat léčit, co byl ten okamžik?

104

105 No v první fázi to byli rodiče, jako nebo máma že jo s přítelem když zjistili, že teda si jako
106 dávám nitrožilně drogy, tak to pro ní byl celkem šok, i když ona jako tomu dlouho nechtěla
107 věřit, ale pak mi našla nějaký to nádobíčko, což se stalo poměrně rychle, mě bylo tehdy asi
108 15 nebo kolik a fakt jsem byl už... Jako hodně rychle jsem se propracoval k takový tý trosce
109 jo, že jako fakt fyzicky prostě jsem byl zchátralej a všechno a ona to viděla, ale jako
110 nechtěla tomu věřit jo, že zase nosim kalhoty, jako prostě v 6. třídě i když je mi 15 prostě
111 nebo v sedmi v uvozovkách, že je to prostě zvláštní... No ale to je jedno, takže a ty kalhoty
112 jsem pak vždycky... Od určitého věku vždycky když jsem se vrátil do těch kalhot těch
113 samejch, tak jsem věděl, že to je jako špatně. (smích)

114

115 Kouzelný kalhoty.

116

117 Jo, jo, jo. (smích) Takovej ukazatel prostě, že je něco špatně no... A... Ted' úplně nevím na
118 co jsem odpovídal.

119

120 No a co byl ten moment, co tě přimělo k tomu, aby ses nechal léčit?

121

122 Jo, takže rodina a potom vlastně to byla ta psychóza vlastně, to byla druhá léčba, už taková
123 jako dlouhodobější, tehdy jsem šel do komunity poprvý, když mi začly psychózy a už jsem
124 fakt udělal jako věci, se kterýma jsem se těžko ztotožňoval, že do té doby to bylo takový
125 jako všechno jo free a v pohodě a vlastně jsem z toho jako... Měl jsem pocit, že z toho beru
126 jo a pak už mi to jako najednou začalo brát, nebo jsem začal prostě jít hodně přes i tu
127 hodně posunutou čáru, kterou jsem si nastavil, takže to byl ten moment.

128

129 Dostal jsi strach?

130

131 Jo, docela jo. Já jsem... A taky vlastně i holka, s kterou jsem tehdy byl, jako tak mě
132 přemlouvala, jako že už musím jít se léčit, protože... A když už jo, dokud ti to říká ta rodina
133 a prostě všichni, tak je to... Ale když už ti to říká jako i ta partnerka a kamarádi jo a všichni
134 prostě, že to jako už je špatný, tak to už potom ty kamarádi, který taky berou ty samý
135 drogy jo, že to už se nad tím člověk zamyslí.

136

137 No a měl jsi nějakou obavu i jako tý... Ty jsi vlastně ted'ka řekl, že ti to říkalo i to okolí, ale
138 bál ses toho okolí, jak na tebe vlastně bude reagovat? Nějaký ty reakce?

139

140 Jako kdyby zjistili, že já beru drogy, nebo jak na mě budou reagovat, když budu bez těch
141 drog, nebo?

142

143 No asi oboje.

144

145 Jo, tak... Já nevím, tohle vlastně nevím, já jsem v tu chvíli vlastně v tom prvopočátku tý
146 závislosti taky... Tam byly nějaký i drobný problémy, nebo takhle to s tím sebevědomím co
147 sem říkal, ale nebyo to úplně tak, jako že já bych byl v koutě jako jo, takovej ten zakřiknutej
148 úplně, já jsem byl vlastně celkem normální a to něco málo co sem jakoby tam od toho
149 očekával... Možná proto jsem použil slovo jako „moc“. Jo, že najednou jsem toho měl jako...
150 Se mi to doplnilo a ještě jsem toho měl jako navíc. A myslim si, že ty skutečný problémy, k
151 těm jsem se až profetoval jako že jo, že potom čím víc jsem toho bral, tím víc mi to jako ta

152 droga vzala, nebo tady ten život. Neříkám, že to byla jenom čistě ta droga, samozřejmě bez
153 ní bych asi fungoval jinak, ale prostě tou nezodpovědností vůči sobě a vůči nějakému životu.
154 Prostě mezi lidma jo, nebo tou většinovou společností, tak se potom stane to, že člověk je
155 najednou k ničemu. A to samozřejmě způsobuje jako docela silnou virguli nějakých jako
156 splínů a depresí a pak je to hodně jako... Pak to začíná bejt hodně znatelný a už je to hodně
157 těžký, hodně těžký je ten rozdíl, tam se to vlastně překlápí, že dám si drogu- sem normální
158 a nedám si jí a sem úplně v prdeli. No a potom už je to jako většinou jasná volba, protože
159 nikdo nechce bejt úplně v prdeli.

160

161 No já spíš když si představím, že vlastně jsem v té partě, mám tu partnerku, všichni berou
162 ty drogy taky, tak spíš mě zajímá, jestli ses třeba nebál toho, že se začneš léčit, jestli třeba
163 ta reakce od nich právě nebude nějakým způsobem... Jestli tě nebudou chtít nějakým
164 způsobem odstrčit nebo tak, jestli ses nebál i takovejchle reakcí a nebo naopak třeba i té
165 rodiny, že to bude takový jasný přiznání toho, že seš opravdu v prdeli, když se začneš léčit,
166 jestli tam neprobíhalo něco takovýhleho. Tim myslim tu reakci okolí.

167

168 To já spíš... Do té doby dokud mě do tohohle tlačila rodina, tak já jsem vždycky věděl spíš,
169 že tím, že přiznám, že jsem v prdeli a půjdu se léčit, si jakoby u nich pomůžu. Že tam jako
170 velmi rychle... Vlastně do těch patnácti se mi dařilo je ještě tak nějak jako... Tehdy jsem
171 fakt hodně jako lhal a prostě fakt ta máma tomu tak strašně chtěla věřit, že prostě to
172 udělala a myslim si, že se natolik spálila, že už to potom nikdy neudělala, že by mi věřila.
173 Pak už byla hodně racionální a hodně jako při zemi a nechala si hodně poradit taky, takže
174 jako používala všechny ty prostředky, jako že ode mě dávala ruce pryč, nesměl jsem tam
175 chodit a takový. Takže v podstatě ta závislost je vždycky nějakým způsobem... Nedokážu
176 použít teďka lepší slovo než vychcaná prostě jo. Ono se to často nepřiznává, ale i tím
177 životem, kterej jsem vedl a ten můj přístup k tomu okolí byl takovej vypočítavej prostě.
178 Takže já když jsem věděl, že už padám hodně dolů, jakože se mi nedaří a něco, tak pak bylo
179 bezpečnější, jít se léčit a spojit se s tou rodinou, která je silná a nějak se postavit jako zpátky
180 na nohy a pak vždycky jsem dosáhnul nějakýho standartu, kterej jsem zase mohl jako
181 úspěšně prostě potopit.

182

183 Jasně, tomu rozumim. Promiň, já tady jenom zkontroluju, jestli se to nahrává, protože bych
184 fakt nerada, aby to... (smích) Tak... Jak teďka zpětně vzpomínáš, na ten čas co jste strávili
185 v komunitě?

186

187 No, zpětně jako pro mě... Já jsem byl v komunitě teda jako několikrát, ale ta ke který jsme
188 se zatím dostali v tom vyprávění, tak to jsem byl v pastoru a tam je to trošku jiný, protože
189 to není státní komunita. Je to soukromá, má to Petr Opletal, takovej jako zajímavěj člověk,
190 původně tady fetoval v Praze taky, ale hodně věřící a našel si prostě ženu nakonec,
191 odstěhoval se do Jeseníků, tam si založil komunitu a už dlouho to tam nějak vede a jednak
192 to není jenom na rok, ale člověk tam zůstává tak dlouho, jak potřebuje a jinak to má

193 strukturu celkem stejnou. Jako v něčem tvrdší, než ty komunity státní a rozdíl je v tom, že
194 tam můžou bejt vztahy jako, že tam lidi můžou bejt v páru i když normálně se to velmi
195 nedoporučuje. Takže já jsem tam šel a byl jsem tam dva a půl roku, nebo skoro tři roky,
196 mezitím jsem se vrátil jako do školy, ňák jsem studoval, pracoval dálkově a něco, něco a
197 myslim si, že to bylo pro mě hodně zásadní. Celou tu dobu jsme byli jako v psychoanalýze,
198 takže hodiny a hodiny, možná stovky jako hodin prostě pohovorů a skupin. Fakt musim
199 říct, že spoustu jako zajímavých lidí, nás tam bylo hodně. Nás tam bylo padesát skoro a já
200 když jsem tam přišel, tak jsem tam byl nejmladší, pak tam až přišla jedna holka, takže
201 všichni tam byli starší jakoby jo, všichni měli něco za sebou a hlavně pak všichni byli
202 s čistou hlavou a nemůžu říct, že z těch padesáti lidí, ale kdyby jich bylo jenom pár, tak
203 jako pro mě byly dost zásadní vztahy a i celkově terapi. Jako i roky potom prostě si na
204 některý věci vzpomenu, protože je teprv jako začínám chápat jo. Že mi tehdy dal spoustu
205 věcí, který... Tehdy jsem si nějak myslel, že jim ňák rozumim, ale uběhne pět, sedm let a
206 najednou jsem v ňáký situaci a vzpomenu si, že mi to tehdy jakoby už říkal, nebo říkali,
207 takže z toho čerpám vlastně do teďka no. A zároveň teda jako tím nechci hanit všechny ty
208 ostatní instituce, kde jsem jako byl. Protože každá terapie, každá ta léčba, kterou jsem
209 prošel, tak mi něco dala.

210

211 Takže na to vzpomínáš prakticky pozitivně?

212

213 Na ty léčby?

214

215 Hm.

216

217 Jo. (smích)

218

219 No ty si to tady vlastně trochu načal, chci se zeptat, jestli si navázal teda ňáký ty důvěrnější
220 vztahy v tý komunitě. Měl jsi tam pár lidí, sám si to jako takhle načal trošku, řekneš mi o
221 tom něco víc?

222

223 Jo, jo. Tak já jsem tam měl partnerku další, ne tu, s kterou jsem byl jakoby jo. Prostě ta tam
224 nakonec nešla, ňák se tam připojila k tý partě a zároveň ale, se tam jakoby vytvořila,
225 vytvořily ňáký vztahy, který si myslim i když je... Že už je vlastně nemusim moc udržovat,
226 že prostě... Jako samozřejmě by bylo lepší se občas s těma lidma ozvat a něco, ale ne
227 všichni jako uspěli v tom, nebo si třeba teďka nejsem jistej jestli jo, ale vim jistě, že když ty
228 lidi někde potkám, tak jako... Jak bych to vysvětlil... Je spousta kolegů a tak a lidí, který
229 člověk třeba 10 let nevidí, pak je potká a už má pocit, že si s nima nemá co říct jakoby, ale
230 teď nedávno se mi stalo, že jsem potkal takhle jakoby jednoho kamaráda po x letech,
231 opravdu třeba patnácti letech a vlastně navazuje s ním člověk tam, kde přestává. Že to je

232 jako, že je to pořád silný, jakože jsme spolu tam něco zažili, hodně si toho řekli a jako fakt
233 málo koho znám tak skrz na skrz, jako ty lidi tam, protože tam to bylo jen o tom, že jsme se
234 bavili o těch pocitech a těch vztazích a těch rodinách a prostě je to fakt jak kdyby člověk
235 získal prostě další rodinu no. Když třeba potkám bratrance, tak taky vim jako jak všechno
236 o tom, jak vyrůstal, všechno o tom... A zároveň teda mi přijde trošku škoda, že někde si ten
237 čas jako nedaj společně, protože tam to bylo vyloženě o tom, že tam měl získat člověk
238 jakoby tu novou společnost ve který... Zdravou jo, ve který se bude pohybovat. A vzhledem
239 tomu, že já jsem to nedokončil, byl jsem vyloučen jakoby trošku dřív jo, nepřipravil jsem
240 si to. Každý kdo odcházel nepřírozeně, protože musel jako tak a neproto, že se sám
241 rozhodl, tam z toho bezpečného prostředí, tak s tím měl nějaký problémy s tím přechodem.
242 Že je to takový nepřírozený prostředí jo, je to prostě nějaký řád, kterej jinde neplatí, s tím
243 reálným světem to nemá úplně jako moc společného, je to prostě jak nějaká vesnice nějakých
244 amišů prostě. Taky jako nemá s reálným světem co dočinění, nějaký krvácí prostě.

245

246 Takže se s těma lidma vlastně nevidáš, nebo není člověk s kterým by ses dál vídal i po tý
247 komunitě nějak plánovitě?

248

249 Jo, jako dlouhou dobu to tak bylo, že jsem vyhledával nějaký ty lidi podle toho jo. Teď jsem
250 se zajímal o ně, mě to udělalo to vězení, takže jakoby ještě to vězení mi to oddělilo jako,
251 úplně definitivně jsem se odsek vlastně celou minulost kromě rodiny. A to všechno co
252 nastalo potom, já nevyhledávám vlastně nikoho a když někoho náhodou potkám, tak se
253 tomu ale nevyhýbám jakoby. Pobavim se s nim, klidně si vyměním číslo nebo něco, ale jako
254 bylo to tak pro mě jednodušší a už jsem nechtěl nic riskovat, takže bohužel jsem musel
255 obětovat taky spoustu dobřejch věcí.

256

257 Dobře a taky si to vlastně trošku nakousl, jako moc je vlastně rozdílný ten život v tý
258 komunitě oproti tomu světu reálu? To znamená asi trošku si to tady i nakousl, že je to
259 rozdílný pro tebe teda, jaký je to je teda, se srovnávat pak s tím životem zase venku?

260

261 Podle mě největší rozdíl je v tom, že všechny ty důležité interakce jakoby se dějou tam jo,
262 že lidi tam odsad' jedou do práce třeba, ale ta není tak důležitá jo, že veškerou tu komunitu
263 těch lidí maj na jednom místě, v tom jednom domě, což člověk to tady c praze má taky jo,
264 ale má kamaráda tam na druhym konci prahy, druhýho kamaráda tam na druhym konci
265 prahy, bráchu prostě tam někde a vídá se s nima dejme tomu, že víc se vídá s těma lidma
266 v práci, ale nějak má ten život jako intimní a to bych to třeba přirovnal k vesnici jo. Jak se
267 říká na vesnici se všichni znaj, na vesnici je to lepší, protože jako se nemusim bát o svoje
268 děti jo, protože tam se každěj zná, všechno o sobě ví jo, tak tady je to prostě vesnice
269 v jednom domě. Kde jako musí platit nějaký dobrý hodnoty, aby ty lidi spolu mohli
270 vycházet a když to tak není, tak komunita je jakoby vyloučí jo. Že prostě tam je opravdu...
271 To fungovalo nějaký to dobro mezi těma lidma. Kdyžto když jsem pak vyběhl ven a ještě
272 prostě s tou smůlou, že jsem se vrátil do tý závislosti, tak to srdce na dlani je jako... Bylo

273 najednou úplně rozklovaný tím vnějším světem. Že se nedá vyjít s tím nastavením jako
274 z komunity do běžného života a jako přežít solidně. Člověk si musí nejdřív jako zase zpátky
275 stáhnout, prostě trošku schovat a udržet si nějaký odstup od lidí, protože ne všechno tady
276 na tom světě je jako v pořádku že jo.

277

278 To mi hodně běhá právě tady u toho ty slova bezpečí a nějaká otevřenost v té komunitě,
279 takový ty klíčový slova, že jo. To mě taky hodně zajímá, jaký pro tebe vlastně bylo to
280 odloučení, protože tak jak já znám komunity, tam nějakou časovou dobu vlastně nemůžeš
281 mít vůbec žádný kontakt s lidma z venku, že jo. Tak jak sis tohle prožíval, že si vlastně
282 jednu chvíli si říkal, že si měl přítelkyni, měl jsi tam venku rodinu a kamarády a tak. Jak si
283 tohle prožíval, že vlastně najednou nic?

284

285 No já jsem tam vlastně přišel s plánem, že tam budu jako určitou dobu a pořád jsem si
286 říkal, jako ze začátku, tak to vydržim ještě prostě tady tu dobu těch... A říkal jsem si za
287 sedm měsíců musím bejt doma. Tak potom jako už prostě už bylo třeba pět měsíců a furt
288 jsem byl na začátku, tak jsem si říkal ty jo tak dobře, tak jako teď to ale nabere rakotovej a
289 za rok budu prostě doma jo. A šestnáct měsíců jsem byl v první fázi prostě a pořád jsem
290 byl jakoby na začátku a proto říkám, že mě trošku jakoby vadí ta omezená doba na to kdy
291 jsem... Protože já vim, jak já sám mám ty procesy jo, nemůžu říct, že bych byl nákej úplně
292 slabší jedinec jo, že bych jako to si nemyslím o sobě, ale ten čas, kterej jsem potřeboval na
293 to jakoby zotavení a hledání sebe sama, byl daleko delší a vždycky byl delší jo, že já si
294 myslím, že tak ty tři roky, jsou jako taková trošku mez, kdy začíná jo, ta abstinence nabírat
295 trochu vážnosti, že ty tři roky jsou jako, že do té doby je to takový hrozně křehký všechno
296 jo. A vlastně hrozně blízko, že ten čas je důležitěj prostě v tom a... Takže... Ta otázka byla?

297

298 Odloučení s lidma.

299

300 Odloučení, to odloučení. Do té doby jsem furt... Protože myslím na ten Frýdek Místek, já
301 jsem blízko (smích) tak říkám furt... Myslel jsem na to, že se vrátím mezi ty lidi jo, že to je
302 podle mě taky hrozněj problém, jako vracet se mezi ty lidi. Jako ono člověk kdyby v tu
303 první chvíli, někomu to třeba vyjde jo, už je tak zklamanej prostě ze všeho, nebo zažíval
304 takový špatný věci, že si vezme všechny ty dobrý k rady k srdci jo, prostě změnit
305 prostředí, vyvarovat se, nehcodit tam jo, všechno co jako se říká, že funguje. Ono je to
306 v podstatě jakoby jednoduchý, nejhorší je, když člověk je závislej, prožívá si ty těžký věci
307 sám se sebou, ale má třeba kolem sebe jako dobrou skupinu lidí, která náak tak jako
308 společně fungujei třeba na těch drogách. Jo a pak je těžký se jako odloučit jo. Takže to bylo
309 hodně i pro mě o těch lidech, že potom znova, to znova se vracim k těm drogám bylo
310 vždycky s těma samýma lidma jo, že tam to bylo vždycky proběhlo takhle nějak a nebo od
311 nich dál, protože oni už nechtěli, jako mě do toho znova dostávat, vždycky to proběhlo
312 někde mimo a pak jsem zase přišel, jako porpvý s tím jointem bráchovym, že já už jsem si
313 stejně dal, no tak... Ale to musela bejt pravda, když už jsem to říkal. Takže to bylo těžký

314 no... Ale... Muselo to proběhnout no, bez těch lidí jako... S nima to nejde, bez nich to chvíli
315 taky nešlo. A ta komunita, nebo to vězení mi od toho pomohlo.

316

317 Tak jo. Co bylo to, co ti v komunitě vlastně nejvíc pomáhalo?

318

319 Komunita. (smích)

320

321 Myslíš to jako celek, nebo jako komunita těch lidí?

322

323 Řekl bych, že asi jako celek. Já bych v tom nechtěl hledat nějaký chyby, protože sám bych nic
324 lepšího jako nevymyslel. Takže... Takže určitě si myslím, že jako celek. Že bez toho celku,
325 by jsme byli jen banda prostě roztržitějších nákejš jako šilenejš prostě pankáčů, který...
326 Nebo kdoví čeho všeho. Že kolikrát si myslím, že na ulici by jsme si možná o sebe neopřeli
327 ani kolo, ale tam jsme najednou jakoby jo? Jsme najednou stáli v nějakým stejným prostředí
328 a táhli a najednou člověk pozná, jak je to vlastně jednak malicherný odlety věci, když
329 potřebuje řešit, jo? Když bylo třeba potřeba, jako si společně udělat dřevo na zimu nebo
330 něco... I když jako jsem říkal, ty některý lidi komunita vyloučí prostě.

331

332 Takže to bylo opravdu vlastně jako ten celek, nevnímáš, že by to byly právě třeba ty
333 skupiny který to... Nebo že by to byl přesně ten čas strávenej prací? Opravdu to vnímáš, že
334 by to jeden bez druhýho nešlo? Nebo, že ten pohon vlastně je ten celek složenejš
335 dohromady?

336

337 Jo, ono to bylo jakoby zvláštní, fakt padesát lidí funguje v jakoby takovým pološikanózním
338 řádu, různých věků, všichni jako narušený extrémisti vlastně, jo. A celý to zajišťuje jeden
339 člověk jako s jinou osobností, jo. A všichni se tam z něj můžou posrat jako. Když se to řekne
340 takhle, tak to zní až jako, až jako sekta. (smích) Ale de facto tam všichni jdou s tím, že jako
341 věřej tomu, že jim to pomůže nějakým způsobem, jejich rodiny tomu věřej, že jim to pomže
342 a myomu procentu lidí to opravdu pomůže.

343

344 Nevim jak to v tý komunitě přesně funguje, ale měli jste tam sociálního pracovníka a
345 terapeuta? Nebo vnímal jsi nějakej rozdíl mezi těmahle dvouma lidma?

346

347 My jsme tam sociálního pracovníka přímo jako neměli.

348

349 Neměli?

350

351 Neměli. My jsme tam měli terapeuta, jeho ženu, která dělala takovou jako... Jak se tomu
352 říkalo... No udělala nám prostě nějaký IQ testy, něco, něco, jo? Dělala s náma takovýchle věci,
353 jako nějakou... Měli jsme u ní nějaký hodiny, Probírali jsme tam nějakou etiketu a takový. Jako
354 různý, jo. Měla nějaký svůj okruh, pak nám tam jezdila jedna jeptiška dělat arteterapii
355 občas, pak za náma přijel vymítač a ten... Ted' jsem zapoměl, jak se jmenuje ten fotograf...
356 No, takovej jeden známej fotograf, nevybavim si ted'ka jeho jméno, ale... A pak tam byly
357 nějaký dvě báby z vesnice prostě, který se tam střídaly a dávaly nám fouknout, když jsme
358 přišli z práce, jo. (smích) Ale jinak to všechno stálo na tý samosprávě vlastně a na tom, že
359 jakoby opravdu ten systém byl nastavenej trošku jinak a fungoval. Byl to jako kastovní
360 prostě systém, kdy ta nejnižší... Jako ty nově příchozí, jako nemohli soudit ty, co byli jako
361 nad nima. Že to bylo spíš podobný reálný společnosti, než v jinejch komunitách, kde třeba
362 je to tak, že člověk přijde a hned může jakoby trestat, nebo hodnoti to, co dělaj ostatní. To
363 tam takhle jakoby nebylo. Ale vypracovat se jako do tý další fáze bylo poměrně těžší, než
364 jenom že by stačilo jakoby vydržet 3 měsíce. Že to jako nemuselo přijít třeba ani nikdy. Jo,
365 nebo že lidi nevěděli, jo, nemělo to pořadí, nemělo to... Přeskakovali se prostě podle toho,
366 jakýho dosáhli terapeutickýho úspěchu.

367

368 Co sis odnesl z tý komunity do života?

369

370 No, já jsem tam vlastně, až tam jsem začal pracovat, chodit do školy zároveň, takže asi
371 jednak řád, jednak nějak jako poznání sebe sama. Nějakou jistotu v tom, že jako nezahynu. Já
372 jsem tam přicházel jako dost mladej, takže tím osmnáctým rokem se to nějak láme, já jsem
373 si to odbyl tam jako. Někdo chodil na vojnu, já jsem šel do komunity prostě, tam jsem se
374 trošku odsekl od maminky a bylo to prostě jako, jo. Takže... Těžko říct, co to dává jinejm
375 lidem, to mě to dalo asi hlavně tohle, že už jsem pak jako věděl, že... Vždycky když jsem se
376 vrátil třeba k drogám potom, jakože ještě několikrát to jsem si to otočil to kolečko, už jsem
377 si uvědomoval... Všechno. A vlastně tohle mě vracelo neustále zpátky, což slýchám často
378 od lidí, že už potom se dá jako těžko fetovat, když už si tím člověk jednou projde... Že si to
379 vlastně všechno uvědomuje. Do té doby, je to takový trochu slepý.

380

381 No dobře. A co bylo naopak to, jestli něco bylo, co ti to tam vyloženě stěžovalo?

382

383 Stěžovalo, no... Já nevim, já jsem furt musel pracovat, jako pořád jsem musel pracovat.
384 Jsem vlastně... Což se mi vlastně ted'ka docela hodí, protože mě ten model zůstává a díky
385 tomu... Tehdy jsem to fakt nesnášel, jo, já jsem prostě... Se mi nechtělo, já jsem celý dny
386 dostával jenom tresty a pořád jsem prostě pracoval, celou tu první dobu. Pak jsem zase
387 chodil do práce a dělal tu školu zároveň, takže jsem se vracel z práce, musel jsem se učit,
388 jo, bylo to takový hodně jako zaměstnaný a ted'ka, když se mi stane něco těžkýho, tak taky

389 hodně pracuju a díky tomu, to zase jakoby nějak překonám tu dobu. Zároveň, jo... Mi to do
390 života něco přináší, ale už je jedno na čem, ale naučil jsem se fungovat na plno no.

391

392 Byl nějaký moment, kdy jsi to vyloženě chtěl vzdát?

393

394 Jo, já jsem to chtěl vzdát asi úplně od začátku, ale nějak jsem si řekl, že... Nějak jsem se
395 zatnul, ale jak jsem si říkal, že jsem si posouval ty limity toho odchodu, až nakonec jsem to
396 přestal dělat, tak ze začátku vlastně jsem to jenom chtěl vydržet. Prostě jsem si řekl, že to
397 vydržím, ať už je to jakkoliv, protože prostě to, že to vydržím, protože... Nevím prostě, co
398 jsem si myslel, kvůli té rodině a něco... Protože prostě jako když už jsem tam nastoupil, tak
399 že to prostě udělám. No a pak mě vlastně nakonec ve finále museli vyhodit, protože já jsem
400 nechtěl odcházet, ale zase jsem začal kouřit trávu a podobně, jakoby tam a za to mě
401 vyhodili, protože mě na to upozornil, pak mě upozornil, že jestli toho teda opravdu
402 nenechám, tak že mě vyhodí a já jsem pořád myslel, že to jako neuděla. (smích) No, takže
403 mě vyhodili.

404

405 Takže si zase začal? Odešel jsi z komunity a začal si zase kouřit trávu a brát drogy?

406

407 No, tak nějak. Jako ne úplně hned, do půl roku. Trávu jsem kouřil pořád, ale do půl roku
408 jsem se vrátil i k pervitinu.

409

410 A co tě v tuhle chvíli odrazuje brát drogy?

411

412 No, tak jako musím si říct... (smích) Vlastně musím si říct (smích) Ne, musím ti říct, že ten
413 kriminál je jako úplně jiný zážitek, jo. Tam člověk narazí na opravdový debily jako. A i
414 když já jsem měl takový štěstí v neštěstí jakože... Vždycky narazím někde na někoho jako,
415 s kým se to dá táhnout tak... A zároveň trošku jiný způsob odloučení, jo, to fakt ta
416 komunita je pořád ještě ve světě. Ten kriminál už je prostě... Jako opravdu si dali záležet
417 na tom, aby to bylo hodně uzavřený jako. To je fakt klášter jako, tam sem si zažil ten
418 klášter, jo. A zároveň to je jako dost postupný, takže... Zároveň tomu procesu samozřejmě
419 pomohlo další věci, takže to co mě teďka drží, je to vědomí toho, že jako dokážu budovat
420 nějaký život, ve kterým budu spokojenej. A ve kterým jsem spokojenej při těch dílčích
421 jako procesech. A jsem si stoprocentně jistý, že tam jsem spokojenej a v tom životním jako
422 bodě, že to není dobrý, tak je to takový už jako... Někoho to poučí, no a mě to prostě
423 poučilo.

424

425 Stýská se ti někdy po tom starým životním stylu?

426

427 Stejská, no... Stejská je takový silný slovo, jako vzpomenu si na některý věci i s úsměvem,
428 asi nemá smysl, jako žít s tím, že jako velká část života, byla úplně na hovno, jo, to jako není
429 dobrý. Takže žiju s tím, že můj život, je takovej, jaký je, prostě jsem to přijal všechno i
430 spoustu špatných věcí, co jsem udělal, jsem si musel nějak jako odpustit, jo, proto říkám to
431 přijal. Ale ne všechno bylo špatný, jo, Jak potkávám za svůj život spoustu lidí, který jsou
432 podle mě jako... Prožili třeba úplně vzorovej život, ale já bych to třeba snima nechtěl
433 měnit. Tak těžko říct, otázka je kde bych byl, kdyby jako... Ale to je hrozný co kdyby a
434 myslim si, že nemá vůbec smysl se jako tím trápit pro mě. Že pro mě má teda smysl, jako
435 makat na ničem jako kloudným a řádně a prostě utrhout si svůj kus čehokoliv prostě
436 potřebuju. Štěstí asi.

437 Jsi skvělej, mi odpovídáš na otázky, aniž bych je položila. (smích) Tak jo, ještě mě zajímá,
438 jak vnitřně reaguješ, když vidíš v tuhle chvíli někoho závislýho?

439

440 Vnitřně?

441

442 Co to s tebou udělá v tu chvíli?

443

444 Já jsem měl jednu dobu, nebo hodně jsme to řešili právě s mámy přítelem, já jsem mu říkal,
445 hele jako já kam přijdu, tam jsou drogy prostě, všude kolem prostě, jako já v podstatě
446 zakopával o jako ty situace, ty lidi jako, nebo dalo by se říct, že sem se brodil v drogách
447 jako za svůj život. A třeba jsme se bavili o rakovníku jo, oni tam nějak jako žijou, pracuje a
448 něco a říkám mu, ty vole, dyť tady toho je taky prostě spousta, jo, já před tím neuteču a on
449 říká, no to je zajímavý a já prostě tady chodim denně a nevidim to, jo? A je to fakt zajímavý,
450 protože jakmile člověk se na to přestane vnitřně upínat, tak si toho přestane úplně všimnout,
451 jo a já vim, že támhle se valí smažka, nebo, jo, náhodou když teda o někoho zakopnu, jako
452 vyloženě, tak si ho všimnu, že jo, že jako je mi ho třeba v tu chvíli líto, nebo si řeknu prostě,
453 je on smrdí, on je.. (smích) Nebo prostě něco takovýho, nebo třeba když někdo je zase, jo,
454 hodně jako vidět a něco, tak si řeknu jako jó, tak ten je prostě sjetej, tak si to užívá, ale asi
455 se na to úplně nezaměřuju. Ne, že by mi to bylo jako lhostejný, ale tak nějak jsem si říkal,
456 že bych spíš se rád zaměřoval na lidi, který už jakoby neprožívaj tady ten ráuš, ale když
457 jakoby někdo... Zná pár lidí, který jsou jakoby ve stejný situaci jako já, ale třeba v jiný
458 fázi tady toho přestávání brání. Tam jsem ochotnej si je vyslechnout a cokoliv, ale jako flák,
459 kterej za mnou třeba jako přijde pro peníze, tak ho pošlu pryč a vůbec mě nezajímaj ty lidi.
460 V případě, že bych ho znal, tak mu řeknu, že je idiot.

461

462 Tak jo, tak jdem na poslední otázku, což už tady taky bylo nějakým způsobem řečený, ale
463 tak aby jsme si to nějak sesumírovali. Jak se tvůj život změnil od doby, co si prošel léčbou?

464

465 Jak říkám, já jsem prošel za svůj život asi tak nevím, možná tak deseti léčbami a
466 korunovanou léčbou ve vězení, takže záleží na tom, kterou... Už jsem na to odpovídal,
467 každá mi něco dala a každá byla důležitá a vlastně já se léčím i teď jako, jo, já docházím,
468 teď už jako míň, ale pořád ještě... Po celou dobu co jsem se vrátil tady do Prahy z další
469 léčby, kterou jsem měl v tom vězení, tak jako ještě to, chodím vlastně od té doby na
470 pohovory. Nejdřív to byla Magdalena, pak to byl Sananim a pořád je to Martin Rataj. Furt
471 k němu chodím na pohovory a on mě pořád léčí, takže. (smích) Já si tu léčbu jako užívám.

472

473 Prostě celoživotní léčba...

474

475 Jo. (smích) Mě to fakt baví a je nutný samozřejmě si jako... já mám štěstí na ty lidi tady a
476 myslím si, že to dělají dobří lidi jakoby, jo, ještě jsem se nesešel s nikým, kdo by se tím
477 zabýval a řekl bych si, no to je opravdu teda ale debil.

478

479 Tak jo, tak děkuji moc, bylo to tu s tebou super.

Příloha II – Rozhovor: Josefína

1 Tak jo, tak s tím začnem. Co se vlastně stalo, že tě život dovedl k závislosti?

2

3 No to je těžký, já jsem začala brát ve čtrnácti už na základce vlastně a tam to bylo takový to
4 jako... prvotní jako zkusíme to, uvidíme, co to bude. Nejdřív jsem se toho bála, jak mam tu
5 cukrovku, tak to bylo takový jako jestli nebudu úplně mimo, abych nevěděla o sobě jako jo,
6 prostě to... ale vlastně mě ten, já jsem začala peníkem, před tím jsem jako hulila něco na
7 těch odpoledních diskotékách, to nepočítám, to hulení nepočítám. A mě ten perník jako
8 naprosto nadchnul, mě to uchvátilo a vlastně během asi 2 měsíců jsem začala brát denně. A
9 prvního půl roku jsem šňupala a pak jsem si začala píchat no. A jako byla jsem zvyklá fakt
10 denně, protože jsem měla kamarádku, která kradla doma rodičům peníze, takže mě zvala.
11 My jsme prachy neměli, takže jsem to neřešila a ona mě zvala. No a vlasně mě to úplně
12 uchvátilo, úplně mě to obrátilo život vzhůru naruby... vzhůru nohama a já jsem z toho byla
13 úplně... prostě bylo to moje všechno jo... já jsem... opravdu se mi kolem toho začal točit
14 svět a moc se ňák... spíš já jsem se ze začátku snažila to... že jo, aby to nebylo vidět doma,
15 aby to rodiče nepoznali a tohle to, ty to teda poznali, protože jsem zhubla rapidně, dali mě
16 na dětskou psychiatrii do Motola, odkad' jsem se dostala podvodem, protože jsem si
17 propašovala lahvičku s močí a prostě jsem ji tam dala, takže mě pustili, já jsem zase začala
18 fetovat, pak se máma rozhodla, že se přestěhuju teda z prahy pryč, že to pro mě bude
19 nejlepší. Tak nás všechny sbalila, odstěhovali jsme se a tam jsem vydržela vlastně asi rok a
20 půl, ale vymohla jsem si, že když se teda odstěhuju, já jsem hrozně nechtěla samozřejmě
21 se odstěhovat, tak jsem si vymohla, že jednou za čtrnáct dní budu moc jezdit na víkend do
22 Prahy. Kde samozřejmě jsem v pátek přijela a jako fetovala jsem, že jo, celej víkend. Pak
23 jsem si ještě přivezla něco ještě na pondělí a zase jsem čekala těch čtrnáct dní, ale jako
24 takhle jsem to ten rok a půl vydržela, pak se se mnou rozešel přítel, se kterým jsem chodila
25 a to jsem vlastně do Prahy jsem utekla, to mi ještě nebylo... to mi bylo kolik... to mi bylo 17
26 asi no. A začala jsem... ze začátku jsem byla vlastně na ulici a to už jak jsem byla jako
27 taková, že ten přítel pro mě byl všechno a já jsem to chtěla těma drogama jako i to, jak mu
28 ukážu, že jako se zhuntuju a prostě tohle, tak to všechno se to točilo kolem drog vlastně. A
29 mě nic jinýho nezajímalo. Já jsem prostě spala třeba i někde i jako někde u vejtahu v zimě,
30 v baráku a vlastně, ale já bych to třeba dneska už nedala bejt někde jako takhle někde
31 venku, ale ty drogy, jak tam byly, tak mě to jako prostě hrozně... hrozně mě to jako... a v tý
32 závislosti jako takový si myslim, že... mně přijde, že já jsem, jak mě to uchvátilo a uhranulo
33 úplně, tak si myslim, že jsem k tomu měla okamžitě jako nějaký sklon, jako že to nebylo
34 takový to... já znám třeba, bejvalej byl takovej, že chodil do práce, pil pivko a o víkendu si
35 vždycky dal čáru, ale pak zase chodil do práce jo, ale byl v pohodě vlastně relativně, ale u
36 mě to bylo okamžitě jako všechno a ten život se točil jenom kolem toho, ale hlavní byla, ta
37 myšlenka byly ty drogy prostě. Takže já jsem se v tý závislosti a postupně to bylo horší a
38 horší, že ze začátku jako jsem ještě byla schopná jakž takž fungovat že jo, když jsem brala
39 jednou za čtrnáct dní o těch víkendech a pak pomalu, jak už jsem byla sama na tý ulici, pak
40 na ubytovně, pak v ňákým bytě, jó prostě postupně jsem se dostávala ňák jako vejš, ale i
41 vlastně jsem se propadala víc mezi ty drogově závislý, protože ze začátku jsem si drogy
42 kupovala, pak jsem se seznámila s vaříčema a žila jsem s vaříčem a už to bylo vlastně

43 daleko jako úplně jinde zase, protože ty dávky byly daleko vyšší, ten přístup k tomu byl
44 snazší a vlastně mě to víc a víc prohlubovalo, házelo mě to víc mezi ty fetující lidi a tam
45 už...

46

47 Takže bys pojmla ten začátek jako nějaký experimentování?

48 No vlastně jo no.

49 A co bylo to... já zavřu to okno, aby na nás netáhlo.

50 Jo určitě. A tohle tady můžu kouřit teda?

51 Jo,jo. Tak, co se ti na tom stavu, ty jsi říkala, že tě to úplně uhranulo, to co se ti na tom stavu
52 líbilo nejvíc za pocit, nebo co se ti na tom líbilo?

53

54 No, že mě bavily normální věci, který mě normálně...mejt nádobí...mami... sem se vždycky
55 snažila bejt taková nenápadná, víš jako: já zase nádobí... jó nádobí (smích) Prostě jsem se
56 snažila jako maskovat to a že jako všechno bylo takový pestrý a to bylo ještě dřív ten
57 perník ten efedrinovej to bylo to ještě něco úplně jinýho, že jo, takže to bylo takový fakt...
58 prostě hrozně jako prostě...já jsem psala i básničky ze začátku a tak, mě to prostě bavilo
59 no.

60

61 Jasně. Takže tě prostě bavily věci, který tě v normálním životě nebavily?

62 Nó jasně no, bylo to najednou takový jako, hrozně prostě, takový dobrý prostě. Nevim, jak
63 to... prostě mě to nějak naplňovalo.

64 A jak jsi vnímala sebe pod vlivem těch drog?

65 Já se přiznám, že jsem na to takhle vůbec nekoukala. Jako dlouhou dobu. Dlouhou dlouhou
66 dobu, možná třeba řeknu prvních 8 let určitě vůbec jsem to ne to... Pak jsem začala brát
67 heroin do toho a to už jsem... já jsem heroin začala brát ze začátku právě proto, že mě
68 bavilo... že to bylo takový trošičku póza, malinko, že jako "heráci" mně to přišlo takový jako
69 hustý jo. Takže jako jsem si někdy libovala v tom, že jsem jako ta smažka, že jsem v tý, že
70 mě to vlastně bavilo. Ale postupem času vlastně mi to dělalo, jako to na mě začínalo být
71 vidět jo. Já nevim, třeba po těch, tak já jsem brala fakt ranec jo, já jsem brala od 14 do třeba
72 třiceti dvou jo, takže to je víc jak 20 let...ne...no teda 18... prostě spoustu let a až jako ty
73 poslední... pak už to bylo špatný, ale to už jsem jako vnímala, že... mě na tom vadilo to, že
74 je to na mě vidět, že to jako okolí... a já jsem se začala stydět. Bylo mi to nepříjemný, když
75 na mě ty lidi koukali v tramvaji, v metru, někde. Bylo to fakt nepříjemný no. Takže jsem si
76 nejradši byla někde jako zalezlá. To jsem byla v pohodě jako jo a pak jsem začala bejt
77 vystíhovaná no to bylo už jako nepříjemný.

78 No a ty začátky? Spíš mě zajímá v tuhleto chvíli ty začátky, jestli ty jsi jakoby vnímala
79 nějaký jako změnění vnímání sebe?

80 No asi trochu jo, protože jsem se to doma snažila jako maskovat. Hodně jsem si dávala
81 pozor na to, abych jako dělala, že spím v noci – mezera, vypadl diktafon.

82 Tak budem pokračovat tam, kde jsme skončili, já se strašně omlouvám.

83 Ne to nevadí, takže asi tímhle tím jsem si to uvědomila, že jsem si neuvědomovala věci,
84 který dělám jinak a ty jsem se snažila před tou mámou, jako jsem říkala s tím nádobím,
85 protože vim... před tím jsem byla taková, že se mi do toho nchtělo, měla jsem kecy a teď
86 najednou bych byla jó jasně jó dobrý, takže jsem se snažila tohle ne to...to jsem si
87 uvědomovala, ale jinak že bych jako si uvědomovala to změnění, to asi ne no. Spíš že jsem
88 se snažila vypadat normálně, tam kde jsem věděla, že...

89 Takže jsi měla pocit, nebo máš pocit, žes byla taková jako živější?

90 No určitě no.

91 Jo takž živější...

92 Akčnější, že jo.

93 Něco se sebevědomim to udělalo? Nebo neudělalo?

94 To si jako... to jsem u sebe nějak jako nezaznamenala, že bych byla sebevědomější nebo
95 právě ž víc taková do života prostě.

96 Živější prostě... naplněnější?

97 No určitě.

98 Dobře. A co tě přimělo k tomu, nechat se léčit?

99 No, já jsem to zkoušela jako hodněkrát, ale já nevím, jestli chceš vědět jako o tý úspěšný
100 léčbě nebo?

101 Nechám to na tobě, co tě asi poprvé... Nechám to na tobě.

102 No poprvé mě k tomu donutili, že jo, rodiče. Pak vlastně, když jsem šla třeba znovu, tak já
103 jsem žila asi 7 let s jedním právě s tím partnerem, jak jsem o něm mluvila, že pil pivka a
104 chodil do práce normálně a o víkendu si dával čáru jo. A ten jako do mě vždycky hučel, že
105 prostě už jsem jako moc a přehnaná a to. Tak vždycky tak nějak jako pod nějakým
106 nátlakem a že jako já už jsem toho měla taky trochu dost, tak jsem zkusila jít na detox, ale
107 jako vlastně nikdy jsem... maximálně 10 dní jsem vydržela a všude jsem odcházela na
108 reverz a vlastně první věc, co jsem udělala, když jsem přijela, tak jsem si okamžitě dala jo.
109 Takže vlastně to bylo asi spíš jako tlak okolí no asi spíš, že to nebylo jako o mně, ale nějak
110 prostě... ale ta poslední vlastně, do toho brodu jsem šla, tak to už bylo o tom, že jsem
111 cejtila, jak moje tělo nemůže. Hodně. Že prostě už to fakt jako nezvládám. Já jsem jako i
112 když jsem brala... já jsem brala perník, heroin, pak jsem heroin přestala brát a poslední rok
113 a půl jsem brala perník a vlastně driáky a alkohol a ono při tý cukrovce je ten alkohol dost
114 blbej, takže mi to dávalo fakt jako hodně hodně zabrat a vlastně já jsem spoustu toho
115 času... na tom perníku nebyla vůbec jako akční, živá nebo to, jenom jsem to tak náck prostě
116 jako potřebovala. Ale už jsem se cejtila strašně jako vyždímaná a hlavně už taková jako i

117 sama i mezi těma lidma, co jsem byla, tak to bylo takový, že mi v tom vlastně nebylo vůbec
118 dobře a najdednou sem jako cejtila, že já jsem nikdy před tím dřív nechtěla do komunity, já
119 jsem vždycky říkala půjdu na detox, to bude stačit, to bude stačit, jo... a teď jsem prostě
120 věděla, že jako musím do tý komunity a že čím dýl se budu léčit, tím to bude lepší, protože
121 fakt už jsem v tom jako nechtěla bejt, už to nešlo ani, nešlo to v tom pokračovat.

122 A jak si to prožívala to zjištění, že to vlastně jako nejde, že opravdu seš závislá a že...

123 No takhle, na těch předchozích detoxech a todle, tak vlastně jako já když si na to
124 vzpomenu, tak vždycky ty okamžiky nebo ty chvíle potom, když jsem se rozhodla, že to
125 podepíšu ten reverz, tak já jsem v tý hlavě měla jenom ten fet jako, podepsala jsem ten
126 reverz a teď jsem tam třeba čekala jsem... já jsem si zaplatila taxika z červeného dvora za
127 5000 do Prahy, aby mě tam prostě odvezl jako. Ještě jsem byla zdopovaná nějakajma,
128 protože tam jsem se zkoušela léčit z těch opiátů a tam nedávaj žádnou substituční léčbu,
129 takže mě bylo fakt hrozně, takhle mi ještě slina tekla, protože mi dali nějakaj oblbovák a na
130 mě to vůbec nefungovalo, já jsem byla prostě úplně v hajzlu, teď jsem si objednala toho
131 taxika prostě, takhle mi tam tekla ta slina a já jediný na co jsem myslela, jak si prostě
132 šlehnu jo. Takže vlastně to mi bylo... já jsem si nad tím asi jako ani neuvažovala tak jako
133 seš závislá a potřebuješ tom, já jsem si jenom říkala: už abych to měla v sobě. Nic jinýho
134 jsem tam neměla jo. No a pak když jsem na tu poslední léčbu se chystala a už jsem se teda
135 jako rozhodla že podniknu nějakou dlouhodobější, tak já jsem to brala tak jako, že to tak je,
136 prostě že už jsem jako docela daleko a tam už to bylo takový hodně jako na hraně, že
137 prostě já jsem končila třeba ty poslední 2 měsíce, co tejden na kapačkách kvůli cukrovce,
138 že jsem to někde přepískla, nezvládla jsem to už jako zkočírovat, tak mě tam vždycky na
139 noc nechali, dali mi nějaký kapačky, pak mě zase pustili a už to fakt jako bylo se mnou blbý
140 a strašně vysilující to bylo a já už jsem fakt nemohla jako. Takže já samozřejmě na ten
141 detox jsem jela, ještě jsem v autě popíjela kolu s rumem jo, takž jsme tam přijeli a já jsem
142 nadejchala, takže jsem musela počkat, než to ze mě vyprchá, aby mě vůbec přijali jo, ale
143 brala jsem to tak nějak jako... asi jsem jako rezignovala na to, prostě už jsem v sobě neměla
144 tu touhu na ty drogy, už ty chutě... bylo to takový úplně jiný no než před tím.

145 Bála jsi se nějakym způsobem tý reakce toho okolí? Třeba ty kamarádi se kterejma jsi
146 brala nebo takhle, bála ses, že když se půjdeš léčit, že ta reakce bude nějaká špatná nebo...?

147 Takhle, to byli takový kamarádi, to nebyli kamarádi, to byli takový to prostě, co se s tebou
148 jako někde potkaj a chodíte si spolu kupovat a berete spolu a... jako to...

149 Takže jsi to neřešila?

150 Ne, neřešila jsem to no. Já vlastně žádný kamarády moc nemám, protože jsem se stýkala
151 dvacet let jenom s lidma, který berou, takže jako vlastně nemám jako nikoho moc
152 takovýho a s tam těma lidma to vůbec bych se nechtěla bych se s nima normálně nebavila,
153 to jako sedáte dohromady jako tak ňák jakože vás prostě drží něco společnej dýler,
154 společnej byt na kterym se scházíte.

155 Jak teď zpětně vzpomínáš na ten čas strávený v komunitě?

156 No úplně si to vlastně hrozně super. I když ty první... Já jsem tam byla čtrnáct měsíců
157 v komunitě teda, dva měsíce jsem byla na detoxu nejdřív, tak pak jsem šla do komunity a

158 musím říct, že první tři až čtyři měsíce byly pro mě hrozný. Já jsem byla fakt vysílená, já
159 jsem... prostě jak jsem měla vstávat každý den v půl sedmý jo, tak já jsem přišla na
160 komunitu a během čtyř až pěti minut jsem usínala jo, každý na mě: nespi! Nespi! A já jsem
161 nemohla ty oči udržet otevřený, já jsem prostě furt spala, mezi těma programama, furt
162 jsem spala a říkala jsem si prostě... ale já jsem si neříkala, že to nedokážu, já jsem si říkala,
163 musím to vydržet. Nebylo tam jakože... Mě vůbec nenapadali myšlenky, že bych odešla
164 nebo že bych něco, prostě já jsem si říkala, musíš to prostě. Dneska to zvládneš, půjdeš si
165 včera lehnout, těšila jsem se vždycky na to, až si půjdu lehnout. A takhle to fakt bylo hodně
166 dlouhou dobu. Oni říkali, že nevěděli, jestli s tou cukrovkou tam budu moc zůstat, protože
167 jsem na tom byla fakt jako blbě zdravotně. Takže já jako první. Ty lidi se tam většinou
168 aklimatizovali maximálně do měsíce a já jsem mě to trvalo fakt jako dlouho. Ale pak jako
169 od určitého bodu, možná od těch třeba pátej měsíc, tak už jsem se v tom režimu jako našla,
170 už jsem věděla, co a jak a pak jako poslední třeba tři, čtyři měsíce, možná pět mi tam už
171 bylo vlastně hrozně dobře. Věděla jsem, co mám dělat, věděla jsem co a jak, věděla jsem, co
172 mi hrozí, co mi nehrozí, co mám udělat, prostě bylo mi tam vlastně hrozně dobře. Fakt na
173 to vzpomínám hrozně ráda, hrozně. I když jako si vzpomenu na spoustu čin... jako většina
174 těch věcí mě nebavila, že jo, nebo já i teď jako mám problém s tím, abych opravdu řekla o
175 něčem, že mě to jako fakt baví, tak to jako je těžký, jo. To já to moc jako takhle úplně
176 nemám, ale jako vzpomínám na to jako ráda no, ráda no. Jezdim tam i na tu výročku a to
177 jako... vlastně se tam ráda i vracím. Bylo to dobrý.

178 To je hezký. Navázala jsi v té komunitě nějaký důvěrnější vztahy?

179 Asi... vlastně s jednou holčinou si jako. Jsme v kontaktu.

180 Jste pořád jo?

181 Jsme v kontaktu, ale ona teda, ona zase tak trochu smaží no jako ne nějak zásadně jako, jako
182 drží se, furt chodí nějak do práce, jako prostě to, ale já se s ní nevidám, my si jenom
183 telefonujem teda jo, takže, takže vlastně... Jednou jsme měli sraz v Praze a ona přišla právě
184 a byla hrozně vyjetá, tak jsme ji s Vojtou jenom sní objeli blok a řekli jsme ji, ať se nezlobí,
185 ať jde pryč, že jako na tohle nemám jo, jako nechcem. Ale mě to vlastně jako vůbec ne to,
186 nerozjíždělo nebo něco, já jako jsem úplně mně přijde, že se na to, že se to nějak ve mně
187 převrátilo a prostě... nemám ani chutě jako, nebo něco takovýho, zdá se mi o tom třeba, to
188 jo, ale že bych si vyloženě... já už si nedokážu představit, že bych si šlehla a hlavně nevím
189 ani kde bych to sehnala, už jsem taková úplně jako, jo? Úplně je to prostě jinde jo, tak já
190 teď začínám pátej rok, takže...

191 Krásnej čas. A jinak v té komunitě vlastně nějaký důvěrnější vztah, nějakýho partnera
192 nebo něco takovýho, vim, že se to nedoporučuje.

193 Ne, ne, já vim, ale za mě, ta moje skupina, když tam byla, tak až jeden pár o kterým vim, a
194 to jsem to dlouho nevěděla, jsem vlastně byla na tom začátku někde, tak si myslím, že tam
195 nic jako nebylo. Ty holky, co už já jsem tam zažila, co tam byly se mnou, ale zůstaly tam
196 potom, když jsem odešla, tak tam byly nějaký právě už techtle mechtle, ta jedna i otěhotněla
197 tam a todle. Ale jako mně to vlastně vůbec nikdy ani nenapadlo. Vůbec jako. Já jsem měla
198 tolik co dělat se sebou, že jako vlastně tohle šlo úplně mimo mě, úplně. A já jsem vlastně
199 nechtěla nic dělat takovýho úplně mimo, já jsem třeba ze začátku, jsem si, se nesmělo před

200 snídání kouřit, jo, tak já jsem si asi 2x, jednou mě chytli, jednou ne teda, jsem si teda
201 zapálila prostě před snídání, jo, nebo to... Ale jinak jsem tam nedělala jako věci, abych něco
202 porušovala. Jako snažila jsem se prostě to nejlíp, jako dostávala jsem sankce, že jsem něco
203 zapoměla nebo něco ze začátku, jo tak a jednou jsem spala na programu (smích), něk
204 jsem usnula tam, samozřejmě. Ale jinak vlastně jsem se snažila dělat ty věci správně.

205 No, a jak vnímáš, jak rozdílný je ten život v komunitě s tím životem venku?

206 No v tý komunitě je to jednodušší, že jo, je to prostě jednodušší. Tam je to nalajnovaný, co
207 tam kdy budeš dělat, co máš za povinnosti, co jako si máš vyřídit, zařídit, ale vlastně i když
208 je tam potom nějaká samostatnost, že si to musíš jako sama přes někoho vyřizovat, tak je to
209 furt daleko snazší, než ty věci jako venku, že jo. Prostě a navíc i když ten program co tam
210 byl, tak mně vlastně se na žádný z těch bodů toho dne nechtělo, jo. Do všeho jsem se
211 musela nutit a absolvovat to, protože jsem musela. A teďko nemám žádný program, který
212 bych musela, kromě jako jít do práce nebo venčit psa, tak já jsem dost taková jako že
213 hodně koukám na ty seriály a vlastně nic moc, jako že bych vyloženě něk zúžitkovala svůj
214 volnej čas, moc ne no.

215 Takže bylo to jednodušší v tom, že si tam vlastně měla rád? Že jsi musela?

216 Jo, jo. Měla jsem určitěj druh povinností a který vlastně když si člověk jako... a za tu dobu
217 se to člověk naučil, že jo, když po několikátý stejný povinnosti, takž jsem si v tom byla jistá,
218 věděla jsem co... jistota nějaká no. A hlavně vždycky tam byla skupina lidí jako, který byli
219 ochotní prostě poslouchat, když něco bylo, cokoliv, že jo. Já jsem to teda moc nevyužívala
220 ty mimořádky a tohle, jo, ale vlastně... A ty terapeuti, takový bezpečí a jistota.

221 Zajímá mě, jaký to pro tebe bylo, protože v komunitách vlastně platí to, že nějakou dobu ty
222 vůbec nejsi v kontaktu s těma lidma z okolí, sama jsi říkala, že s těma kamarádama si
223 problém neměla, a co třeba rodina? Chybělo ti to tam? Jak si to vlastně prožívala?

224 No tak ty... já jsem byla hodně dlouho právě bez toho kontaktu, většinou to bejvá ten jeden
225 měsíc než ten ten člověk přestoupí do tý další fáze, ale já jsem v tý minulý fázi byla právě
226 až za půl měsíce, takže pro mě to bylo takhle dlouhý, ale mně to něk jako úplně problém
227 nedělalo.

228

229 Nedělalo mi to úplně problém, já s tou mámou to mám takový složitější, takže jako, ale
230 Láďa za mnou potom taky hodně jezdil a tam nikdo, kromě tý rodiny ani nemůže. Vlastně
231 navštěvovat jo, takže... jako něk neto, nepamatuju si, že by to bylo pro mě nějaký náročný.

232

233 Co bylo to, co ti v komunitě nejvíc pomáhalo?

234

235 Jako s čím?

236

237 Vydržet tam tak nějak. Co bylo to...
238
239 Vydržet tam, to mi nedělalo problém, protože já jsem prostě věděla, že je pro mě nej... Jako
240 jediná možnost v té komunitě být a vlastně vydržet. A já jsem... Mě tam vlastně... Ta jistota
241 byla... Mě tam pomáhalo prostě to, že tam jsem, že jsem tam v bezpečí, mám tu jistotu, vím
242 co mám dělat, mám svoje místo určitý a to mi pomáhalo.
243
244 Takže bys nedokázala vlastně vytáhnout jednu složku? Bereš to jako ta komunita jako...
245
246 Celkově. To určitě no.
247
248 Vnímala si nějak rozdíl mezi sociálním pracovníkem a terapeutem v té komunitě? Měli jste
249 tam sociálního pracovníka a terapeuta?
250
251 No my jsme tam sociálního pracovníka, jako takovýho, vlastně úplně neměli. Nebo měli
252 jsme tam jednu ženskou, která jako s náma řešila jako takový nějaký, ale to byla spíš jako
253 přes zdravotní, nebo řešila se mnou ty dluhy, mapovala se mnou dluhy, ale ona měla jako
254 toho hodně a nějak jsem s ní moc nepřicházela do kontaktu. Ty terapeuti tam byli jako
255 daleko... Prostě důležitější.
256
257 Jo, jo. Takže vlastně ten sociální pracovník, dejme tomu, když by to byla tahle ženská, tak
258 ta ti vlastně nějak extra moc nepomohla?
259
260 Ne, to ne no.
261
262 Dobře. A co sis odnesla z té komunity do života?
263
264 Naučila jsem si po sobě mejt nádobí hned. (smích) Jako nic... Já si nedovedu něco
265 konkrétního... Tak ty věci k čemu nás tam vedli jako k té samostatnosti, k té aby člověk
266 dělal svoje věci včas, správně, tak to já vím, že to tak je, ale k doktorovi se taky
267 objedávám, někdy mi to trvá, než tam dojdu a prostě to je... To je furt mám s tím problém.
268 Ale celkově... Jak byla ta otázka? Co mi to dalo do života?
269
270 No, co sis z té komunity odnesla do života.

271

272 No, jako že jsem prostě pomalá i v tom, že jsem se zbavila těch drog, mám pocit. No já
273 nevím jak to jinak jako říct. Že mi pomohla s tím, si ňák od toho odpoutat a změnit se
274 určitě, protože já už jsem na konci toho fetování neměla vůbec žádný sebevědomí, já jsem
275 byla úplně prostě v prdeli. Jako fakt skoro sem se styděla vyjít na ulici a bylo to pro mě fakt
276 jako nesnesitelný. A tam mi vlastně pomohli si zase trošku věřit, ale jako není to... Trochu
277 jo... Není to, že bych jako nějak extra prostě teď si byla jistá v kramflících, to nejsem, jo.
278 Protože nemám tu školu dodělanou a lidi v mém věku jsou prostě jinde a člověk ten rozdíl
279 jako vidí, docela že je velké, jo. Ale tak to s tím prostě musím nakládat tak, jak to je. To se
280 prostě s tím nedá nic dělat no.

281

282 Co bylo to, co ti to tam naopak stěžovalo?

283

284 No, já nemám pocit, že by mi to tam něco jako stěžovalo, ten život v té komunitě. Já
285 myslím, že to tam prostě bylo správně. Jako jasný, stěžovali mi to výlety, na který jsem
286 nesnášela chodit, nebo to ale jako mě to přišlo, že to k tomu prostě patří ta... Jako
287 nevybavuju si nic, co by mi tam vyloženě přišlo jako nesmyslný.

288

289 Jo, jo, děkuju. To mi stačí. Byl nějaký moment, kdy jsi to chtěla vzdát?

290

291 V té komunitě ne. Je to strašně zvláštní, ale nevím. Ne.

292

293 Co tě v tuhle tu chvíli odrazuje od toho, brát drogy?

294

295 No to jsem ti už trošku odpovídala, já už vůbec si to nedokážu představit.

296

297 Máš pocit, že ten život kterej teď žiješ, tě jako drží, nebo?

298

299 Já už jsem prostě jinde.

300

301 Už jseš jinde?

302

303 Už jsem jinde. Už to mám za sebou. Já si to fakt nedokážu ani představit, jo. Jednak já si
304 vůbec nedokážu představit, kde bych si to teď sehnala, jo? Protože já bych si musela buď...

305 A ani ten perník, ani na to nemám chuť, dyť co bych potom dělala jako? Bych si ho dala a
306 teď bych prostě najednou zjistila, že jsem se zfetovala, že prostě musím do práce, nebo...
307 To si nedokážu moc představit, takže perník by asi nebyl úplně ta správná volba, takže
308 opiáty, jo? Bych se zkouřila, no dobře, ale zase co potom jako, jo? Já si nejsem jistá tím,
309 jestli bych to udržela u jedno relapsu, ale já bych teda spíš, když už bych si dala, tak bych
310 do toho spadla zase úplně a to bych byla tak za chvílku mrtvá si myslím. Já bych se asi
311 odkouřila hrozně rychle, no.

312

313 Takže vlastně máš pocit, že už patříš jako jinam, než do tý, do tý skupiny jak si říkala na
314 začátku?

315

316 Jo, jo, určitě, no.

317

318 Už prostě to svoje místo máš jinde? Dalo by se to říct takhle ?

319

320 No, dalo.

321

322 Dobře. Čimž asi ani nemá cenu se tě ptát, jestli se ti někdy jako... I když jako jo, jestli se ti
323 někdy stýská, po tom starym životnim stylu.

324

325 No, jako stejska... Se nedá říct úplně stejská, ale vzpomínám na to... Často na to si
326 vzpomenu, jak to jsme támhle něco, tohlenc to, ale jako fakt to úplně cejtim, že to prostě
327 bylo, že je to moje minulost, že ... Já nevím jestli víš, asi bych ji měnila jen kuli tomu, abych
328 mohla bejt v tuhle chvíli někde dál, jo, z tohohle důvodu. Ale jinak vlastně toho úplně asi
329 nelituju, jo.

330

331 Přijala si to ?

332

333 Prostě to tak nějak беру, no.

334

335 A je tam vyloženě něco, na týhle zkušenosti, co vnímáš jako pozitivní?

336

337 To se asi nedá říct pozitivní, prostě to byl jinej život. Nebyl to normální život, bylo to
338 prostě něco jinýho no.

339

340 Jak teďka vnitřně reaguješ, když vidíš někoho závislýho, někoho pod vlivem drog, na kom
341 je to vyloženě vidět?

342

343 No, tak většinou po nich koukám teda, jako to se neubráním tomu, ale vlastně spíš jako mě
344 to odpuzuje, no. Že si říkám jako, no ten je teda hroznej jako. (smích) Prostě takhle asi no.

345

346 A vnitřně to v tobě vyvolává odpor teda?

347

348 Odpor spíš, no.

349

350 No, tak jo, tak jsme skoro u konce. Jak se tvůj život změnil, od doby co jsi vlastně prošla tou
351 poslední komunitou, tou léčbou vyloženě, tak co se změnilo u tebe, co ty lidi z dřívějšíka,
352 potkala si je někdy, nebo?

353

354 Jo potkala, ze začátku jsem potkala jednu holku jako v podchodu metra, ona tam prodávala
355 nějaký kytky, tak to mě třeba ty první setkání mě vystrašily, byla jsem z toho taková jako ve
356 stresu, spíš než že by mě to rozhodilo, jinak jsem se spíš vylekala, vyděsila. A teď už jsem
357 dlouho nikoho nepotkala nějak, takže... Vlastně a mám pocit, že celkově se mi zdá, že ty lidi
358 nějak moc nejsou i když já jsem si jich dřív taky nevšímala, to jsem je vyhledávala, že jo,
359 takže člověk na ně narážel, ale teď jako vlastně nepotkávám zase tak často nějaký lidi
360 který by byli jako zfetovaný nebo tak, nevím.

361

362 A jak se ten život změnil teda ?

363

364 No změnil se úplně, že jo. Jako chodím do práce, já jsem nikdy do práce nechodila. A
365 zvládnou svoji práci teda, mě to takhle stačí zatím.

366

367 Co třeba vztahy, jak se změnil vztahy?

368

369 No, vztahy. Tak s rodinou, máma mě vlastně vzala jakoby zpátky, nebo to, ale já s tou
370 mámou to mám fakt jako složitý, to je takový jako... To je takový komplikovaný, to prostě
371 neto, ale s bráchou si teď líp rozumím určitě, no a mám Vojtu, takže jako z toho těžím
372 nejvíc prostě.

373

374 Tak jo, tak moc děkuju za rozhovor. Bylo to super

375

376 Jo.

Příloha III – Rozhovor: Kristýna

1 Tak můžeme začít s těma otázkami?

2

3 Jasně.

4

5 Super. Tak je tak pro začátek, zajímá mě, co tě vlastně přivedlo k té závislosti, co se v tom
6 životě stalo?

7

8 No stalo se mi, podle mě najednou víc , hodně jako těžkých věcí, odešla jsem ze školy,
9 kterou jsem měla moc ráda, přišla jsem o svůj celoživotní sen taneční ztrátou té školy a
10 měli jsme těžkou situaci doma, naši se rozváděli v tu dobu, přišla jsem si hodně osamělá. A,
11 no... Přišla jsem si dost jako sama a měla jsem... Myslim si, že jsem měla dost úzkosti a
12 deprese, akorát, že jsem to nemohla poznat, protože mi bylo čtrnáct a tak jsem začala
13 užívat drogy, protože se mi potom ohromně ulevilo. Neuměla jsem to jinak zařídit, už to
14 bylo nesnesitelný.

15

16 Tak a co se ti na tom stavu nejvíc líbilo? Nebo co bylo vlastně to, co tě v tom udrželo, nebo
17 co ti imponovalo?

18

19 Hele, můžu mluvit jako budoucí psycholog?

20

21 Můžeš mluvit, jak budeš chtít.

22

23 Jo, jo. Mě prostě strašně pomáhalo, to že se mi najednou udělalo dobře a všechny prostě
24 hormony, který jsou potřeba k tomu, aby člověku bylo dobře se najednou začali vylejvat
25 prostě do mozku a to mi dělalo hrozně dobře. Jako, co se mi na tom stavu... Jako, jak jsem
26 se cítila, co bylo nejlepší na tom, jak jsem se cítila, je asi nějaká... Jednak teda příval energie,
27 kterou jsem vůbec neměla před tím, chuť do věcí, sebevědomí, pocit nesmrtelnosti,
28 nezničitelnosti, hodně se mi zmenšily úzkosti a sociální úzkosti, tak jsem se dokonce byla
29 schopná bavit s lidma a no... A tohle to se mi stalo osudným, no. Já jsem ten popis toho i
30 měla.

31

32 Tomu rozumím. A v čem bylo vnímání vlastně... V čem bylojiný vnímání té reality okolo
33 tebe, toho světa?

34

35 Hm. No, řekla bych, že můj mozek fungoval tak na 250 procent, jo? Takže já jsem najednou
36 prostě, že mi to hrozně pánilo, že jsem byla najednou schopná třeba se učit na gymplu ty
37 složité věci, ale zažívala jsem, asi díky těm hormonům a různým pocitům štěstí jako...
38 Velký třeba sounáležením s lidmi, pocit, že mě lidi rozumějí a já jim. Zažívala jsem, že.... Co
39 byla ta otázka? Se ztrácím.

40

41 Jasně, jaký bylo, jaký byl vlastně rozdíl v té vnímání reality kolem tebe, toho světa.

42

43 To je strašně těžká otázka, ty jo. Protože tady z té strážlivé reality je to těžký zachytit, jo.
44 Ale asi jak jsem řekla, jako funkce mozku se zvýšila strašně moc a mě hrozně bavilo
45 přemýšlet, hrozně mě bavilo tvořit, viděla jsem hodně souvislostí, který jsem před tím
46 neviděla, o kterých nevím dneska jestli jsou jako relevantní, ale tehdy mě to hrozně bavilo.

47

48 To zní, že ses cejtila fakt skvěle, tak co tě přivedlo k tomu, vlastně se léčit?

49

50 No, takhle skvěle jsem se cejtila nějakou dobu a zhruba tak od půlky mé drogové kariéry
51 jsem se cítila dost hrozně. Nejhorší asi... Nejhorší asi bylo že se mi vlastně znova vrátily ty
52 stavy, který... Před kterými jsem utíkala, který jsem tím chtěla řešit. A ozvaly se ještě
53 v horších měřítkách, jo? Takže jsem jako... Jak ten mozek je trochu přepracovanej, jak ten
54 metabolismus je vyčerpanej, člověk málo spí, málo jí a hrozně se za sebe stydí, tím co dělá,
55 tak jsem začala mít znova sociální fobie, paranoiu, úzkost, nebyla jsem vůbec schopná
56 fungovat jako v životě. To co mě přimělo, se toho vzdát jako byly všechny tady ty věci, o
57 který jsem přicházela, o sebehodnotu... Člověk přijde úplně o všechno vlastně, jako
58 postupem času. A poslední, o co člověk přichází, jsou asi ty blízký vztahy. S rodičema tehdy
59 nejbližší. No a to když jsem zjistila, že je v pořádných troskách, tak jsem vlastně se
60 odhodlala jako se drog pustit a snažit se s tím něco dělat.

61

62 A ten moment, takovej ten moment, kdy sis řekla dost, byl tam nákej, nebo...?

63

64 Těch bylo asi tak tisíc. (smích) Těch bylo asi tak tisíc a ten poslední byl taky takovej
65 průsečík jako víc faktorů. Jeden takovej faktor byl, že jsem se dostala na vejšku, na kterou
66 jsem chtěla, na literaturu českou a zjistila jsem, že do té školy nemůžu chodit. Protože
67 prostě mám takovou úzkost, že nemůžu vytáhnout paty z domu. Další věc byla, že jsem
68 vlastně viděla, jak jsou na tom rodiče špatně, když mě vidějí. A ta třetí věc byla, že jsem si
69 to prostě slíbila, že s tím za nějakou dobu něco udělám a už vlastně nezbylo nic, proč bych
70 měla. Další věc byla, že se mi začala komplikovat vztahová situace s mými dodavateli. Kdy
71 jsem nechtěla podstupovat některý věci, který asi byly na pořadí dne a tak jsem si řekla, že
72 možná je ta pravá chvíle se na to vybodnout. No, ale hrozně jsem se bála opustit tady tu
73 jistotu. Sice bídnu, ale jistotu.

74

75 No a bála ses nějak jakoby i tý reakce toho okolí?

76

77 Jak to myslíš?

78

79 Promiň. Když se vlastně začneš léčit, jak na to bude reagovat to okolí a teď to myslím i
80 třeba ze strany toho... Těch lidí, který jako si nepřipouštěli, že seš závislá, nebo naopak pak
81 těch kamarádů, s kterejma si třeba brala, nějaký strach, že o ně přijdeš? Jo, nějaký vlastně
82 reakce, že když se změníš ty, tak co na to řekne to okolí, nebo tak.

83

84 Hele, pro mě tohleto nebyla úplně otázka číslo jedna, protože já jsem věděla, že se prostě
85 musím změnit, nebo že brzo umřu, protože to se fakt nedalo snést. Věděla jsem, že přijdu o
86 lidi, se kterýma беру, protože jsem věděla, že oni nepřestanou a to bylo taky jedna z věcí,
87 proč to bylo tak těžký opustit. Ale jinak mě vlastně z toho sociálního okolí jako moc
88 nezbylo, takže jsem neřešila, co si řeknou lidi, že jsem v léčbě. Já jsem spíš roky před tím
89 řešila, co si lidi říkaj, když jsem tak... Na tom tak strašně blbě a ještě si za to můžu sama. Já
90 jsem cejtila hroznou vinu a stud. Takže když jsem se šla léčit, tak už mi zbyli jenom ty
91 nejbližší se kterýma jsem vlastně mohla bejt na to spíš hrdá, než že bych se styděla. Ty
92 nejbližší jako kamarádi a rodina, jako ty čistý kamarádi a rodina to věděli a jediný co
93 vlastně jsem mohla dělat, bylo tohle. Takže jsem si spíš potom užívala, to že můžu bejt
94 aspoň za něco na sebe hrdá. Na začátku.

95 Hm.

96 Uf, těžkej rozhovor.

97

98 Těžkej... Já vim. Vim o tom, že není úplně příjemnej, nebo že jde jako po takových věcech,
99 který chápu, že nemusej bejt úplně příjemný, takže nemusíš samozřejmě odpovídat, nebo
100 dej si čas, když budeš potřebovat, nebo cokoliv. Nechám to čistě na tobě, co se ti bude chtít
101 odpovídat a co ne. No, ty si teda pak nastoupila do komunity?

102

103 Já jsem pak nastoupila do takový malý, lokální komunity v Praze, nevím jestli ještě existuje
104 a byla to soukromý pracoviště. Protože jediný co jsem se bála, je, že to budu mít
105 zaznamenaný v lékařských zprávách, že za to budu nějak potom znevýhodňovaná. Tak
106 tady s těma institucema jsem nechtěla mít nic společnýho. Tak jsem šla do soukromýho
107 léčebnýho zařízení, kde jsem byla stacionárně... Ne, pobytově pár týdnů, stacionárně jen
108 dva týdny na konci a pak jsem šla do komunity. Prostě jsem tam čekala, až se uvolní místo
109 v komunitě.

110

111 No a jak vzpomínáš na ten čas strávenej v tý komunitě?

112

113 Myslíš v tý, co jsem potom nastoupila?

114

115 Hm.

116

117 Jo, no hele mě se to dost jako mění ten pohled na to, protože už je to docela pár let a... Ale
118 jako pocitově první co cejtím, je úplně jako dojetí a vděčnost. Vždycky, když na ní
119 vzpomínám. Pak jako po těch letech už se umím koukat kriticky na to, na způsob tý léčby,
120 že ne všechny věci třeba bych si chtěla jako znova absolvovat. Ale je to vlastně jako...
121 Dlouho jsem to vnímala, jako svůj druhý domov, jako místo, kde jsem se podruhý narodila
122 vlastně. Kde jsem měla šanci dospět, měla jsem tam šanci dát se dohromady a bejt přijatá
123 v tom stavu, v kterým jsem tam přišla. Takže cejtím prostě vděčnost obrovskou.

124

125 A jak tam... Navázala jsi tam i nějaký bližší vztahy v tý komunitě? Nějaký důvěrnější
126 vztahy?

127

128 Myslíš jako ty zakázaný partnerský a erotický?

129

130 No může to bejt i to, pokavaď máš něco na mysli. Asi mě to zajímá jako všeobecně, jestli
131 tam byly některý vztahy, který ti opravdu víc přilnuly, klidně i ty zakázaný, erotický. Záleží
132 na tobě, jak to pojmeš.

133

134 No, pro mě asi nebyly důležitý partnerský, erotický, já jsem tam teda něco s někým
135 zažívala malinko, ale rozhodně v tom nebyly větší citový pouta. Spíš to byl takovej další
136 způsob, jak ventilovat nějaký napětí a to jsem si tam potom taky docela vyžrala, takže jsem
137 to potom moc nedělala dál. Blízký citový vztahy... Hele, jako ono to společenství v tý
138 komunitě funguje prostě jako nějaký jako podivnej organismus, jako takovej formát, kterej
139 se vlastně jinde jako nevidí, nebo nezažije mi přijde. Já jsem to teda takhle nezažila, ani
140 potom v pozdějším pokračování v různých skupinách. V tom vlastně jako je parta lidí,
141 který usilu... Nebo když to řeknu dramaticky, tak bojujou o život. Vlastně jako bez
142 nadsázky. A ty vztahy jsou tam hrozně blízký se všema, protože nemůžeš jinak. I s lidma,
143 který by sis do svého života fakt nevybrala, kterejch je tam většina, prostě bojujete o
144 společnou věc. A skrz tu jako blízkost si můžete k sobě dovolit bejt na sebe i drsný, říkat si
145 pravdu do očí. To bez tý blízkostí není možný. Takže já to jako zpětně vidím tak, že
146 všechny ty vztahy tam byly jako velmi blízký. Pár lidí mě prostě strašně pilo krev, nikdy
147 jsem si k nim nenašla cestu, ale těch bylo fakt minimum za tu dobu. Za devět měsíců a dva

148 týdny. Na začátku jsem se hodně upínala na terapeutky a potřebovala jsem od nich jako
149 nadstandardní podporu, nebo jako nadstandardní jako... Bejt v jejich rukách, což tam moc
150 nebylo vítaný, oni se mě snažili tlačit spíš do té skupiny, já jsem se té skupiny bála a když
151 si to po několika měsících povedlo, tak to bylo hrozně super. Ty vztahy neudržuju, cíleně
152 po té komunitě a na začátku to funguje jako ochrana. Prostě když jeden náhodou uklouzne,
153 tak může strhnout druhýho, tak já jsem si říkala, že bych chtěla, aby to byla moje první a
154 poslední léčba a že udělám všechno pro to, aby to tak bylo, takže jsem si s nikým žádný
155 kámošení neužívala, ale víme o pár lidech přes facebook o sobě, že jsme všichni v pohodě a
156 mě to dělá strašnou radost, že maj dneska třeba děti a rodiny.

157

158 Tak to je super slyšet.

159

160 Jo, jo, jo. Je jich většina. Mám radost.

161

162 Tak to je super. Ty si to tady vlastně trošičku načala, dokážeš nějak pojmout, jak rozdílněj,
163 nebo v čem rozdílněj je ten život v té komunitě s tím životem venku?

164

165 S jakým životem venku?

166

167 Mimo tu komunitu.

168

169 Jako obecně? Nebo s mým životem před tím?

170

171 Ne, ne, ne. Myslim tím teďka asi jako obecně.

172

173 No, myslim si, že asi úplně ve všem, že jako... ty jo, to je hodně široká otázka.

174

175 Je to široká otázka. Myslim to tak, přece jenom devět měsíců, i vlastně delší dobu kterou
176 lidi trávěj v té komunitě, je poměrně dlouhá doba, dá se říct velká část života, tak je to spíš
177 otázka mířená na to, jak moc se to liší ten život, ten čas strávenej, třeba ten rok v komunitě
178 od toho roku strávenej mimo tu komunitu vlastně.

179

180 Já to srovnám se svým životem po komunitě, protože před tím, to se nedá srovnat vůbec
181 nic s ničím. Omezenej pohyb, pravidla, který jinde nejsou, podpora lidí, která jinde není,

182 fáze, který taky nejsou venku. Smysl obrovskej, jako hmatatelnej, ten tam prostě je jako,
183 ten by se dal krájet jo, takovej koncentrovanej prostě. Všude v tom prostředí. Smysl toho,
184 co děláš, proč tam seš, smysl toho, dívat se prostě na sebe do zrcadla, snažit se bejt prostě
185 jinej, snažit se změnit, to je hrozná dřina. To je strašná dřina. Myslim si, že všechny ty
186 podmínky tam jsou ideální pro tu změnu, protože venku... Venku myslim, není moc
187 prostor na to, změnit se, jako vzít to jako totální rekonstrukci. Pobouchat cihly, nebo
188 všechno strhnout nakonec od základů. Tak na to jako není moc venku čas ani prostor, jo. A
189 že tam jak je člověk chráněnej těma pravidlama, tím časem, tou strukturou toho času, tou
190 blízkostí a tou společnou věcí prostě. Strašná motivace je v tom. Tak to jsou podmínky pro
191 tu změnu, no.

192

193 Tak to jsi to pojmla krásně tu otázku. Na to jak byla široká. Takže za to díky. A ještě co se
194 tohohle týká vlastně, zajímalo by mě, jak si vnímala vlastně to odloučení, od těch blízkých
195 lidí, když jsi šla do komunity, protože tak jak já to znám, tak vlastně nějaký čas, seš úplně
196 bez kontaktu v tý komunitě, tak jak si vnímala tohle?

197

198 Ty jo, to si musím rozvzpomenout. Ty jo... Hele, ty vztahy s nejbližšíma byly v takových
199 troskách, že já nemůžu říct, že by se mi po nich stejskalo, protože... Tam byly jako jiný
200 pocity. Nebo jako stejskalo se mi, ale nechyběli mi. Protože mi mělo jako co chybě a když
201 jsem tam myslela na svý blízky, tak jsem se strašně těšila na to, až budeme moc začít znova
202 a oni tam za mnou jako jezdili že jo, jednou měsíčně, ty návštěvy jsou povolený od začátku.
203 Takže vždycky když přijeli, tak to byla jako pro mě slavnost nebo velká... Mě to prostě
204 strašně motivovalo, mě to dávalo jako ohromnej smysl, když už třeba sem... Hlavně na
205 začátku tý léčby, jsem věděla, že to dělám kuli nim, pak až to přešlo, že to dělám kuli sobě.
206 Takže když přijeli a mohla jsem jim ukázat zase kousek, co jsem na sobě upracovala a co si
207 můžu už se mnou jako začít užívat konečně, tak jsem prostě byla strašně nadšená z toho,
208 že je mám, že jsou při mně, že za mnou jezděj, že maj zájem. To bylo to hrozně důležitý.
209 Tohleto je taky věc, která mě v prvních týdnech po komunitě zachránila od drog, kde jsem
210 si představila, co to zase udělá s rodičema a to mě zase zabrzdlilo v takovym docela
211 vyhecovanyh kraji venku jednou a bylo to dobrý, no.

212

213 No, já mám pocit, že tys to tady vlastně trošku řekla, právě v tý předchozí otázce. Ale ráda
214 bych ti ji stejně položila, abychom si to trošku sesumírovali. Co bylo vlastně to, co ti v tý
215 komunitě nejvíc pomáhalo?

216

217 Chvilku času... (dlouhá pauza) Co mi pomáhalo se změnit? Nebo co mi pomáhalo... V čem?
218 Máš to nějak ohraničený?

219

220 Nemám to úplně ohraničený, je to mířený ta otázka jako tak, co ti pomáhalo vlastně tu
221 komunitu zvládnout, nebo dokončit to.

XXX

222

223 Jo, takhle. Jo, jo. Co mě drželo neutéct?

224

225 Jo, přesně tak.

226

227 Chápu. Hele, chtěla jsem utéct no, několikrát, bylo to jako hustý. Na začátku to byla taková
228 negativní motivace, že když uteču, tak prostě... Jako se tím znemožním v těch očích
229 druhých, nebo jsem řešila, jak budu působit na ty druhý. Kam půjde moje důvěryhodnost,
230 nebo kam půjde moje úsilí prostě, co si jako o mě budou myslet. Tyhle ty lidi, kteří tam se
231 mnou byli, který si měli hodně co myslet o mě. Pak mě strašně pomáhalo nezklamat rodiče.
232 No, ale pozdějc, když už se to překlopilo v tu vnitřní motivaci, v tu jako, že se mi vlastně líbí
233 překonávat se, začít si vlastně k sobě úplně na zelený louce budovat vztah, jo. To by tady
234 asi mělo hodně zaznít, jo. Že ta komunita člověku dá jako šanci na začátku, uchopit do
235 vlastních rukou to, jak ten vztah k sobě začít prostě dělat. Protože on je dost jako v bídě, že
236 jo, když tam člověk přijde. A myslím si, že od toho se potom odvíjí všechno ostatní. Myslím
237 si, že potom když mám pak jako... Mít se ráda jsou silná slova jako tehdy, ale jako začínat
238 mít k sobě vůbec jako nějaký vztah se potom odráží v tom, že můžu mít vztahy se svejma
239 blízkýma, můžu mít prostě... Můžu mít čeho dosahovat, můžu se na něco těšit, můžu si být
240 se sebou jistá, opírat se o sebe, všechno prostě... Všechny tady ty jako plody, který člověk
241 jako má k dispozici, když je, je to úžasný prostě. Zpátky k té otázce. Tohleto mě strašně
242 pomáhalo tam zůstat, protože ten vztah k sobě, se začal prohlubovat a sílit, bylo na čem
243 stavět. Bylo teda dost na hrubo postavený jako, protože člověk tam plní fáze, připadá si
244 dobře, něco splní, ostatní ho pustěj do další fáze, to je jako velká prostě událost, jo?
245 Postupně sílíš, postupně seš víc jako... Nestydíš se tolik, máš aspoň pár věcí za kterým...
246 Díky kterým si můžeš stát sám za sebou. Sebevědomí se posiluje, sebehodnota se posiluje,
247 tam jak vlastně plníš ten bodovací systém a fáze a máš ty rituály, ty jsou hrozně fajn,
248 prostě to je úžasný, úžasný. To není jenom jak, to je doopravdy, že to člověk prožije, že
249 postupuje dál, to je třeba ta věc, co mi chyběla potom, po komunitě, že tady venku nejsou
250 žádný fáze. Venku si musíš poradit sama, jestli postupuješ, nebo ne. To mi hrozně
251 pomáhalo vlastně, tady ten jako... Ta struktura toho dlouhýho času tam, to že člověk furt
252 za něčím jde, že má jako pořad cíl jako nějaký, kterej nejasně danej, nemění se, tam je
253 jenom na tobě, jak ho jako... S jakým úsilím a jak poctivě ho jako chceš dosáhnout. No, no,
254 no.

255

256 Super, děkuju. Když si v té komunitě byla, vnímala si v tu dobu nějaký rozdíl mezi
257 terapeutem a sociálním pracovníkem? Měli jste tam sociálního pracovníka?

258

259 No, měli jsme tam sociálního pracovníka... Co to bylo?

260

261 To tady asi zatroubilo auto. (

262

263 Jo. (smích) Měli jsme tam sociálního pracovníka a nějak mi přijde, že... On byl taky
264 terapeut a vedl ty skupiny a byl i osobním terapeutem některých a rozdíl by v tom, že za
265 nim se dalo přijít, jako když člověk potřeboval zařídit nějaký věci, jako sociální příspěvky
266 prostě vyřídit si všechny povinnosti. No...

267

268 Jo, dobrý. Je to spíš taková jako meziotázka, jak to vlastně ty lidi vůbec vnímaj, jestli vnímaj
269 nějaký rozdíl tam tady v tom. Mám tady zase takovou otázku, co sis z komunity, jestli to
270 dokážeš nějak zpracovat, co si si z té komunity odnesla do života?

271

272 Cílevědomost a výkonovost, kterou musím krotit. Na který se dost zakládá jako nějaká
273 sebehodnota, tak s tím se teďka popasovávám. S tím souvisí věc, že se můžu na sebe
274 spolehnout, že vlastně jako ty věci, který mi před tím přišli jako úplně nedosažitelný, třeba
275 jako vystudovat vysokou školu, nebo stát na vlastních nohách co se týká ve vztahu, jako
276 v blízkým vztahu, bejt jako prostě dospělá, nebo jako nevím, separovaná. Tohleto. Pak mě
277 strašně pomáhá, nebo pořád čerpám, taky to krotím, nějakou jako sebedisciplínu, nějakou
278 jako... Já nevím, jestli jsem to v sobě asi měla i před tím. No, že se jako dokážu k věcem jako
279 dokopat, že hodně u věcí vydržím. Myslim. I zase nějakýho jako, že to není zrovna fajn v tu
280 chvíli... Ty dlouhodobý cíle, to jsou asi... No to jsou ty dlouhodobý cíle.

281

282 Jo. My jsme se teďka tady pobavily o tom, co ti pomáhalo v té komunitě. Bylo tam něco, co
283 ti to naopak stěžovalo?

284

285 Jako dokončit tu léčbu myslíš? Jako projít tou komunitou do konce?

286

287 Hm.

288

289 No tak pobyt v komunitě mi stěžovali lidi, kteří na mě útočili, když už jsem byla v nějaký tý
290 pokročilý fázi a vim, že jsem tam měla konflikty s jedním klukem, takový jako dost ošklivý.
291 Že jsem dělala hrdinku, že si to ustojim a prostě mě neměl jako ohrozit, ale tadyty jako
292 otevřený prostě agresivní jako útoky na mě mi to docela stěžovaly. Znepříjemňovaly. Bylo
293 mi to líto. Prostě jsem neměla jak se bránit, nebo mi to tak přišlo. Co mi pak stěžovalo
294 v komunitě být. Hele, asi třeba ta... Ten stereotyp. Jako ono je v tom člověku na jednu
295 stranu dobře, že jako víš, že každej ten den má svůj smysl, ale ty dny jsou fakt stejný furt,
296 jako já třeba ráda vzpomínám na pracovní terapii, kde prostě jsme chodili pracovat ven,
297 sbírat kameny z pole, dřevo z lesa a tak. Tak do toho jsem se musela hodně překonávat,

298 když třeba přšelo, byla zima, ty si věděla, že musíš bejt celej den venku a vohejbat se por
299 těžký kameny. Tak jsem si říkala jo dobrý, tohleto překonám, ale potom prostě když musíš
300 čtvrtej, pátej, osmej tejdén prostě sedět u záhonu a okopávat brambory, protože to prostě
301 zrovna hospodářství vyžaduje, tak ty mě prostě úplně zabíjely tadyty jako... To byla fakt
302 zkouška velká, to jsem nesnášela. Ty jo fuj.

303 Chápu, stereotyp.

304

305 Co?

306

307 Jo, že chápu. Že ten stereotyp... Rozumim tomu, no.

308

309 Že to je na zbláznění? Jo a pak to tim ještě uměli otrást lidi, který třeba přišli na tejdén,
310 stalo se že utekli, zrecli třeba. Jako ne třeba v komunitě, ale jako třeba na výletě
311 v nejbližším městě... Tak to mě... Nevim jestli spíš posilovalo, asi spíš mě to posilovalo. Ale
312 jako v začátku tý léčby jsem jim to jako záviděla, říkala jsem si ty brd'o, já chci taky prostě.

313

314 Ale ustálas to.

315

316 Jó, pohoda. (smích)

317

318 Ty si tady říkala, že těch momentů bylo hodně, kdys to chtěla vzdát. Byly ty momenty
319 nějaký konkrétní, nebo mohla bys mi říct něco víc o těch momentech, když si to chtěla
320 vzdát?

321

322 Jo, první byl po... asi po dvou měsících, když jsem přišla na to, že to asi nebude taková prča
323 a když jsem přišla na to, že ty pokroky a to ocenění a to příjemný co se člověku děje, jako
324 třeba v podobě toho ocenění a tak, bude fákt pomalý, mravenčí práce. A přestalo mě bavit
325 takovýto prvotní nadšení. Tak jsem začala zpřádat plány s jedním spolubojovníkem, že
326 utečeme a prostě to někde seženeme, nebo uvaříme a že si to dáme a že se prostě můžem
327 na všechno vypadnout a takhle a pak jsme to ňák zastavili. Nevim už ani jak. Myslim si, že
328 jak jinak než před skupinou, byl z toho docela... Ostuda, nebo prostě mě bylo fakt trapně
329 potom, protože to člověku prostě překlikne jak výhybka v mozku a prostě nepřemýšlí už
330 sám za sebe, jo. To se furt vrací. Vždycky to prostě musíš přebít ještě vyšším esem. Tady tu
331 bažinu, že když jako bažíš, tak seš prostě... Sice seš to ty, ale nemáš vůbec k dispozici nic
332 jinýho, než toho feťáka v sobě. Jako bys úplně prostě, jako nemáš prostě dostupný, to že
333 prostě seš tam, pracuješ, někoho miluješ, pro někoho se chceš vrátit, prostě záleží ti na
334 mámě a tátovi. To všechno jde stranou. Prostě se z tebe stane jenom ten úplně šílenej

335 člověk, kterej nevidí, neslyší. Takže to jsou ty momenty, který tam pro mě byly těžký. Já
336 jsem tadyto zažila asi jenom jednou, dvakrát. A další druh těch momentů, kdy jsem chtěla
337 už pryč, bylo po půl roce, kdy jsem strašně moc začala myslet na to, jaký to bude, až budu
338 venku a hrozně jsem se začla těšit za svým přítelem a který na mě čekal a psal mi dopisy a
339 já jsme si myslala, že už jsem v pohodě a chtěla jsem sama a za tátou a chtěla jsem budovat
340 ten život a úplně jsem se nesoustředila, měla jsem špatný bodování, spadla jsem fázemi až
341 do nuly, měla jsem za to nějaký tresty a upozornilo mě to na to, že musím bejt trpělivější a
342 ještě si nevyskakovat po půl roce, to byl taky moment, kdy jsem to chtěla zabalit, ale to už
343 člověk jako ví, že prostě jiná cesta, než to dokončit, prostě není. Neexistuje. Už k sobě ten
344 vztah má a che si dopřát to, že bude končit ve třetí fázi, dostane zlatej řetízek prostě, budeš
345 hotovej, budeš mít nějaký záruky, že to funguje. Že tě to ochrání do budoucna. Takže tyhle ty
346 momenty no.

347

348 No, ale co bylo teda v těch momentech to, co tě vlastně nakonec přimělo to nevzdat.

349

350 Ten první moment, po těch dvou měsících, byl o tom... Teda co mě přimělo zůstat, to bylo o
351 tom, že jsem si strašně přála vlastně, jednou žít život, jakej prostě bych chtěla, jo. Bez těch
352 prostě šílenejch stavů, který jsem měla před tím a já nevím, jestli si na to vzpomínám teď,
353 nebo jestli to tak doopravdy bylo, ale myslím si, že jsem si prostě chtěla dát šanci, že jsem
354 to chtěla zkusit, víš? Ještě to vydržet, je to jako když seš jako v sauně a říkáš si, ty jo ještě to
355 vydržím, nebo už se na to vykašlu? A ještě to prostě chvilku vydžíš. Protože můžeš.
356 Vždycky jsem si říkala, ještě můžeš. A vlastně to jsem si říkala... No tohleto mě provází
357 vlastně docela dost. Do teďka v různých jako situacích, jo. A ten druhej moment, to už
358 jsem jenom věděla, že prostě... Že je to nějaká blbost, kterou jsem si vymyslela, že je to jako
359 jasný, že zůstanu a odmakám si to, co jsem pokazila a že prostě to už jako nepustím. Že ty
360 vztahy začaly nabývat na síle a že to prostě kuli svému životu, kterej by moč bejt docela
361 fajnovej, že to prostě určitě neto, nepustím.

362

363 Dobře, dobře.

364

365 No a je v tom i to, hele je v tom i... Je v tom jako hodně ten sociální tlak jako. Jako odejít
366 odtamtad, prostě to je jako, to se jako neodpouští, jo? Nebo jako odpouští, my jsme to...
367 Jeden se tam vrátil, jo a odpustili jsme mu to, ale měl těžkou cestu na začátku. Jsem se bála
368 jako vypadnout z tohotohle, myslím si že ta společná jako... Ten společnej bič a motivace je
369 jako v tý komunitě asi jako jedna z nejdůležitějších věcí. Že ti prostě do toho lidi maj co
370 kecat, protože to prostě zažívaj taky. Přesně tohle. Přitom nejsou nějaký jako... Prostě
371 odborníci v bílejš pláštích, který si o tom něco myslí, ale že jsou to některý, kterým se
372 před měsícem stalo to samý, víš. A že ti řeknou, tak ty si se zbláznila jako, co? A vědí o čem
373 to je, vědí co říkaj, když to říkaj, no.

374

375 Jasně. Co tě teď odrazuje vlastně od toho znovu brát drogy?

376

377 (smích) Jednak žiju život, jak jsem vždycky chtěla, i když vždycky je na čem makat a co si
378 přát, ale jako... (smích) Já jsem prostě nikdy nevěřila, že to může být jednou takhle dobrý,
379 jak je to teď konč. Takže ty drogy v tom životě vlastně nemaj vůbec žádný místo, jo. Jako
380 jsem abstinent, nepiju, pila jsem před nákou dobou, zjistila jsem, že mě to nebaví. Že prostě
381 mě baví, být ve svém střízlivým mozku. Mít prostě to vědomí svoje, jaký mám přirozeně,
382 že i to je docela jízda. (smích) Že to může být v různých jemných vrstvách jako
383 proměnlivý, že člověk může poslouchat hudbu, psát báseň, nebo se učit, nebo řídit auto,
384 vždycky je to malinko jiný to vědomí, takže jsem hodně zcitlivěla, na spoustu věcí a
385 představa, že si jako nasypu do sebe nějak umělej stav, je mi úplně jako odporná vlně.
386 Jsem neměla chutě třeba tři roky, myslím. Mě to jako vůbec nezajímá už. Já jsem proto se
387 chtěla stát někým, kdo bude se závislejšma pracovat, jako profesně a mě to přestalo úplně
388 zajímat i víc. Jako neříkám, že se k tomu třeba někdy jako nedostanu, ale už to prostě pro
389 mě není vůbec téma, ani tady v tom opačným pohledu ta věc. No... Jako miluju to jaký
390 život umí být. (smích) Fakt drogy jako jsou trapný proti tomu.

391

392 Jasně, takže se ti nestejšká po tom starým životním stylu?

393

394 Hele nestejšká, to určitě ne. To určitě ne.

395

396 Jak na to vzpomínáš? Nacházíš na týdletý zkušenosti, kterou jsi měla něco pozitivního?

397

398 No, jo, jo. Ono to jako je pozitivní. Ono to je dobrý, že jsem to absolvovala. Jako jednak já
399 jako vděčím drogám, že jako jsem prostě byla na pár měsíců, nebo let, jako venku z těch
400 příšernejch stavů, co jsem měla před tím, kdy jsem jako třeba necejtla vůbec nic, jo. Jako
401 že jsem třeba záviděla ostatním, že se třeba naštvou, nebo že maj něco... Názor. Protože to
402 cejtěj. Já jsem třeba nic takovýho neměla, bylo to fakt docela šílený. Takže ty drogy mně
403 hrozně pomohly a já je vlastně mám za to ráda, jo. (smích) A pak taky bylo strašně fajn, že
404 se mi dostalo takovýhle jako ohromný výsady, někde prostě strávit devět měsíců
405 v každodenní péči a dát svůj život do pořádku. Myslím si, že to je velká vzácnost. Když jsem
406 vylezla, začala jsem se zajímat o pomáhající profese, tak mi bylo hrozně líto, že nejsou
407 komunity pro lidi s duševním onemocněním, nebo pro lidi, kteří se chtějí zbavit kouření, jo.
408 Prostě víš, že to je jako velká výhoda. Takže v tomhle to je to taky hrozně pozitivní
409 zkušenost. A taky jsem poznala vlastně to... Jako dark side jako odvrácenej svět. (smích)
410 To já ráda, víš co. (smích) Poznala jsem spoustu věcí, který prostě může jako moje vědomí
411 zažít, taková gymnastika, jo. I tomu jsem ráda vlastně. Tý otevřený makovici, která mi
412 z toho trošku zustala. Jsem jako vnímavější pro různý odstíny vědomí si myslí.

413

414 No neboj, už na tebe jdu z poslední otázkou...

415

416 A ještě, ještě mě napadá jedna věc, jo. Oni se totiž potom, když jsem se zahojila já, tak se
417 pak zahojili i mí nejbližší vztahy, to znamená, že to pak pohnulo s lidma, který jsou mi
418 hodně drahý a i oni se vlastně cejtili ve svém životě mnohem líp než před tím. Za to jsem
419 taky drogám vděčná, že vlastně spustily takový domino toho, že se prostě moje rodina
420 začala každéj sám o sebe starat a dali si taky svý životy do pořádku, protože jako je to asi
421 hecovalo, takže to je jako... Já na drogy nedám dopustit. (smích)

422

423 Jasně. Tak jo, už jenom poslední a nebudu tě trápit. (smích) Vlatně tys to ted'ka tak ňák
424 jako taky řekla, jak se ten tvůj život změnil od doby, co jsi prošla léčbou? Tak možná jestli
425 by si to nějak shrnula? Vypíchlá nějak nejdůležitější body?

426

427 No tak hlavně to zasáhlo jako období mýho dospívání a spění k dospělosti, takže se toho
428 změnilo fakt jako strašně moc. Co by se asi změnilo i člověku, kterej nevylezl z komunity,
429 tak se mi to těžko odděluje, ale můj vztah k sobě se prohlubuje a sílí a je to fakt hezký. Jako
430 mám pocit, že se mi jako nemůže už nic stát, víš? Že když třeba budu mít... I kdybych třeba
431 měla někdy nějakej velkej problém, takže to prostě zvládnou, protože už i vim jak. A mě se
432 taky staly jako těžký momenty za tu dobu, ňáky prostě... Umřeli ňáký blízky a ňáký prostě
433 jako dramatický rozchody a takový fakt jako dramatický situace životní, ňáký krize jako,
434 ale ověřila jsem si, že prostě to jsem schopná zvládnout tadyty věci, přijdu si tak
435 neohroženě jako. Potom co se změnilo, jsou určitě ty vztahy s blízky a vlastně i ty lidi
436 kolem mě se změnil, začali prostě jako... ňák prostě přehodnotili svý hodnoty, mi přijde. A
437 co se taky změnilo je, že jsem jako vystudovala bakalářský stupeň vysoký školy a jsem na
438 dalším a myslela jsem si, že to je jako nekonečná možnost prostě, víš tady přes tu
439 disciplínu, co jsem získala v komunitě, prostě můžu všechno. Můžu třeba vystudovat dvě
440 vejšky. No a jak je to dýl od tý komunity a zjišťuju, že nemusim tolik dřít na ten výkon, tak
441 ted'kon se mi třeba mění pod rukama uplně jako celej koncept toho, jakej jsem makač, že
442 třeba nemusim bejt takhle... To se třeba mění ted'kon, jo? Ono je furt něco takovýho, co se
443 dá objevovat. No...

444

445 To byl krásnej rozhovor. Moc děkuju

446

447 Já díky ty jo. Já o tom ráda povídám, protože to je krásný, akorát už to nechci nikomu cpát.
448 Tak o tom moc nemluvim.

449

450 Ne, ne, ne. Opravdu moc hezkej rozhovor, já strašně moc děkuju.

Bibliografické údaje

Jméno a příjmení autorky: Denisa Procházková

Studijní program: Sociální práce se zaměřením na komunikaci a aplikovanou psychoterapii

Název práce: Sociální rehabilitace osob závislých na nealkoholových drogách

Vedoucí práce: Mgr. Jan Jakub Zlámaný, Ph.D.

Rok dokončení práce: 2020

Počty znaků hlavního textu práce: 126 667

Celkový počet znaků: 213 617

Přímé citace: 28 844

Ostatní text: 86 950

Text práce ve formátu PDF:

BP_Prochazkova_Socialni_rehabilitace_osob_zavislych_na_nealkoholovych_drogach.pdf

**Posudek vedoucího bakalářské práce
na Pražské vysoké škole psychosociálních studií**

Jméno a příjmení studenta/-tky: Denisa Procházková

Obor studia: Sociální práce se zaměřením na komunikaci a aplikovanou psychoterapii

Název práce: Sociální rehabilitace osob závislých na nealkoholových drogách

Vedoucí práce: Mgr. Jan Jakub Zlámaný Ph.D.

Technické parametry práce:

Počet stránek textu (bez příloh): 77

Počet stránek příloh: 36

Počet titulů v seznamu literatury: 34

0**	1	2	3	4

Výběr tématu

Závažnost tématu

	1			

Oborová přiléhavost tématu

	1			

Originalita tématu a jeho zpracování

	1			

Formální zpracování

Jazykové vyjádření (respektování pravopisné normy, stylistické vyjadřování, zvládnutí odborné terminologie)

	1			

Práce s odbornou literaturou a prameny (citace, parafráze, odkazy, dodržení norem pro citace, cizojazyčná literatura)

	1			

Formální zpracování (jasnost tématu, rozčlenění textu, průvodní aparát, poznámky, přílohy, grafická úprava)

	1			

Metody práce

Vhodnost a úroveň použitých metod

	1			

Využití výzkumných empirických metod

	1			

Využití praktických zkušeností

	1			

Obsahová kritéria a přínos práce

Přístup autora k řešené problematice (samostatnost, iniciativa, spolupráce s vedoucím práce)

	1			

Naplnění cílů práce

		2		

Vyváženost teoretické a praktické části v daném tématu

		2		

Návaznost kapitol a subkapitol

	1			

** 0 – nehodnoceno; 1 – výborně; 2 – velmi dobře; 3 – dobře; 4 – neprospěl/a

Dosažené výsledky, odborný vklad, použitelnost výsledků v praxi

		2		

Vhodnost prezentace závěrů práce (publikace, referáty, apod.)

		2		

Otázky a náměty k diskusi při obhajobě:

Námět k diskusi:

Otázka k obhajobě:

Co si kolegyně myslí, jaký je rozdíl a jaký je překryv mezi pojmy sociální rehabilitace a terapeutická komunita?

Celkové hodnocení práce (klady, nedostatky):

Předkládaná práce splňuje nároky kladené na diplomovou práci. Autorka rozdělila práci na teoretickou a empirickou část. Teoretická část práce obsahuje ve čtyřech kapitolách základní pojmy, historii a strukturu terapeutických komunit, vymezení pojmu sociální rehabilitace a sociální práce v komunitách. Z teoretického hlediska nevynechala, dle mého názoru, nic podstatného. V další páté kapitole, která je zároveň empirickou částí práce, kolegyně provádí kvalitativní výzkumné šetření s cílem zjistit: „Jak klienti terapeutických komunit vnímali svojí drogovou závislost a jak prožívali sociální rehabilitaci v terapeutických komunitách“. Pro svojí kvalitativní výzkumnou sondu oslovila tři bývalé klienty terapeutické komunity. Pro sběr dat použila polostrukturované rozhovory, které analyzovala za pomoci Tematické analýzy.

Kolegyně v teoretické části prokázala schopnost práce s odbornou literaturou a systematického shromažďování informací o daném tématu. V empirické části zvládla získat důvěru probandů a navzdory pandemii sebrat mnohovrstevnatý materiál. Autorka je poměrně stylisticky zdatná a v teoretické části popisuje všechny podstatné pojmy a teoretické koncepty spojené se studovanou problematikou. V praktické části své práce, prokazuje schopnost uplatnit kvalitativní metodologické postupy, kategorizovat data a srozumitelně interpretovat výsledky.

Připomínky:

Formální: Práce má poměrně malý počet (2.) zahraničních bibliografických pramenů.

Obsahové: Chybí mi jasnější vymezení autorky mezi pojmy sociální rehabilitace a terapeutická komunita. Podr. viz. otázka k obhajobě.

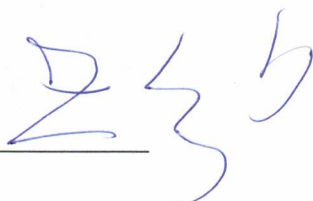
Celkově: Ocenit musíme schopnost autorky podniknout kvalitativní výzkumnou sondu do života terapeutické komunity a poměrně plasticky popsat co drogy dávají jejím klientů a co jim pomáhalo při zvládnání abstinence.

Práci hodnotím jako výbornou až velmi dobrou a doporučuji ji k obhajobě.

Doporučení k obhajobě: doporučuji*

Navrhovaná klasifikace: výborně až velmi dobře, dle obhajoby

Datum, podpis:

* nehodící se, škrtněte

**Posudek oponenta bakalářské práce
na Pražské vysoké škole psychosociálních studií**

Jméno a příjmení studentky: Bc. Denisa Procházková

Obor studia: Sociální práce se zaměřením na komunikaci a aplikovanou psychoterapii

Název práce: Sociální rehabilitace osob závislých na nealkoholových drogách

Oponent práce: Mgr. Lucie Vacková, Ph.D.

Technické parametry práce:

Počet stránek textu (bez příloh): 77

Počet stránek příloh: 36

Počet titulů v seznamu literatury: 34

0**	1	2	3	4

Výběr tématu

Závažnost tématu

	x			

Oborová přílehlavost tématu

	x			

Originalita tématu a jeho zpracování

		x		

Formální zpracování

Jazykové vyjádření (respektování pravopisné normy, stylistické vyjadřování, zvládnutí odborné terminologie)

		x		

Práce s odbornou literaturou a prameny (citace, parafráze, odkazy, dodržení norem pro citace, cizojazyčná literatura)

		x		

Formální zpracování (jasnost tématu, rozčlenění textu, průvodní aparát, poznámky, přílohy, grafická úprava)

		x		

Metody práce

Vhodnost a úroveň použitých metod

		x		

Využití výzkumných empirických metod

		x		

Využití praktických zkušeností

		x		

Obsahová kritéria a přínos práce

Přístup autora k řešené problematice (samostatnost, iniciativa, spolupráce s vedoucím práce)

x				

Naplnění cílů práce

		x		

Vyváženost teoretické a praktické části v daném tématu

	x			

Návaznost kapitol a subkapitol

		x		

** 0 – nehodnoceno; 1 – výborně; 2 – velmi dobře; 3 – dobře; 4 – neprospěl/a

Dosažené výsledky, odborný vklad, použitelnost výsledků v praxi

		X		

Vhodnost prezentace závěrů práce (publikace, referáty, apod.)

		X		

Otázky a náměty k diskusi při obhajobě:

- 1) Vysvětlete pojem craving.
- 2) Vysvětlete rozdíl mezi závislostními teoriemi - teorií automatických procesů a teorií dysfunkční inhibice.
- 3) Zamyslete se nad kritickými momenty výzkumu.

Celkové hodnocení práce (klady, nedostatky):

Autorka bakalářské práce (dále jen BP) se zabývala tématem sociální rehabilitace u osob závislých na nealkoholových drogách, jež prošli zkušeností, s dlouhodobým pobytem v terapeutické komunitě.

V teoretické části autorka nejprve vysvětluje klíčové pojmy, poté se zabývá historií terapeutických komunit a pojetím sociální rehabilitace z různých odborných perspektiv. V dalším kroku podrobněji přibližuje alternativy sociální práce v terapeutických komunitách, teorii uzavírá obecným popisem následné péče. V praktické části BP předkládá kvalitativní výzkumnou studii, které se zúčastnili 3 participantů. Cílem výzkumu bylo zjistit, jak klienti terapeutických komunit zpětně hodnotí přínos sociální rehabilitace, kterou podstoupili.

Zvolené téma odpovídá studovanému oboru. Autorka prokázala schopnost propojit teorii s praxí a využít přitom osobní zkušenost. Výzkumná zjištění byla získána tematickou analýzou a následně diskutována.

Připomínky mám ke gramatické/stylistické; obsahové i formální stránce DP:

V textu se nacházejí překlepy a stylistické neobratnosti. Některé části textu se opakují (např. 5.2 x 5.4.3). Podkapitola o následné péči je minimalistická, povrchní.

Citační norma neodpovídá normě APA, odkazy na zdroje u rozhovorů s participanty jsou neúplné – autorka uvádí pouze jména participantů + čísla řádků (mělo by být: Příloha č. X, s. Y, ř. Z).

Přes výše uvedené kritické připomínky oceňuji autorčino zaujetí daným tématem, zejména její snahu přispět k hlubšímu porozumění zkušenosti lidí, kteří z terapeutické komunity čerpají sílu dodnes.

Doporučení k obhajobě: doporučuji

Navrhovaná klasifikace: velmi dobře

Datum, podpis: 16/9 2020 Mgr. Lucie Vacková, Ph.D.

